

Sociogeografska obilježja i mogućnosti razvoja Grada Vrbovca

Ramov, Nikola

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:428794>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-02**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Nikola Ramov

**Sociogeografska obilježja i mogućnosti razvoja Grada
Vrbovca**

Diplomski rad

**Zagreb
2024.**

Nikola Ramov

**Sociogeografska obilježja i mogućnosti razvoja Grada
Vrbovca**

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistra geografije

**Zagreb
2024.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija *Geografija; smjer: istraživački (Prostorno planiranje i regionalni razvoj)* na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom izv. prof. dr. sc. Lane Slavuj Borčić

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Diplomski rad

Sociogeografska obilježja i mogućnosti razvoja Grada Vrbovca

Nikola Ramov

Izvadak: Svaki prostor obilježen je specifičnim sociogeografskim procesima koji oblikuju njegov razvojni put, dok je ključan element svih tih procesa svakako stanovništvo. Grad Vrbovec iznimno je dinamičan prostor ruralno-urbanog karaktera u kojem dominira gradsko naselje Vrbovec okruženo ruralnom okolicom. Izraziti naglasak rada stavljen je na demografsku i gospodarsku strukturu Grada, dok su stavovi stanovništva o sadašnjem stanju i mogućnostima budućeg razvoja Grada ispitani pomoću anketnog upitnika. Na temelju ankete putem metode scenarija izrađena su tri moguća scenarija budućeg razvoja Grada u sljedećih deset godina, od kojih prvi označava razvojno nazadovanje Grada, drugi stagnaciju, a treći razvojni napredak Grada. Najizgledniji scenarij razvoja je onaj koji od svakog ponuđenog uzima po neko obilježje koje ga karakterizira. Unatoč nekim razvojnim problemima Grad Vrbovec ima mnogo potencijala i razvojnih prednosti koje bi ga u dogleđno vrijeme mogle svrstati visoko na ljestvici Gradova poželjnih za život.

92 stranica, 42 grafičkih priloga, 17 tablica, 30 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Sociogeografska obilježja, prostor, Grad Vrbovec, scenarij, razvoj

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Lana Slavuj Borčić

Povjerenstvo: izv. prof. dr. sc. Lana Slavuj Borčić
izv. prof. dr. sc. Petra Radeljak Kaufmann
izv. prof. dr. sc. Slaven Gašparović

Tema prihvaćena: 9. 2. 2023.

Rad prihvaćen: 5. 9. 2024.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Master Thesis

Sociogeographic characteristics and development potentials of the City of Vrbovec

Nikola Ramov

Abstract: Every region is marked by specific socio-geographical processes that determine its developmental path, with population being a key element in all of these processes. The City of Vrbovec is a very dynamic region of rural-urban character which is dominated by the town of Vrbovec, surrounded by its rural surroundings. The main focus of the paper is on the demographical and economical structure of Vrbovec, while the opinions of the residents regarding the current state of the city, and the possible ways of improvement were examined using a survey questionnaire. Based on the survey, three possible scenarios for the future of the City over the next ten years were created using the scenario method. The first scenario represents developmental regression, the second a stagnation, and the third one the improvement of the City. The most likely development scenario is the one that incorporates characteristics from each of the proposed scenarios. Despite some developmental problems, the City of Vrbovec has a lot of potential and developmental advantages that could, in the foreseeable future, put it in high on the list of the most desirable cities to live in.

92 pages, 42 figures, 17 tables, 30 references; original in Croatian

Keywords: socio-geographical features, region, City of Vrbovec, scenario, development

Supervisor: Lana Slavuj Borčić, PhD, Associate Professor

Reviewers: Lana Slavuj Borčić, PhD, Associate Professor
Petra Radeljak Kaufmann, PhD, Associate Professor
Slaven Gašparović, PhD, Associate Professor

Thesis title accepted: 09/02/2023

Thesis accepted: 05/09/2024

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet, ciljevi i hipoteze istraživanja.....	2
1.2. Metodologija rada	3
1.3. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature.....	3
2. TEORIJSKI OKVIR	4
2.1. Pojam grada.....	4
2.2. Sociogeografski čimbenici	7
3. OPĆA GEOGRAFSKA OBILJEŽJA GRADA VRBOVCA	9
3.1. Geografski položaj i obuhvat istraživanja	9
3.2. Prometno-geografski položaj	11
3.3. Prirodno-geografska obilježja	13
3.3 Historijsko-geografski razvoj	16
4. DEMOGEOGRAFSKA OBILJEŽJA GRADA VRBOVCA	18
4.1. Broj, gustoća i razmještaj stanovnika.....	18
4.2. Ukupno kretanje stanovništva	23
4.3. Prirodno kretanje stanovništva	27
4.4. Prostorno kretanje stanovništva	30
4.5. Tipovi općeg kretanja stanovništva.....	32
4.6. Biološki sastav stanovništva.....	34
4.7. Društveno-gospodarski sastav stanovništva.....	36
4.7.1. Sastav stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti	36
4.7.2. Sastav stanovništva prema djelatnosti.....	37
4.7.3. Obrazovni sastav stanovništva	40
5. GOSPODARSKA STRUKTURA GRADA VRBOVCA.....	41
5.1. Malo i srednje poduzetništvo	42
5.2. Poljoprivreda	44

5.3. Turizam	46
6. TIPOLOGIJA GOSPODARSKE RAZVIJENOSTI JLS ZAGREBAČKE ŽUPANIJE .	50
7. ANKETNO ISTRAŽIVANJE.....	54
7.1. Opća obilježja ispitanika	54
7.2. Stanje i mogućnosti budućega razvoja Grada Vrbovca.....	59
8. METODA SCENARIJA	76
8.1. Teorijski okvir	76
8.2. Scenariji razvoja Grada Vrbovca	77
8.2.1. „Grad bez plana“	77
8.2.2. „Grad koji se traži“	78
8.2.3. „Grad s jasnom vizijom“	79
9. RASPRAVA.....	81
10. ZAKLJUČAK	84
LITERATURA.....	87
IZVORI	88
PRILOZI.....	VII

1. UVOD

„Vrbovec – mjesto ugodno za život” - VIZIJA

„Biti pokretač razvoja kako bi svakom stanovniku omogućili kvalitetan i dostojanstven život prema suvremenim standardima življenja.“ - MISIJA

(Strategija razvoja Grada Vrbovca 2021. – 2027., 2021)

Citirane riječi preuzete su iz Strategije razvoja Grada Vrbovca za razdoblje 2021. – 2027., ključnoga dokumenta koji bi trebao biti nit vodilja za razvoj Grada Vrbovca u smjeru zamišljene vizije. Iz iste te vizije proizlazi i misija, a jedno i drugo potrebno je slijediti kako bi se postigli strateški ciljevi postavljeni prema brojnim analiziranim parametrima. Citirana vizija i misija strateškoga razvoja Grada Vrbovca koju je postavio autor strategije vrlo je univerzalna i moguće ju je primijeniti na baš svaki prostor Hrvatske i to ne samo na lokalnoj, već i regionalnoj pa čak i nacionalnoj razini. No, ipak je svaki prostor poseban i drugačiji na svoj način te zbog toga samo postizanje istoga zahtjeva različit pristup problemu. Tako je potrebno poznavati prostor te biti upoznat s prednostima i nedostacima specifičnoga područja promatranja kako bi postavljene vizije i misije imale smisla.

Kada se spomene grad Vrbovec, vrlo vjerojatno je prva asocijacija „PIK Vrbovec“, mesna industrija na kojoj se dugo godina bazirala čitava ekonomija širega prostora, dok danas dolazi do toga da strani radnici dobivaju prednost pred domaćom radnom snagom koja baš ni na koji način nije zaštićena na tržištu rada. Vezano uz tradiciju prehrambene industrije, iznjedrila se turističko-kulinarska manifestacija, odnosno festival tradicionalne hrane „Kaj su jeli naši stari“. On također predstavlja svojevrsnu prepoznatljivost grada, a svake godine nastaje isti problem – posjetitelj nema gdje noćiti jer su turistički kapaciteti Grada Vrbovca gotovo minimalni za Grad takve veličine. Na prostoru Grada sve je manje onih koji su se odvažili na bavljenje poljoprivredom i koji nastavljaju tradiciju ovoga poljoprivrednog kraja. Zbog toga je vrlo važno objasniti odnos ruralno – urbano na prostoru Grada kao jedinice lokalne samouprave. Također, kakav je položaj Grada na regionalnoj razini unutar Zagrebačke županije i koji je utjecaj Grada Zagreba na razvoj Grada Vrbovca bitne su postavke za kreiranje bilo kakvih smjernica koje bi vladajući trebali slijediti pri vođenju Grada.

Svim navedenim samo je malo zagrebano u površinu problematike i analize stanja sa scenarijima razvoja prostora Grada Vrbovca, a o kojoj će biti riječi u radu. Iako je naglasak jednim dijelom stavljen na problematiku, Vrbovec ima brojne razvojne predispozicije i

mogućnosti, samo je važno postići svojevrsnu ravnotežu i slijediti strateške ciljeve koji će Grad pozicionirati na višoj razini poželjnoga grada za život ljudi.

1.1. Predmet, ciljevi i hipoteze istraživanja

Predmet provedenoga istraživanja jesu sociogeografska obilježja Grada Vrbovca te način na koji ona oblikuju njegov razvoj i mogućnosti njegova budućega razvoja. Analizom demogeografskih obilježja i gospodarske strukture Grada te anketnim upitnikom kojim je dobiven uvid u mišljenje građana o pitanjima vezanima uz trenutno stanje i mogućnosti budućega razvoja Grada Vrbovca, izrađena su tri scenarija koja predviđaju kako bi se Grad Vrbovec u idućih nekoliko godina potencijalno mogao razvijati.

Osnovni je cilj istraživanja kroz analizu sociogeografskih obilježja te mišljenja i stavove stanovnika Grada Vrbovca dobiti uvid u razvojne smjernice i moguće scenarije razvoja Grada u sljedećih deset godina. Analizom prostora nastoji se istražiti specifične procese koji na neki način usmjeravaju razvoj Grada Vrbovca. Uvidom u strukturu pojedinih proučavanih obilježja namjera je opisati sadašnje stanje i odnose s pogledom na buduće mogućnosti i perspektive razvoja Grada Vrbovca.

Postavljene hipoteze koje će na temelju anketnoga upitnika i prethodno provedene analize na kraju rada biti potvrđene ili odbačene su sljedeće:

H1: Grad Vrbovec u posljednjem međupopisnom razdoblju bilježi pad broja stanovništva što se negativno odražava na njegov budući razvoj.

H2: Grad Vrbovec, iako tradicionalno važan poljoprivredni kraj, u posljednjih pet godina nastavlja bilježiti negativne trendove u broju poljoprivrednih gospodarstava i broju poljoprivrednih parcela.

H3: Stanovništvo Grada Vrbovca industriju smatra najvažnijom gospodarskom granom na kojoj treba temeljiti budući razvoj Grada.

H4: Turizam i ekološka poljoprivreda prepoznati su kao gospodarske djelatnosti na kojima bi mogao počivati budući razvoj Grada Vrbovca.

H5: Priljev stranih radnika stanovništvo Grada Vrbovca vidi kao najveću prijetnju njegovu budućem razvoju.

H6: Bolje poslovne prilike ključni su razlog iseljavanja stanovništva iz Grada Vrbovca.

1.2. Metodologija rada

Istraživačku koncepciju rada moguće je podijeliti na tri dijela. Prvi dio obuhvatio je analizu najvažnijih sociogeografskih čimbenika Grada Vrbovca, među kojima je poseban naglasak bio stavljen na demografsku analizu i strukturu gospodarstva Grada Vrbovca. Pritom su korišteni sekundarni izvori podataka, kao što su brojni stručni, znanstveni i završni radovi te internetski izvori i publikacije. „Strategija razvoja Grada Vrbovca 2021. – 2027.“ jedan je od ključnih dokumenata korištenih pri pisanju rada, dok su razne publikacije i podaci Državnoga zavoda za statistiku bili ključni pri statističkoj analizi zadanih pokazatelja.

Drugi dio rada uključuje provedbu anketnoga upitnika kao kvantitativne istraživačke metode koja predstavlja primarni izvor podataka. Anketni upitnik direktno se oslanja na prethodno provedenu analizu, a cilj istoga dobiti je uvid u mišljenje građana o pitanjima vezanima uz trenutno stanje i mogućnosti budućega razvoja Grada Vrbovca. Anketno istraživanje provedeno je u razdoblju od 14. 7. do 28. 7. 2024. godine putem Google Forms-a, čija je poveznica bila postavljena u Facebook grupi „Vrbovec...Grade moj!!“ koja okuplja preko 12,5 tisuća stanovnika, u najvećoj mjeri građana Grada Vrbovca. Osim u navedenoj Facebook grupi, poveznica je bila postavljena i u više WhatsApp grupa, pri čemu je dobiven prigodni uzorak ispitanika. Uz prigodni uzorak, dio ispitanika obuhvaćen je i tehnikom snježne grude. Anketni upitnik sadržavao je 26 pitanja, od kojih se prvih osam odnosilo na opća sociodemografska pitanja, dok su ostala pitanja bila usmjerena na konkretan objekt istraživanja. Uvjet za sudjelovanje u anketnom upitniku bio je da je ispitanik punoljetan te da ima prebivalište na području Grada Vrbovca.

Treći dio rada obuhvaća metodu scenarija, kvalitativnu istraživačku metodu kojom su na temelju prethodno provedene sociogeografske analize i anketnoga upitnika izrađena tri scenarija budućega razvoja Grada Vrbovca.

Statistički podaci korišteni iz sekundarnih izvora te podaci anketnoga upitnika obrađeni su u programu MS Excel, dok su, osim grafova i tablica, za prikaz podataka korišteni kartografski prikazi izrađeni u programu ArcMap i to pomoću prostornih slojeva iz arhive Geografskog odsjeka. Metode rada korištene pri pisanju rada uključuju induktivno-deduktivne metode te metode analize, sinteze i deskripcije.

1.3. Pregled dosadašnjih istraživanja i literature

Konkretnih istraživanja i literature vezane uz Grad Vrbovec kao objekt istraživanja iznimno je malo, a ako bi se navedeno suzilo na literaturu sa sličnom tematikom istraživanja kao i ovaj rad, onda adekvatne literature gotovo da i nema. U obzir svakako treba uzeti

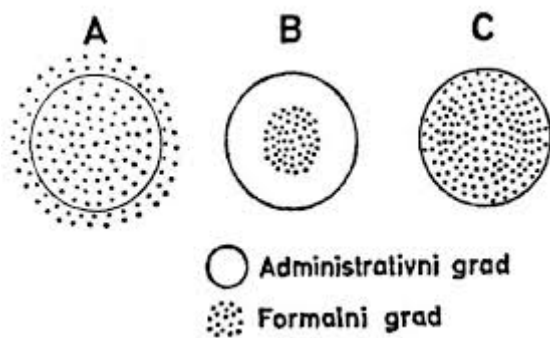
literaturu koja se bavi sociogeografskom analizom te sociogeografskim čimbenicima i procesima koji karakteriziraju promatrane prostore istraživanja te glavnim uzrocima načina na koji se određeni prostori razvijaju. Tako se Crljenko (2012) bavi utjecajem nekih sociogeografskih čimbenika na morfogenezu zagrebačke Dubrave, Miličević (2009) sociogeografskom preobrazbom Mostarskog blata, Đukić i Jerković (2008) nekim suvremenim sociogeografskim procesima u povijesnoj jezgri grada Dubrovnika, Čuka i Magaš (2003) sociogeografskom transformacijom otoka Ista, dok Klempić Bogadi i Podgorelec (2011) proučavaju sociogeografske promjene u malim otočnim zajednicama i to na primjeru otoka Zlarina. Osnove kod definiranja teorijskoga okvira pojma grada preuzete su iz Vreskovog udžbenika „Grad i urbanizacija: osnove urbane geografije“ (2002), dok je Lukić u svojoj knjizi „Mozaik izvan grada: tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske“ diferencirao urbana i ruralna naselja, prema čemu je u radu dan okvir razlikovanja poimanja grada. O nekim od osnovnih obilježja prostora na kojem je Grad Vrbovec smješten iz konteksta pregleda čitave Hrvatske moguće je dobiti uvid iz Magaševe knjige (2013) „Geografija Hrvatske“. Pri demogeografskoj analizi promatranoga prostora kao okvir za strukturu analize poslužila je Nejašmićeva (2005) „Demogeografija: Stanovništvo u prostornim odnosima i procesima“. Povijesni razvoj, ali i sadašnje značajke Grada, sadržane su u djelu „Vrbovec – 770 godina“ (Priatelj, 2014), dok je detaljan pregled demografskoga razvoja po naseljima u razdoblju od 1134. do 1984. godine dao Buturac (1984), a razvoj vrbovečkoga obrtništva opisan je u „Vrbovečki obrti“ (Vicković, 2008). O razvoju novoga ruralnoga turističkog proizvoda u Gradu Vrbovcu piše Botko (2021) u svome diplomskome radu, dok je Mušak (2023) u završnome radu istraživao „Dnevne migracije na relaciji Vrbovec – Zagreb“. Metoda scenarija kao istraživačka metoda korištena u radu istražena je u doktorskoj disertaciji Radeljak Kaufmann (2014) „Metoda scenarija u prostornom planiranju: primjer Južnoga hrvatskoga primorja“, odnosno u znanstvenome radu „Metoda scenarija u istraživanju i planiranju prostora“ (Radeljak Kaufmann, 2016).

2. TEORIJSKI OKVIR

2.1. Pojam grada

Prema jednoj od najjednostavnijih i najkonkretnijih definicija pojma grada, on predstavlja „kompaktno sagrađeno veće naselje u čijim sekundarnim i tercijarnim djelatnostima radi veći dio aktivnog stanovništva, i to ne samo za vlastite potrebe, nego i za potrebe stanovništva šireg prostora“ (Vresk, 2002, 7). Vresk u toj definiciji stavlja naglasak na kompaktnost i veličinu kao morfološke komponente i djelatnosti koje su u funkcionalnome smislu, prema

njemu, osnovni čimbenik klasificiranja naselja kao grada. Definiranje grada kao urbane cjeline ipak je nešto složenije uđe li se dublje u problematiku određivanja točnoga značenja. Četiri su osnovna pokazatelja prema kojima je moguće identificirati urbanu cjelinu, odnosno urbano naselje, a to su: veličina naselja u vidu broja stanovnika, gospodarske karakteristike, administrativni kriteriji i funkcionalne značajke. Poseban naglasak potrebno je staviti na administrativne kriterije jer se većina gradova u svijetu definira upravo pomoću njih (Pacione, 2009). Ipak, treba razlikovati ono što administrativno u Hrvatskoj određuje grad kao jedinicu lokalne samouprave i grad kao urbanu cjelinu nazvanu formalnim gradom. Formalni grad bio bi kompaktno sagrađen prostor koji uključuje sve urbane sadržaje vezane uz taj prostor, dok administrativni ili funkcionalni grad označuje kompaktno sagrađen prostor koji obuhvaća i urbaniziranu funkcionalno integriranu okolicu (Vresk, 2002).

Sl. 1. Prikaz mogućih odnosa veličina formalnoga i administrativnoga grada.
Izvor: Vresk, 2002.

Varijable koje se koriste za izdvajanje i diferenciranje gradskih naselja mogu biti brojne, a koje će biti uzete kao kriteriji izdvajanja grada ovisi o struci koja se bavi procesom diferencijacije te samoj državi i njenim karakteristikama (Zupanc, 2008). Dva su ključna procesa koja se uvijek povezuju s nastajanjem gradova, a to su urbanizacija i deagrarizacija, iz kojih je onda moguće i izvući pojedine varijable i kriterije bitne za diferenciranje urbanih struktura naspram ruralnih (Vresk, 2008). Neodvojivo je sagledavanje urbanoga bez uzimanja u obzir značenja ruralnoga. Službene definicije ruralnoga moguće je podijeliti na: upravne, odnosno administrativne, popisne i ostale službene definicije (Lukić, 2012). U Hrvatskoj, prema sustavu lokalne i područne (regionalne) samouprave, jedinice lokalne samouprave čine općine i gradovi, a jedinice područne (regionalne) samouprave čine županije. Prema administrativnim kriterijima, odnosno upravnoj definiciji, grad predstavlja jedinicu lokalne samouprave u kojoj je sjedište županije ili mjesto koje broji više od 10 000 stanovnika uz preduvjet da čini urbanu, prirodnu, povijesnu, gospodarsku i društvenu cjelinu. Grad kao jedinica lokalne samouprave u većini slučajeva može uključivati i sva svoja prigradska naselja

koja s glavnim gradskim naseljem tvore društvenu i gospodarsku cjelinu, a međusobno su povezani preko dnevnih migracijskih kretanja prouzročениh funkcijama koje gradsko naselje pruža lokalnom okolnom stanovništvu (Ministarstvo pravosuđa i uprave, 2024). Sukladno toj definiciji, gradovi se u Hrvatskoj izdvajaju kao jedinice lokalne samouprave. Grad kao gradsko naselje moguće je definirati pomoću popisne, službene definicije, a pet je ključnih kriterija za izdvajanje naselja prema ruralnom, odnosno urbanom karakteru: veličina naselja, gustoća naseljenosti, administrativni status, socio-ekonomska struktura i mobilnost stanovništva, urbana infrastruktura i morfološka obilježja naselja (Lukić, 2012). Zbog neusuglašenoga stručnog i službenog diskursa, 2011. godine Državni zavod za statistiku objavio je „Model diferencijacije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u Republici Hrvatskoj, Metodološke upute 67“ (Lukić, 2012). Sukladno tome modelu, određeni su kriteriji kojima se u urbana, gradska naselja mogu svrstati:

1. sva naselja sjedišta upravnih gradova (bez obzira na broj stanovnika),
2. sva naselja s više od 10 000 stanovnika,
3. naselja od 5 000 do 9 999 stanovnika, s 25 % i više zaposlenih u naselju stanovanja, i to u sekundarnim i tercijarnim djelatnostima (u odnosu na ukupan broj zaposlenih stanovnika naselja),
4. naselja od 2 000 do 4 999 stanovnika, s 25 % i više zaposlenih u naselju stanovanja, i to u sekundarnim i tercijarnim djelatnostima (u odnosu na ukupan broj zaposlenih mještana) te s udjelom nepoljoprivrednih kućanstava od 50 % i više.

Varijable korištene u ovome modelu diferenciranja urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja su:

1. upravni status naselja (status naselja kao sjedišta upravnoga grada),
2. veličina naselja (izražena brojem stanovnika naselja),
3. socioekonomska struktura stanovništva i funkcija rada naselja (izražena udjelom zaposlenih mještana koji rade u naselju stanovanja, i to u djelatnostima sekundarnog i tercijarnog sektora),
4. morfološko-fizionomska obilježja naselja (izražena udjelom nepoljoprivrednih kućanstava).

(Model diferencijacije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u RH, 2011)

Prema navedenim kriterijima upravnih, popisnih i službenih definicija, izdvajaju se urbana naselja, ali samim time sva ona koje ne zadovoljavaju kriterije definicija svrstavaju se u ruralna, odnosno prijelazna. Kao ruralna i prijelazna naselja okarakterizirana su sela, urbanizirana naselja koja su smještena u ruralnom prostoru i suburbana naselja (Lukić, 2012).

U radu je, stoga, vrlo bitno razlikovati pojam grada kao kompaktno sagrađenoga

naselja sa svojim cjelokupnim urbanim sadržajem, odnosno pojam grada kao gradskoga naselja, od pojma upravnoga grada kao jedinice lokalne samouprave (Vresk, 2002, prema Lukić, 2012). Tako prema upravnoj definiciji grad Vrbovec s okolnim prigradskim naseljima tvori urbanu, prirodnu, povijesnu, gospodarsku i društvenu cjelinu administrativno nazvanu Grad Vrbovec. U istoj toj jedinici lokalne samouprave naselje Vrbovec prema metodološkim uputama „Modela diferencijacije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u Republici Hrvatskoj“ definirano je kao gradsko naselje, i to kao naselje sjedište upravnoga grada. Modeli korišteni za diferenciranje ruralnih i urbanih naselja kroz popisna razdoblja mijenjali su svoje kriterije i varijable korištene u procesu izdvajanja, a prema njima Vrbovec se kao gradsko naselje počeo izdvajati od popisa stanovništava 1981. godine (Zupanc, 2008), dok je Vrbovec Gradom kao jedinicom lokalne samouprave proglašen 1995. godine (Prijatelj, 2014).

Nikako ne treba zaobići činjenicu da je grad Vrbovec kao sjedište upravnoga grada jedino gradsko naselje u istome te da je okruženo ruralnim prostorom s kojim tvori cjelinu, prije svega funkcionalnu. Stoga će u daljnjem dijelu istraživanja područja Grada Vrbovca kao administrativne jedinice svakako u obzir biti uzete ruralne karakteristike okolnoga prostora, a samim time i brojni ruralno-urbani procesi koji se isprepliću te posebice oni sociogeografski kojima će se rad baviti.

2.2. Sociogeografski čimbenici

Kako sam naslov rada upućuje na predmet istraživanja i analizu sociogeografskih obilježja odabranoga prostora Grada Vrbovca, bitno je dati određeni teorijski okvir koji se odnosi na pojam sociogeografskih obilježja, odnosno što ona konkretno obuhvaćaju, zašto su bitna za cjelokupno istraživanje i zbog čega je njihova analiza temelj daljnjih istraživačkih postupaka. Čimbenici koji utječu na oblikovanje gradova i okolice te njihove morfološke strukture moguće je podijeliti na prirodnogeografske, sociogeografske i perceptivne (Zimmermann, 1999, prema Crljenko, 2012). Ti čimbenici, koliko su važni za morfologiju i morfogenezu gradova, toliku su važni i za njihovu funkcionalnu strukturu. Sociogeografski čimbenici bitan su faktor prostorne organizacije te utječu na mijene krajolika određenoga prostora (Miličević, 2009). Kao neizravne sociogeografske čimbenike moguće je izdvojiti: demogeografske karakteristike prostora, način upotrebe zemljišta koji je u korelaciji s prevladavajućim sektorima djelatnosti, historijsko-geografski razvoj, administrativno-teritorijalni ustroj te društveni i politički kontekst (Crljenko, 2012). Pojava bitnih sociogeografskih procesa koji oblikuju prostor ovisi o karakteristikama svakoga prostora koji je jedinstven na svoj način generirajući tako različite mehanizme promjene u prostoru.

Svakako se deruralizacija i deagrarizacija pod utjecajem urbanizacije i industrijalizacije ističu kao dominantni procesi koji uvjetuju razvoj prostora posljednjih nekoliko desetljeća u kontekstu proučavanja ruralno-urbanog sistema i odnosa između ruralnih i urbanih prostora, no i ti procesi mijenjaju svoje karakteristike sukladno promjenama koje se pojavljuju u čitavu svijetu.

Kako i sam prefiks „socio“ upućuje na društvo, upravo je sve povezano s društvom u kontekstu razvoja i funkcioniranja nekoga prostora predmet na temelju kojega je moguće definirati sociogeografske čimbenike. Slijedom proučavanja znanstvenih radova koji su svoju tematiku bazirali na sociogeografskom proučavanju prostora i procesa, istraživači u obzir uzimaju sve one čimbenike koji su povezani s društvom i zajednicom, odnosno stanovništvom, a koji su dominantni na prostoru proučavanja. Tako Miličević (2009) u svome radu „Socio-geografska preobrazba Mostarskog blata“ proučava temeljne sociogeografske procese koji zahvaćaju proučavani prostor i to analizom: promjena u dinamici i strukturi stanovništva, osnovnih agrarnogeografskih značajki prostora, socioekonomske strukture, funkcionalne preobrazbe naselja, utjecaja turizma na fizionomsku preobrazbu. Vukosav (2006) prostorno diferencira Vrgoračko područje između ostalog i na temelju društvenogeografskih obilježja koje izdvaja proučavajući: stanovništvo i demografske promjene, geoprometna obilježja prostora i gospodarske aspekte vrednovanja prostora. Đukić i Jerković (2008) u radu „Neki suvremeni sociogeografski procesi u povijesnoj jezgri grada Dubrovnika“ naglasak stavljaju na sociodemografsku transformaciju i socioekonomske osnove te turizam kao gospodarsku djelatnost pod utjecajem koje analizirani prostor doživljava znakovite promjene. Čuka i Magaš (2003) proučavaju sociogeografsku transformaciju otoka Ista, a bave se temeljnim demogeografskim karakteristikama te deruralizacijom kao procesom kao osnovnim procesom koji uvjetuje preobrazbu, kako Ista, tako i većine hrvatskih otoka, o čemu pišu i Klempić Bogadi i Podgorelec (2011) za prostor otoka Zlarina.

Radovi koji su uzeti kao primjer proučavanja sociogeografskih promjena bave se analizom različitih prostora i stoga je prilikom svakoga potrebno koristi pristup prilagođen upravo prostoru proučavanja kojega određuju prirodna osnova, historijskogeografski razvoj, društveni okvir, morfologija naselja, funkcionalni odnosi i brojni drugi. Ipak, iz navedenoga je vidljivo da je naglasak stavljen na stanovništvo i procese koji proizlaze upravo iz društvenih karakteristika. Za istraživanje prostora Grada Vrbovca u obzir će biti uzeti oni sociogeografski čimbenici koji utječu na razvoj i promjene u tom istom prostoru i analiza razvojnih mogućnosti temeljit će se upravo na njima. Društvo kao temeljni pokretač i

neprocjenjivi resurs i pokretač promjena poslužit će kao polazište za izvođenje karakterističnih sociogeografskih procesa koji se pojavljuju na prostornom obuhvatu istraživanja.

3. OPĆA GEOGRAFSKA OBILJEŽJA GRADA VRBOVCA

3.1. Geografski položaj i obuhvat istraživanja

Rad kao prostorni obuhvat istraživanja uključuje prostor Grada Vrbovca kao jedinice lokalne samouprave koja obuhvaća gradsko naselje Vrbovec i okolno 41 naselje. Grad Vrbovec smješten je na sjeveroistoku Zagrebačke županije, nedaleko zagrebačke metropole, a jedinice lokalne samouprave koje ga okružuju su: Općina Preseka, Općina Rakovec, Grad Sveti Ivan Zelina, Općina Brckovljani, Općina Kloštar Ivanić, Općina Dubrava i Općina Gradec. Grad Vrbovec, osim s jedinicama lokalne samouprave Zagrebačke županije na krajnjem sjeveroistoku, predstavlja i dodirnu zonu Zagrebačke s Koprivničko-križevačkom županijom. Uz općine Dubrava, Gradec, Farkaševac, Rakovec i Preseka, Grad Vrbovec predstavlja jednu od 8 funkcionalnih cjelina Zagrebačke županije (*Prostorni plan Zagrebačke županije*, 2021, prema *Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Naselja u sastavu Grada Vrbovca su: Banovo, Brčevac, Celine, Cerik, Cerje, Dijaneš, Donji Tkalec, Dulepska, Đivan, Gaj, Gornji Tkalec, Gostović, Graberanec, Graberščak, Greda, Hruškovića, Konak, Krkač, Kućari, Lonjica, Lovrečka Varoš, Lovrečka Velika, Luka, Lukovo, Marenčić, Martinska Ves, Naselje Stjepana Radića, Negovec, Novo Selo, Peskovec, Pirakovec, Podolec, Poljana, Poljanski Lug, Prilešje, Samoborec, Savska Cesta, Topolovec, Vrbovec, Vrbovečki Pavlovec, Vrhovec i Žunci (Grad Vrbovec, 2020). Površina koju Grad Vrbovec zauzima iznosi 159 km², što čini 5,2 % površine Zagrebačke županije (*Strategija zelene urbane obnove Grada Vrbovca*, 2023).

Sl. 2. Geografski položaj Grada Vrbovca unutar Zagrebačke županije.

Izvor: Autor rada, 2024., prema prostornim slojevima iz arhive Geografskog odsjeka.

Grad Vrbovec jedan je od 9 gradova Zagrebačke županije uz gradove: Zaprešić, Samobor, Sveta Nedelja, Jastrebarsko, Velika Gorica, Ivanić-Grad, Dugo Selo i Sveti Ivan Zelina. Svi ti gradovi čine rubni dio zagrebačke gradske regije, odnosno dio su takozvanoga periurbanog prstena koji doživljava značajne transformacije prostornih struktura i obilježja. Prsten je moguće podijeliti na nekoliko specifičnih cjelina, a to su: zapadni sektor pod koji spadaju Zaprešić i njegova okolica, samoborski sektor, velikogorički sektor, dugoselsko-vrbovečki sektor čiji je Vrbovec dio, zelinski sektor i jedna cjelina koja ne spada u Zagrebačku, već Krapinsko-zagorsku županiju, a to je sjevernosljemenski sektor, odnosno Donja Stubica i okolica. Sve te cjeline izdvajaju se prema suvremenoj upravno-teritorijalnoj podjeli (Magaš, 2013). Grad Vrbovec tako predstavlja prijelaznu zonu između zagrebačke urbane i periurbane regije i prostora Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske županije, ali i prijelaznu zonu između urbanoga i ruralnoga u nekom širem kontekstu. Naselja periurbanoga zagrebačkog prstena nazivaju se još i satelitskim naseljima, iako svako u određenoj mjeri, ovisno o karakteristikama koje obilježavaju pojedino naselje. Vrbovec je tako također u određenoj mjeri satelitsko naselje koje u mnogočemu ovisi o Zagrebu, mada

prema nekim funkcijama predstavlja središte za okolni rubni prostor zagrebačke regije (Magaš, 2013).

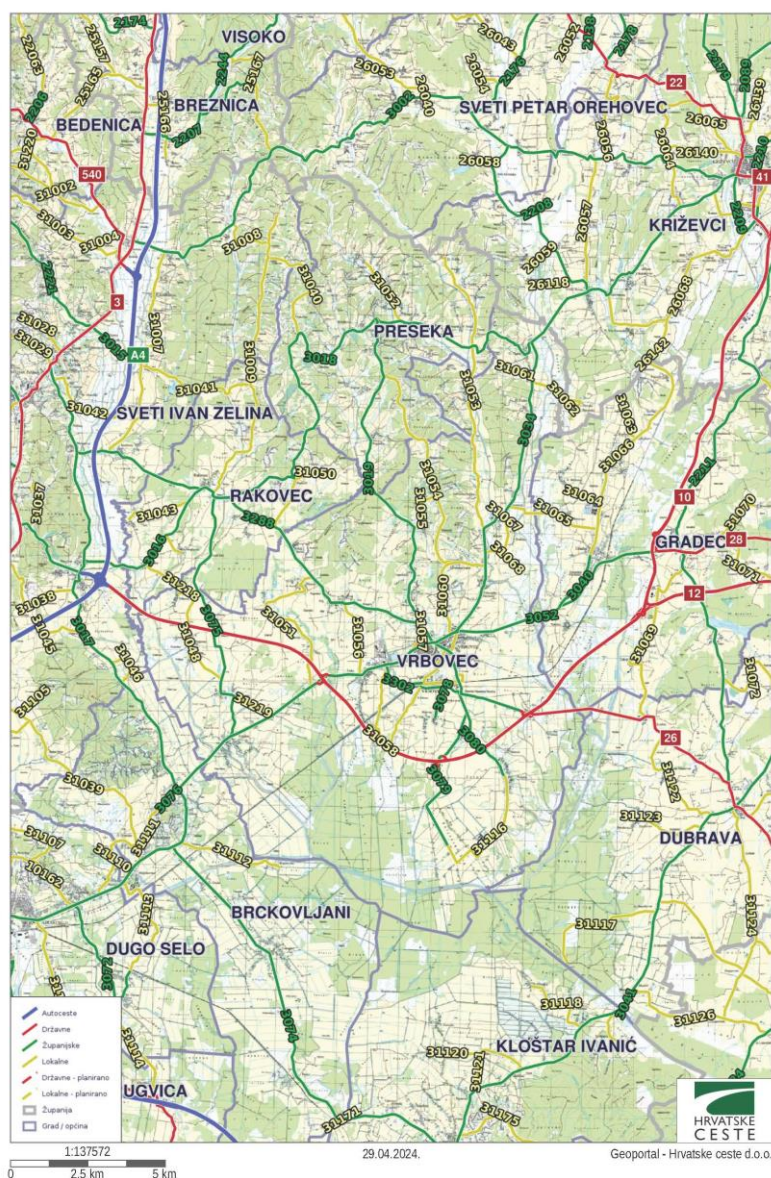

Sl. 3. Administrativno - teritorijalna podjela Grada Vrbovca.

Izvor: Autor rada, 2024., prema prostornim slojevima iz arhive Geografskog odsjeka.

3.2. Prometno-geografski položaj

Grad Vrbovec ima iznimno pogodan prometno-geografski položaj koji karakterizira odlična cestovna povezanost sa Zagrebom i ostalim većim i važnijim regionalnim središtima. Kao najvažnija cestovna prometnica ističe se državna cesta D10 (Sveta Helena – Vrbovec – Križevci – Koprivnica – GP Gola). Pripada tzv. Podravsko-bilogorskomu ipsilonu koji se na čvoru Vrbovec 2 račva u smjeru istoka predstavljajući tako državnu cestu D12 (Vrbovec 2 – Bjelovar – Virovitica – GP Terezino Polje). Obje državne ceste prvotno su zamišljene kao autoceste (Vrančić, 2020). Radovi na Podravsko-bilogorskom ipsilonu još uvijek su u tijeku te je tako državna cesta D10 napravljena do Križevaca, a državna cesta D12 do izlaza Farkaševac.

Sl. 4. Cestovna prometna mreža Grada Vrbovca.

Izvor: Hrvatske ceste, 2024.

Državna cesta D10 brza je cesta kojom Vrbovec preko čvorišta Sveta Helena ima izravnu vezu na autocestu A4 (Zagreb - Goričan) koja predstavlja dio paneuropskoga prometnog koridora V, odnosno koridora Vb (Budimpešta – Zagreb – Rijeka) kao njegova ogranka. Dalje se na autocestu A4 na Čvorištu Zagreb istok nadovezuje autocesta A3 (Bregana – Zagreb – Lipovac) kao dio paneuropskoga prometnog koridora X (Salzburg – Ljubljana – Zagreb – Beograd – Skopje – Solun) (Sić, 2012). Na prostoru Grada Vrbovca nalaze se čak tri izlaza s brze ceste, odnosno državne ceste D10 (Vrbovec 1, Prilesje, Dubrava), što predstavlja iznimnu prometnu povezanost čitavoga teritorija Grada i njegove okolice s ostatkom regije, a

poglavito Zagrebom kao najvažnijim odredištem dnevnoga migriranja stanovništva. Dobru cestovnu premreženost područja Grada dokazuje i podatak da istim prolazi između ostaloga i 60,17 km županijskih cesta i 50,6 km lokalnih cesta (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021).

Osim cestovne infrastrukture, za Vrbovec je iznimno važna i željeznička povezanost, prvobitno sa Zagrebom, a onda i s ostalim važnijim naseljima koja su uključena u željezničku mrežu regije i Hrvatske. Vrbovec je željeznicom povezan 1870. godine takozvanom Žakanjskom prugom koja je Budimpeštu preko Koprivnice, Križevaca, Vrbovca i Dugog Sela spajala sa Zagrebom (Lajnert, 2021), a danas se Vrbovec nalazi na Mediteranskom koridoru koji Budimpeštu spaja s Rijekom kao glavnom kontejnerskom morskom lukom u Hrvatskoj. Željeznica se trenutno nalazi u fazi rekonstrukcije postojećega i izgradnje drugoga kolosijeka na dionici Dugo Selo – Križevci. Obnova željeznice trebala bi utjecati na još bolju željezničku povezanost Vrbovca i Zagreba, a o njoj ovisi velik broj stanovnika koji dnevno migrira na toj relaciji (HŽ Infrastruktura, n. d.).

3.3. Prirodno-geografska obilježja

Jedno od dva načela geografske regionalizacije predstavlja uvjetno homogena, odnosno fizionomska regionalizacija. Uzimajući u obzir homogenost osnovnih sastavnica koje čine prirodno-geografski sustav, takav tip regionalizacije zasniva se „na grupiranju gospodarski relevantnih geomorfoloških kriterija, klimatsko-ekoloških obilježja i procesa historijsko-geografskog razvoja istraženih u tipovima naseljenosti u sprezi s etnografskim i gospodarskim značajkama“ (Magaš, 2013, 103). Prema tim sastavnicama i činiteljima homogenosti prostora i regija, Hrvatska se dijeli na: Panonsko-peripanonsku, Gorsku i Primorsku Hrvatsku. Zapadni peripanonski prostor prirodne regije Panonsko-peripanonske Hrvatske moguće je podijeliti na 9 prostornih regija, od kojih je za prostorni obuhvat rada najbitniji Zagorsko-prigorski kompleks zagrebačke urbane regije. Zagorsko-prigorski kompleks zagrebačke urbane regije dalje se dijeli na Zagrebačku urbanu aglomeraciju i Periurbani prostor Zagreba koji obuhvaća naselje Vrbovec i najveći dio prostora Grada Vrbovca. Unatoč tome, Grad Vrbovec zapravo se nalazi na dvomeđi fizionomske regionalizacije Hrvatske u kojoj krajnji sjever administrativnoga grada obuhvaća neka od naselja koja se prema granicama regija svrstavaju u Kalničko-bilogorski prostor, odnosno Zavalu Česme. Ako bi se u obzir uzeo nešto širi prostorni obuhvat sa susjednim općinama s kojima Grad Vrbovec graniči, fizionomska regionalizacija postaje još složenija jer se onda radi o dodiru čak tri regije Zapadnog peripanonskog prostora gdje se, uz navedene dvije (Zagorsko-prigorski prostor zagrebačke

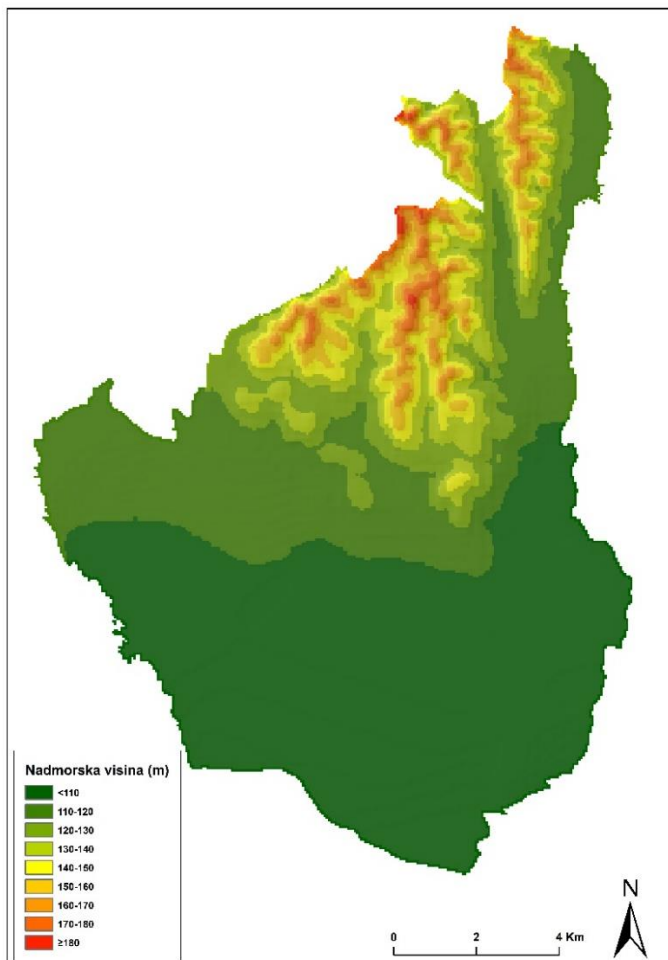
urbane regije i Kalničko-bilogorski prigrorski prostor), pridodaje i sjever Posavsko-moslavačkoga prostora, ali i Gornjelonjska zavala unutar Kalničko-bilogorskoga prostora. Ovakva regionalizacija prostora, koja je predmet istraživanja rada, zapravo ukazuje na složenost prirodno-geografskih obilježja koja karakteriziraju isti. Ipak, prema regionalizaciji, kako je i navedeno, Periurbani prostor Zagreba čini uvjetno homogenu cjelinu u koju Grad Vrbovec najvećim dijelom pripada (Magaš, 2013).

Sl. 5. Uvjetno homogena regionalizacija zapadnog peripanonskog prostora Hrvatske. Izvor: Magaš, 2013.

Prostor Grada Vrbovca i širega vrbovečkog područja reljefno je iznimno dinamičan i raznolik. Moguće ga je podijeliti na brežuljkasto-valoviti prostor, koji predstavlja krajnji rubni nastavak kalničkog i medvedničkog prigorja na sjeveru, te na nizine koje se prostiru na južnom djelu, a omeđene su kotlinama rijeke Lonje, Glogovnice i Česme (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Radi se o dodirnom prostoru gdje se izmjenjuju nizinske zone i tercijarno-kvartarni, tzv. rebrasto raščlanjeni reljefni pojas medvedničko-kalničkoga dodira na sjeveru s prijelazom na nisko, uleknuto naplavno područje i rubne terasne zone prema jugu (Magaš, 2013).

Reljefno najviša točka unutar prostornih granica Grada nalazi se na 189 metara nadmorske visine, dok je najniža točka na 105 metara. Sami centar naselja Vrbovec smješten je na brežuljku i to na 155 metara nadmorske visine (Priatelj, 2014). Najvažnije vode, odnosno tekućice koje omeđuju prostor Grada i širi prostor, a bitne su za određivanje prirodnogeografskih karakteristika, sljedeće su: rijeka Lonja koja teče istočnim dijelom prostora grada te potok Črnec koji omeđuje sjeverozapad Grada. Ostale bitne tekućice su Glogovnica (pritoka Česme) te Česma koja je, iako prostorno nešto udaljenija od granica Grada, utjecajna preko svoje zavale.

Sl. 6. Hipsometrijska karta Grada Vrbovca.

Izvor: Autor rada, 2024., prema prostornim slojevima iz arhive Geografskog odsjeka.

Prema klimatskoj regionalizaciji Hrvatske, prostor Vrbovca smješta se u okvir kompletne Panonsko-peripanonske regije gdje po Köppenovoj klasifikaciji klimatskih tipova ona ima umjereno toplu vlažnu klimu s toplim ljetom koja nosi oznaku *Cfb*. Količina padalina ravnomjerno je raspodijeljena tijekom godine, a srednja temperatura srpnja iznosi između 20 i 22 °C, dok se srednja temperatura siječnja kreće od 0 do -3° C (Makjanić i dr., 1979, prema

Šegota i Filipčić, 1996). Navedenu oznaku klimatskoga tipa moguće je još raščlaniti te tako, prema oznaci *Cfwbx*, prostor Vrbovca i ostaloga nizinskog dijela kontinentalne Hrvatske bilježi najmanju količinu padalina u nekom od mjeseci tijekom hladnoga dijela godine, dok se u godišnjem hodu oborina bilježe dva maksimuma (DHMZ, n. g.).

3.3 Historijsko-geografski razvoj

Za prvi sačuvani pisani trag u kojem se Vrbovec spominje treba segnuti u čak 1244. godinu. Tada poveljom hrvatskoga i ugarskoga kralja Bele IV. hrvatski herceg i brat kralja Bele IV. po imenu Koloman poklanja feudalni posjed Vrbovec i Polonje županu Junku po kojemu je i danas nazvana jedna od vrbovečkih ulica (Buturac, 1984). Pretpostavlja se da je u granicama posjeda postojalo naselje i to upravo na mjestu gdje je današnja jezgra grada, a kako je okolni prostor bio močvaran i omeđen brojnim rijekama i potocima uz koje su rasle vrbe, smatra se kako od njih potječe korijen toponima, odnosno imena današnjega grada Vrbovca (Prijetelj, 2014). Uz mnoga previranja kroz godine, krajem 14. stoljeća potomci župana Junka gube bilo kakvu vezu s vlasništvom posjeda Vrbovec kojega kralj Žigmund pripaja gospoštiji Rakovec (Buturac, 1989, prema Prijetelj, 2014). Vrbovec je tako gotovo 2 stoljeća povijesno bio povezan s Rakovcem kao središnjim mjestom čitave okolice. Jedan od tadašnjih vlasnika Rakovca i Vrbovca bio je ban Nikola Šubić Zrinski koji darovnicom iz 1541. dobiva posjede, a Vrbovec je tada bio na samoj granici tvoreći tako liniju za obranu od turskih napada te biva utvrđen (Prijetelj, 2014). Rakovec se tada nalazio na važnom prometnom putu, tzv. Kolomanovoj ili vojničkoj cesti koja je spajala Križevce i Zagreb. S vremenom se Vrbovec osamostaljuje, razvija se vrbovečko trgovište te trasa Križevci – Lovrečina – Vrbovec – Lonjica – Zagreb postaje najvažniji prometni trgovački put na ovim prostorima, dok Vrbovec krajem 16. stoljeća dobiva primat nad Rakovcem i postaje središnje naselje okolice (Pajur, 2009). Nakon vladavine obitelji Erdődy, od 1618. godine Vrbovcem ponovno počinje gospodariti obitelj Zrinski, a 1621. tu je rođena, za Vrbovec ali i čitavu Hrvatsku, iznimno bitna povijesna ličnost – Petar Zrinski (ban, vojskovođa, pjesnik). On preuzima imanje 1664. godine, nakon smrti svoga brata Nikole Zrinskoga. Petar Zrinski povremeno je boravio u vrbovečkom kaštelu, a 1671. godine Fran Krsto Frankopan i on osuđeni su za urotu te pogubljeni u Bečkom Novom Mjestu (Prijetelj, 2014). Po Frani Krsti Frankopanu danas je nazvana jedna od vrbovečkih ulica koja vodi do glavnoga trga, Trga Petra Zrinskog. Početkom 18. stoljeća Vrbovec kupuje obitelj Patačić koja ovim prostorom vlada do 1834. godine. Iznimno važna ostavština Patačića je današnji dvorac u gradskom parku nazvan upravo po Patačićima, a radi se o dvorcu koji je obnovljen u baroknom stilu

nakon seljačke bune koja je izbila 1755. godine (Priatelj, 2014). Danas je dvorac dom Radio Vrbovca, Muzeja grada Vrbovca, folklornoga ansambla HKUD-a Petar Zrinski, Limene glazbe i mažoretkinja Vrbovec. Patačići su iznimno dobro vladali Vrbovcem i okolicom, a zaslužni su za osnivanje prve narodne škole u Vrbovcu, dok je posljednja grofica Eleonora Patačić bila jedna od najomiljenijih povijesnih ličnosti toga razdoblja vrbovečke povijesti. Početkom 20. stoljeća sve se više razvijaju obrti i trgovina, no Vrbovec je i dalje naselje koje ima osnovne ruralne karakteristike. Godine 1879. vlast nad dijelom Vrbovca preuzima markiz Eugène de Piennes čiji monumentalni mauzolej krase gradsko groblje u Vrbovcu (Priatelj, 2014). Koliko je markiz de Piennes bio bitan za povijesni razvoj Vrbovca svjedoči i to da je Périers, grad u okrugu Manche na sjeverozapadu Francuske i rodni de Piennesov grad, jedan od gradova s kojima je Grad Vrbovec danas zbratimljen (Grad Vrbovec, 2020). De Piennes je Družbi sestara milosrdnica darovao neobarokni dvorac Lovrečina grad, u naselju Kućari, koji je imao brojne namjene, od sirotišta i Pučke osnovne škole do danas kada se dvorcem koristi zajednica Cenacolo kao komuna za liječenje ovisnika (Priatelj, 2014). Dvorac Lovrečina iznimno je bitan dio kulturne baštine i povijesti Vrbovca.

Značajniji urbani i gospodarski razvoj Vrbovec počinje doživljavati početkom 20. stoljeća kada se stvaraju temelji industrije na rubnome prostoru grada, odnosno naselja Vrbovec. Na prostoru Đurišta izgrađena je ciglana, pilana, ali i preteča današnje mesne industrije, a sve pod vodstvom glavnoga pokretača Đure Predovića. U to vrijeme tvornički je kompleks željeznicom spojen s vrbovečkom željezničkom stanicom, a osniva se i zavod za proizvodnju cjepiva protiv svinjske kuge. Tijekom II. svjetskoga rata gotovo je cijeli tvornički kompleks uništen, a 1946. biva obnovljen i nacionaliziran. Godine 1962. osnovan je Poljoprivredno-industrijski kombinat PIK Vrbovec, tadašnji glavni pokretač ekonomskoga razvoja prostora Vrbovca. Cijeli okolni prostor Vrbovca tako ima dugu poljoprivrednu tradiciju temeljenu na mesnoj industriji koja se kroz godine razvijala. PIK Vrbovec 1993. je pretvoren u dioničko društvo, a od 2005. ulazi u sustav koncerna Agrokor kada se pozicionira kao ključna mesna industrija na prostoru čitave Hrvatske i šire. Od 2019. PIK Vrbovec postaje dio Fortenova grupe, a njegova današnja uloga u razvoju kompletnoga prostora iz sociogeografskog aspekta i dalje je neupitna, iako mnogo drugačija nego nekada. Osim na poljoprivredi i industriji, Vrbovec je nakon Drugoga svjetskog rata svoj razvoj počeo temeljiti i na obrtništvu, na što upućuje osnivanje Udruženja obrtnika Vrbovec koje djeluje i dan danas, a okuplja većinu obrtnika s vrbovečkoga područja (Priatelj, 2014).

Razvoj Vrbovca od samih početaka bitan je za shvaćanje današnjih okvira koji uvjetuju promjene i procese kojima je zahvaćen, a njegov cijeli razvojni put važan je zbog generiranja

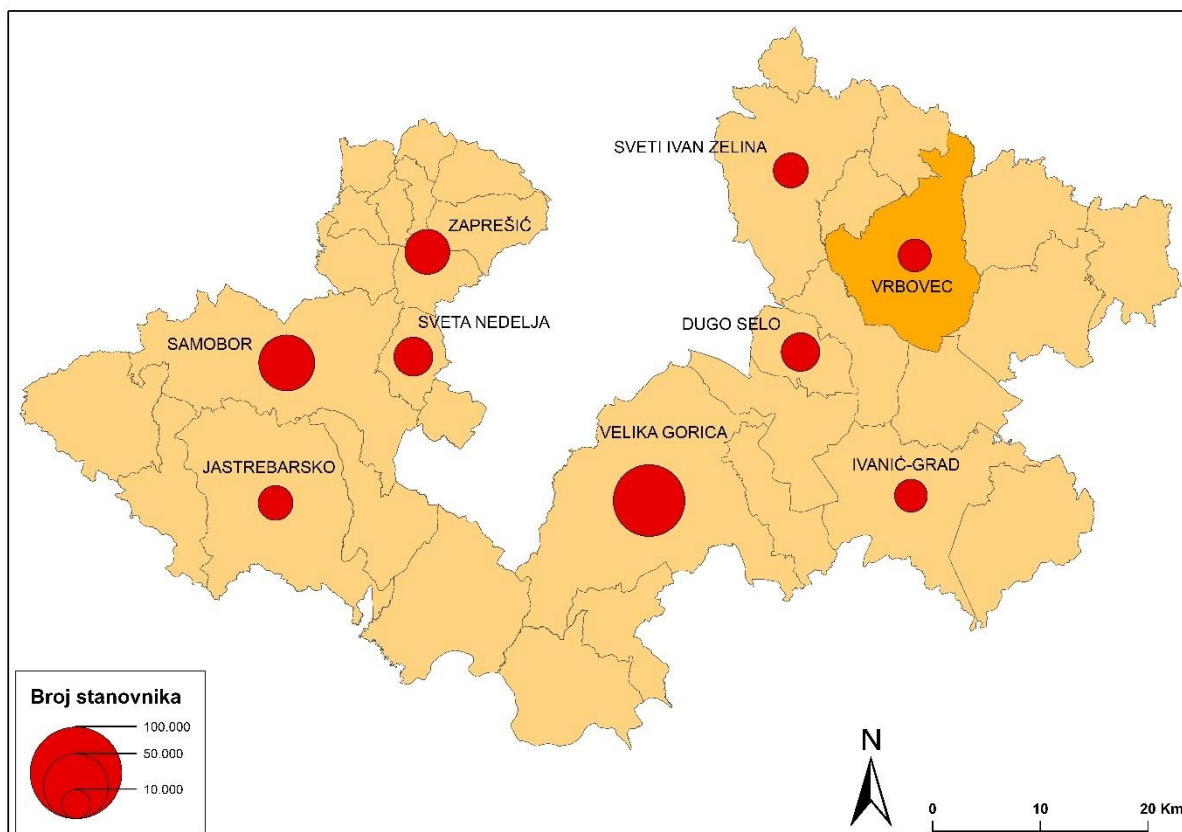
bilo kakvih budućih promjena na svim poljima. Upravo je zbog toga historijsko-geografski pregled neizostavan dio cjelokupne analize i istraživanja odabranoga prostora.

4. DEMOGEOGRAFSKA OBILJEŽJA GRADA VRBOVCA

„Radi se, međutim, o tome da sociogeograf (ili ma tko drugi) može i treba da pridonese proučavanju i poznavanju stanovništva kao elementa prostora i vremena te kao modifikatora i faktora prostora i vremena. Jer stanovništvo je vrlo važan dio regionalne obuhvatnosti i vrlo značajna komponenta u međuprostornim odnosima i komparacijama“ (Friganović, 1990, 7, prema Nejašmić, 2005, 9) – navedenim citatom moguće je dočarati kako je analiza stanovništva neizostavna komponenta u proučavanju bilo kakvih prostornih odnosa. Kako je sam predmet proučavanja rada sociogeografska analiza, u poglavlju 2.2. „Sociogeografski čimbenici“ pojašnjeno je koji su to neki od osnovnih sociogeografskih čimbenika prema kojima se analiziraju obilježja prostora. U istom tom prostoru stanovništvo predstavlja najbitniji element iz kojega proizlaze kompletna sociogeografska obilježja toga prostora. Stoga je u nastavku provedena demogeografska analiza u kojoj stanovništvo predstavlja osnovnu bazu daljnjega proučavanja mogućih razvojnih smjerova Grada Vrbovca.

4.1. Broj, gustoća i razmještaj stanovnika

Prema posljednjem Popisu stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj 2021. godine, Grad Vrbovec kao jedinica lokalne samouprave broji 12 981 stanovnika. Samo gradsko naselje Vrbovec prema istom popisu broji 4 551 stanovnika, što je 35 % od ukupnoga broja stanovnika administrativnoga obuhvata Grada. U usporedbi s podacima o broju stanovnika Zagrebačke županije, na prostoru Grada Vrbovca živi 4,33 % od ukupnih 299 985 stanovnika, nakon Grada Zagreba, druge najveće županije. Na razini čitave Republike Hrvatske na Grad Vrbovec otpada 0,34 % od ukupnih 3 871 833 stanovnika koliko Hrvatska broji. Grad Vrbovec najmanji je od devet Gradova Zagrebačke županije sa samo stanovnikom manje od Grada Ivanić-Grada. Sa 61 075 stanovnika Grad Velika Gorica najveći je Grad Zagrebačke županije, nakon kojega slijede Grad Samobor (37 435 st.), Grad Zaprešić (24 133 st.), Grad Sveta Nedjelja (18 221 st.), Grad Dugo Selo (17 676 st.), Grad Sveti Ivan Zelina (14 602 st.) i Grad Jastrebarsko (14 562 st.) (*Popis stanovništva*, 2022). Svi Gradovi dio su zagrebačkoga periurbanog sustava te su u većoj ili manjoj mjeri njegovi sateliti, neki fizički potpuno spojeni sa zagrebačkom urbanom strukturom.

Sl. 7. Gradovi Zagrebačke županije prema broju stanovnika 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022.

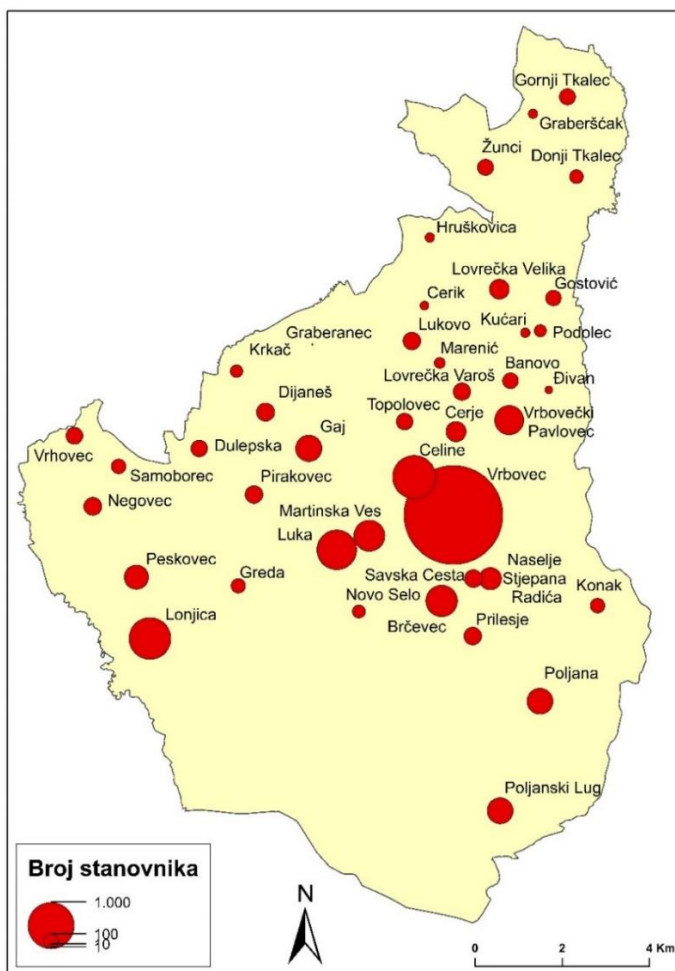
Promatrajući broj i razmještaj stanovništva na razini naselja Grada Vrbovca, valja istaknuti kako, izuzevši gradsko naselje Vrbovec, niti jedno drugo naselje ne prelazi tisuću stanovnika, što ukazuje na dominaciju naselja Vrbovec (35% st.) unutar administrativnih granica Grada. Ipak svih ostalih 41 naselja čine značajan kontingent stanovništva Grada Vrbovca, među kojima valja istaknuti Celine kao drugo najveće naselje nakon Vrbovca koje prema Popisu iz 2021. godine broji 873 stanovnika. Nakon Celina slijedi Lonjica s 821 stanovnikom te Luka s 737 stanovnika. Osam naselja svrstano je u razred 200 – 500 stanovnika (Tab. 1.), od koji tri naselja broje više od 400 stanovnika, a to su Brčevac (469 st.), Martinska Ves (451 st.) i Vrbovečki Pavlovec (402 st.). Najviše je naselja sa 100 do 200 stanovnika, njih čak 18, koji zajedno broje 2 527 stanovnika. Na području administrativnoga Grada 12 je naselja koja broje manje od 100 stanovnika, dok u naselju Graberanec živi svega 1 stanovnik (*Popis stanovništva*, 2022). Iako Graberanec službeno predstavlja naselje, ono to nije u punom smislu riječi jer se radi većinom o vinogradima i objektima vezanima uz njih ili vikendicama i kućama za odmor. Naselja kao što su već spomenute Celine, Luka, Martinska Ves, Vrbovečki Pavlovec, ali i Savska Cesta te Naselje Stjepana Radića, iako izdvojeni kao

zasebna naselja, morfološki su sastavni dio gradskoga naselja Vrbovec jer su fizički srasla s njime te čine jednu strukturnu jedinicu koja funkcionalno prema ruralno-urbanim karakteristikama nije u potpunosti homogena.

Tab. 1. Naselja Grada Vrbovca prema broju stanovniku 2021. godine.

	Naselja		Stanovništvo	
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)
≤100	12	28,6	673	5,2
100-200	18	42,9	2.527	19,5
200-500	8	19,0	2.799	21,6
500-1000	3	7,1	2.431	18,7
>1000	1	2,4	4.551	35,1

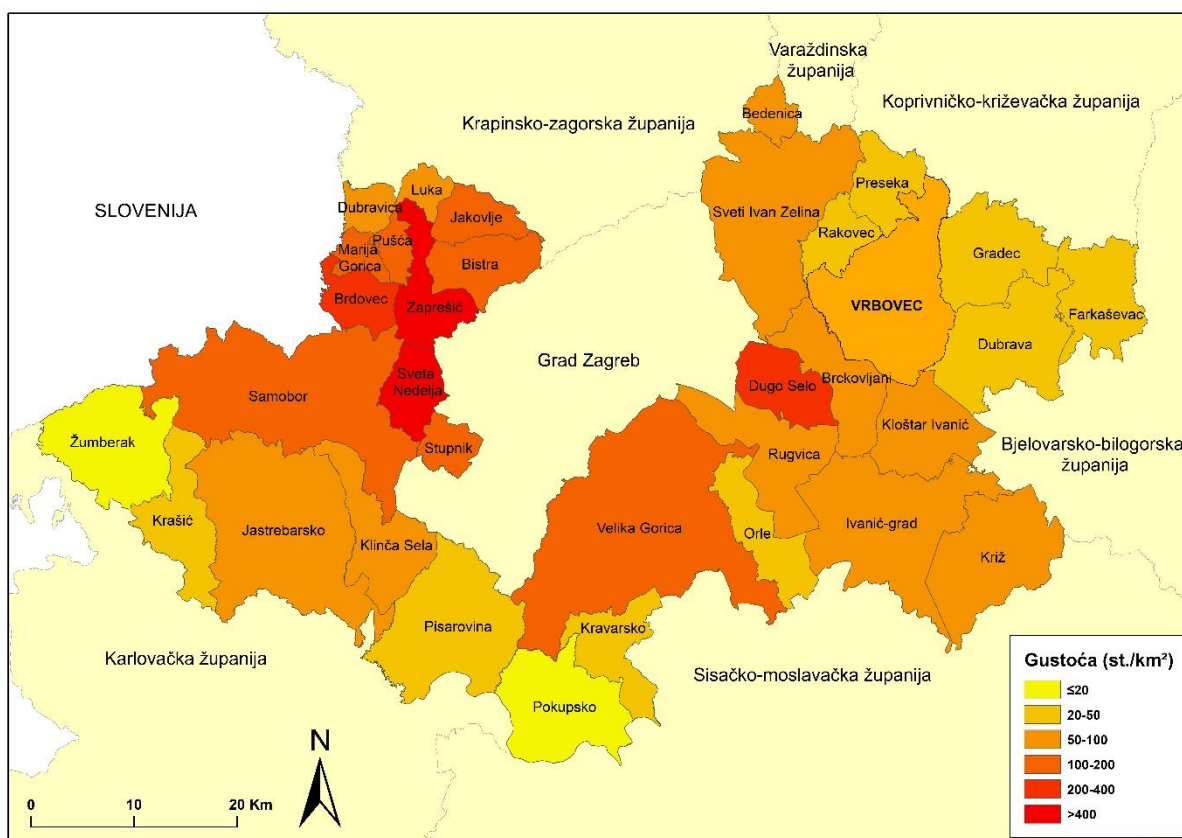
Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022.

Sl. 8. Naselja Grada Vrbovca prema broju stanovnika 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022.

Stavi li se površina Grada Vrbovca u omjer s brojem stanovnika zabilježenih Popisom 2021. godine, dobiva se podatak da gustoća naseljenosti Grada Vrbovca prema tome iznosi 80,7 stanovnika po km². U usporedbi s prosječnom gustoćom naseljenosti čitave Hrvatske koja iznosi 68,4 st./km², Grad Vrbovec ima iznadprosječnu gustoću naseljenosti. Ako se podatak uspoređuje na razini jedinica regionalne samouprave, onda je stanje nešto drugačije jer je gustoća naseljenosti Grada Vrbovca ispod prosjeka Zagrebačke županije čija prosječna gustoća naseljenosti iznosi 98 st./km² (*Popis stanovništva, 2022*).

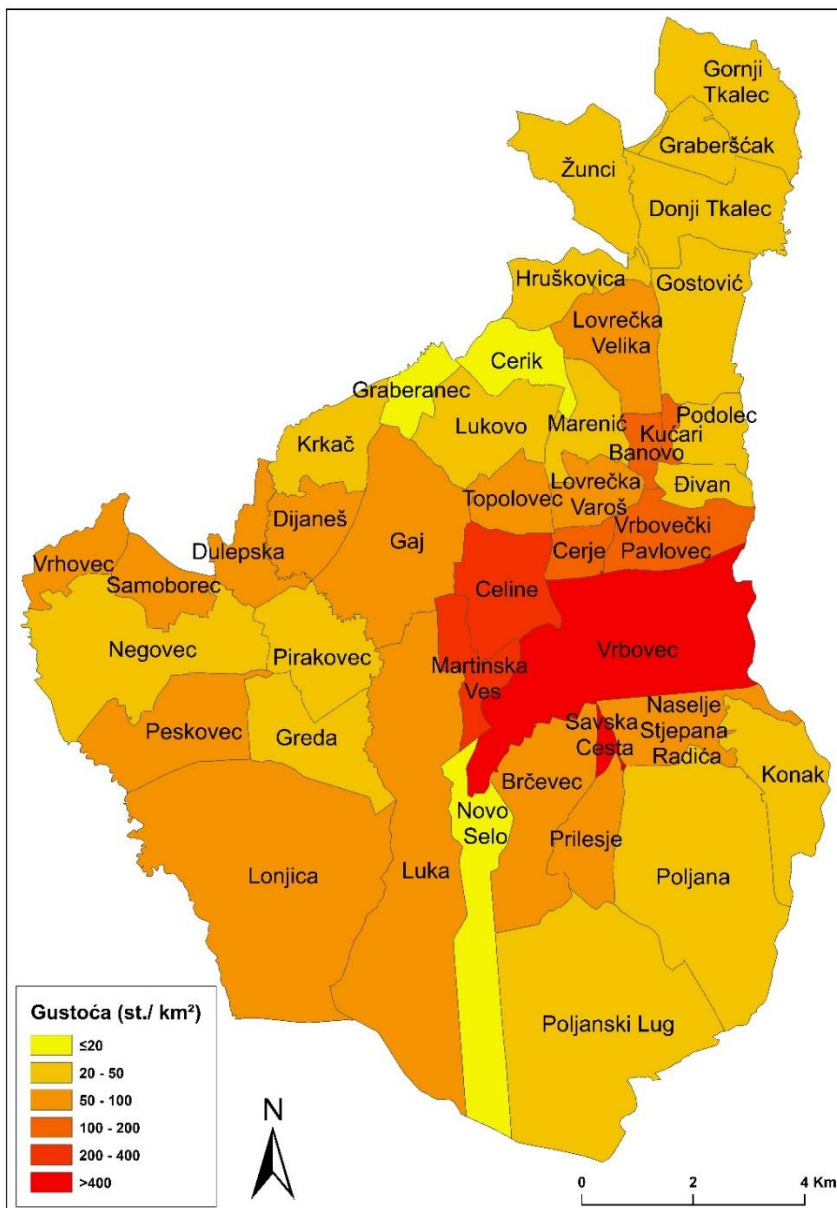

Sl. 9. Gustoća naseljenosti Zagrebačke županije po jedinicama lokalne samouprave 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022.

Gradovi Zaprešić (447,4 st./km²) i Sveta Nedelja (458,5 st./km²) najgušće su naseljeni Gradovi Zagrebačke županije s preko 400 st./km². Zatim, svrstani u razred 200 – 400 st./km², slijede Grad Dugo Selo (325,6 st./km²) i Općina Brdovec (288,4 st./km²) (*Popis stanovništva, 2022*). Navedene jedinice lokalne samouprave površinom su nešto manje od ostalih jedinica lokalne samouprave Zagrebačke županije, a funkcionalno iznimno ovisne o Zagrebu i zagrebačkoj urbanoj strukturi s kojom je Dugo Selo primjerice praktički sraslo u jednu cjelinu

te tako koncentracija stanovništva u tim Gradovima upućuje na veću gustoću naseljenosti. Iste također ne obuhvaćaju mnogo okolnoga slabo naseljenoga ruralnog prostora oko svojih središnjih naselja, što još više utječe na podatak o gustoći naseljenosti. Grad Vrbovec nije u tolikoj mjeri pod utjecajem Grada Zagreba kao primjerice prethodno spomenuti gradovi, a u strukturi gradnje prevladavaju obiteljske kuće naspram visokih stambenih zgrada, što je izravno jedan od uzroka slabije gustoće naseljenosti, iako daleko od najrjeđe naseljene Općine Žumberak koja s 5,5 st./km² ulazi među najrjeđe naseljene hrvatske općine i koju prati izrazita demografska depopulacija i izumiranje naselja (*Popis stanovništva, 2022*).

Sl. 10. Gustoća naseljenosti Grada Vrbovca po naseljima 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022.

Prema gustoći naseljenosti po naseljima Grada Vrbovca, dominira naselje Savska Cesta s 487,5 st./km² i, naravno, gradsko naselje Vrbovec s 435,7 st./km². Nakon njih slijede Celine (271,9 st./km²) i Martinska Ves (257,2 st./km²). Oba naselja skupa sa Savskom Cestom, iako administrativno odijeljena od naselja Vrbovec, zapravo su njegov sastavni dio i od tud proizlazi najveća gustoća naseljenosti u naseljima koja okružuju Vrbovec. U razred 100 – 200 st./km² prema gustoći naseljenosti spadaju Vrbovečki Pavlovec, Cerje, Banovo i Kućari, dok manje od 20 st./km² broje naselja Graberanec, Cerik i Novo Selo koja se prema broju stanovnika ubrajaju među najmanja naselja Grada Vrbovca (*Popis stanovništva*, 2022).

4.2. Ukupno kretanje stanovništva

Ukupnim kretanjem stanovništva obuhvaćene su promjene u broju stanovnika na odabranom području u određenom vremenu pod utjecajem prirodnoga kretanja i konačne migracije kao oblika prostorne pokretljivosti. Zbog toga je ukupno kretanje stanovništva uvjetovano prirodnim i mehaničkim kretanjem koje je potrebno razlikovati kao dva različita procesa koji na različite načine oblikuju demografski razvoj određene populacije. Ukupnim kretanjem stanovništva dobiva se površinski uvid u kretanje broja stanovnika, dok se razlaganjem ukupnoga na prirodno i prostorno kretanje dolazi do srži uvjetovanosti ukupne promjene broja stanovnika (Nejašmić, 2005).

Od prvoga Popisa stanovništva 1857. godine do posljednjega Popisa 2021. godine, Grad Vrbovec je zabilježio dvostruki porast broja stanovnika. Grad je sa 6 143 stanovnika zabilježenih Popisom 1857. narastao na 12 981 stanovnika zabilježenih posljednjim Popisom iz 2021., što predstavlja rast od 211,3 %. Samo u tri međupopisna razdoblja grad je zabilježio pad broja stanovnika i to u dva vezana međupopisna razdoblja između 1953. i 1971. godine i u posljednjem međupopisnom razdoblju kada je zabilježen iznimno značajan pad od čak 1 816 stanovnika. Posljednje međupopisno razdoblje zbog toga iznimno zabrinjava jer moguće predstavlja negativan trend pada broja stanovnika i u budućnosti. Maksimum stanovnika Grad Vrbovec bilježio je upravo u pretposljednem međupopisnom razdoblju kada je Popisom 2011. godine popisano 14 797 stanovnika, nakon čega slijedi spomenuti pad broja stanovnika. Najveći porast broja stanovnika Grad Vrbovec je bilježio na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće kada su zabilježene najveće stope ukupne promjene i prosječne godišnje promjene (*Popis stanovništva*, 2022; *Popis stanovništva*, 2013; *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001*, 2005). Za rad je ipak najvažniji period zadnjih nekoliko popisnih razdoblja jer odražava najnovije trendove koji određuju i buduća kretanja ukupnoga broja stanovništva. Točne razloge pada broja stanovnika koji je zabilježen posljednjim Popisom stanovnika bit će

lakše utvrditi nakon što se ukupno kretanje razloži na prirodno i mehaničko u daljnjoj analizi rada.

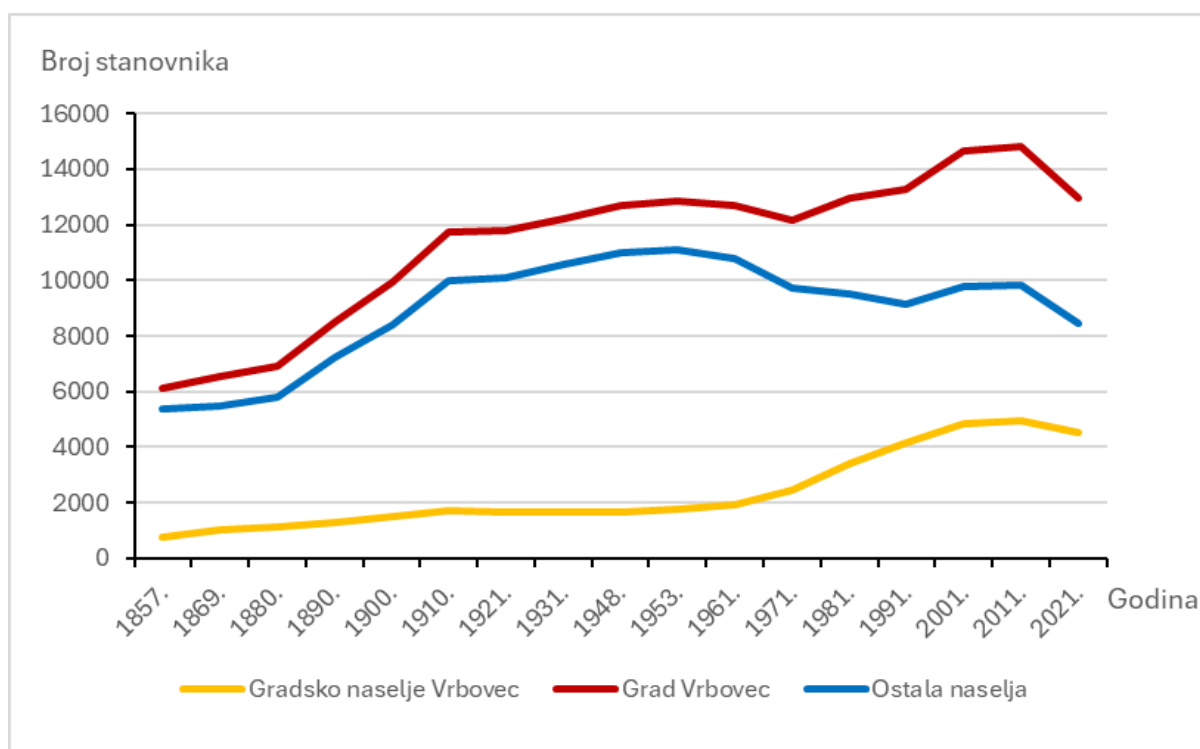
Tab. 2. Ukupno kretanje broja stanovnika Grada Vrbovca prema popisima stanovništva 1857. – 2021. godine.

Godina	Broj stanovnika	Bazni indeks	Lančani indeks	Međupopisna promjena	Stopa ukupne promjene	Prosječna godišnja promjena
	P	I _b	I _l	D	r	$\bar{R}$
1857.	6.143	100,0	/	/	/	/
1869.	6.523	106,2	106,2	380	6,19	31,67
1880.	6.892	112,2	105,7	369	5,66	33,55
1890.	8.526	138,8	123,7	1.634	23,71	163,40
1900.	9.912	161,4	116,3	1.386	16,26	138,60
1910.	11.723	190,8	118,3	1.811	18,27	181,10
1921.	11.769	191,6	100,4	46	0,39	4,18
1931.	12.225	199,0	103,9	456	3,87	45,60
1948.	12.698	206,7	103,9	473	3,87	27,82
1953.	12.881	209,7	101,4	183	1,44	36,60
1961.	12.694	206,6	98,5	-187	-1,45	-23,38
1971.	12.176	198,2	95,9	-518	-4,08	-51,80
1981.	12.938	210,6	106,3	762	6,26	76,20
1991.	13.303	216,6	102,8	365	2,82	36,50
2001.	14.658	238,6	110,2	1.355	10,19	135,50
2011.	14.797	240,9	100,9	139	0,95	13,90
2021.	12.981	211,3	87,7	-1.816	-12,27	-181,60

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2013; *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.*, DZS, Zagreb, 2005.

Ako se ukupan broj stanovnika Grada Vrbovca stavi u korelaciju s brojem stanovnika naselja Vrbovec i svih ostalih naselja koja spadaju pod administrativni ustroj Grada Vrbovca, moguće je povući određene paralele (Sl. 10.). Naselje Vrbovec je u svim promatranim popisima bilježilo kontinuirani porast broja stanovnika, dok je kod ostalih naselja situacija ipak nešto drugačija. Krivulja ostalih naselja mogla bi se u velikoj mjeri poistovjetiti s krivuljom za cjelokupni obuhvat Grada Vrbovca u koju ulazi i naselje Vrbovec sve do Popisa stanovništva 1971., nakon kojega Grad Vrbovec i samo naselje Vrbovec doživljavaju nešto nagliji porast broja stanovnika, dok sva ostala naselja nastavljaju negativan trend sve do Popisa 1991. godine (*Popis stanovništva*, 2022). Ovakvo ukupno kretanje stanovništva

upućuje na jači intenzitet preseljenja stanovništva iz okolnih naselja u prostorni obuhvat gradskoga naselja Vrbovec u periodu sve značajnije tercijarizacije Vrbovca koja izravno potiče deruralizaciju kao jedan od dominantnih procesa u ruralnim prostorima Hrvatske koji traju i danas. Porast broja stanovnika naselja Vrbovec u tom razdoblju zasigurno je potaknut i industrijom, odnosno ponajprije potrebom za radnom snagom u PIK-u Vrbovec. Porast broja stanovnika naselja Vrbovec u tome periodu nauštrb ostalih naselja bio bi i značajniji kad bi se iz ostalih naselja izdvojila naselja koja su, iako administrativno odvojena, danas zapravo sastavni dio naselja Vrbovec. Popisom 1991. godine pa do popisa stanovništva 2011. ostala naselja ponovno doživljavaju rast broja stanovnika, što je prvotno posljedica poslijeratnoga doseljavanja u vrbovečki kraj i generalno Zagrebačku makroregiju. U posljednjem međupopisnom razdoblju ostala naselja zabilježila su nešto izraženiji pad broja stanovnika naspram naselja Vrbovec, a upravo na posljednje međupopisno razdoblje bit će stavljen poseban naglasak u nastavku demogeografske analize (*Popis stanovništva, 2022*).

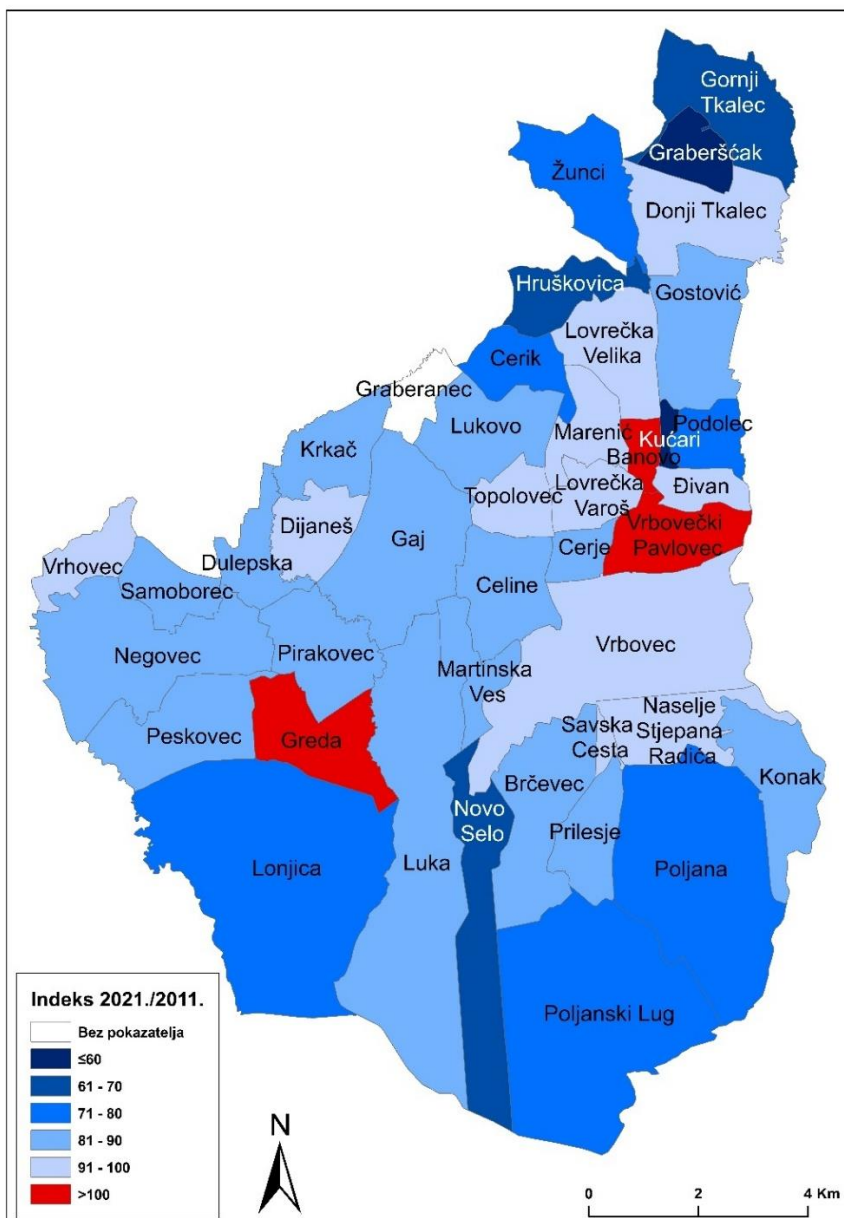

Sl. 11. Kretanje ukupnog broja stanovnika Grada Vrbovca od 1857. do 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2013; *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.*, DZS, Zagreb, 2005.

Prema indeksu promjene broja stanovnika po naseljima Grada Vrbovca 2011. – 2021. godine (Sl. 12.), od 42 naselja koje Grad Vrbovec obuhvaća, samo su tri imala pozitivnu

promjenu ukupnoga broja stanovnika, a to su Banovo, Greda i Vrbovečki Pavlovec. Najveći pad broj stanovnika zabilježila su naselja Graberščak i Kućari koja su izgubila više od polovice stanovnika. Naselje Graberanec 2021. brojalo je jednog stanovnika, dok 2011. godine nije zabilježen niti jedan stanovnik. Naselje Vrbovec također se nalazi u negativnom predznaku s indeksom promjene 92,0. Najveći broj naselja nalazi se u razredu indeksa promjene 81 – 90, njih čak 16, a negativni pokazatelji trebali bi iznimno zabrinjavati kada je riječ o smjerovima razvoja Grada Vrbovca u bližoj budućnosti (*Popis stanovništva, 2022*).

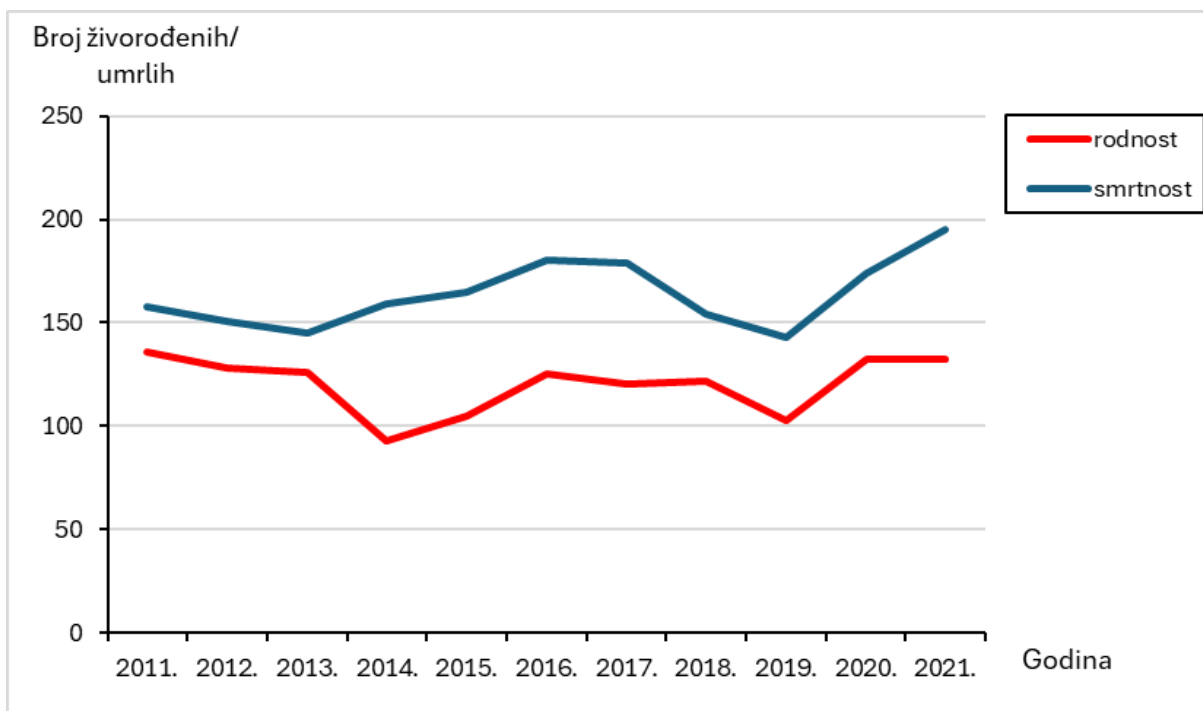
Sl. 12. Indeks promjene broja stanovnika naselja Grada Vrbovca 2011. - 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2013.

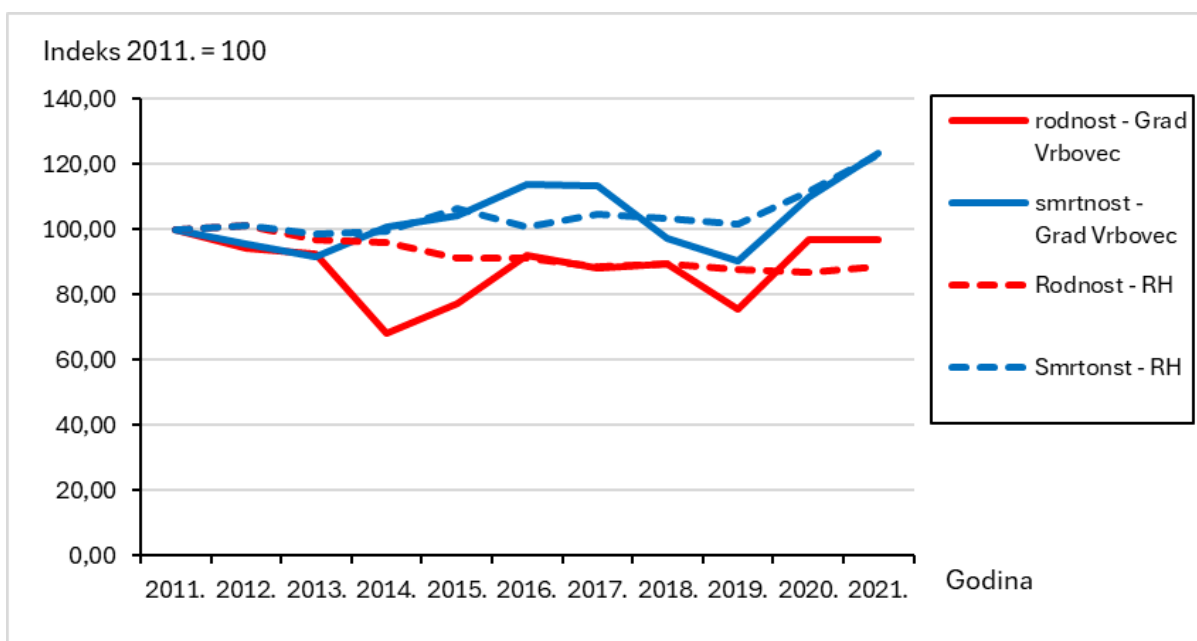
4.3. Prirodno kretanje stanovništva

Pod prirodnim kretanjem stanovništva podrazumijeva se proučavanje rodности (nataliteta) i smrtnosti (mortaliteta) kao osnovnih sastavnica koje ga određuju, dok njihova razlika predstavlja prirodnu promjenu. Prirodna promjena predstavlja odnos između broja rođenih i umrlih, a može biti pozitivna ako je u promatranom vremenskom periodu više rođenih osoba naspram umrlih, negativna u slučaju više umrlih nego rođenih i stagnacijska u slučaju jednakoga broj rođenih i umrlih u određenom vremenskom periodu, najčešće godini (Nejašmić, 2005). Za razumijevanje značajki rodности, a samim time i smrtnosti stanovništva određenoga prostora, bitno je razumijevanje njihovih prostornih različitosti pomoću kojih se dolazi do zaključaka na razini budućih promjena u kretanju stanovništva. S obzirom na proces demografske tranzicije koji označava prijelaz s visokih stopa nataliteta i mortaliteta na niske stope nataliteta i mortaliteta, početkom 1980-ih Hrvatska je ušla u posttranzicijsku etapu demografskoga razvoja. Takva demografska dinamika nije u skladu s općerazvojnim promjenama koje ju ne prate na istoj razini kao neke druge europske države koje su svoj proces demografske tranzicije prošle prije Hrvatske. Deruralizacija potaknuta industrijalizacijom i urbanizacijom usko je povezana s prijelazom na niske stope sastavnica prirodnoga kretanja stanovništva, poglavito nataliteta koji je poprimio današnje značajke (Nejašmić i dr., 2008).

Kretanje nataliteta i mortaliteta u posljednjem međupopisnom razdoblju iznimno je bitno za buduće projekcije prirodnoga, ali i ukupnoga kretanja stanovništva Grada Vrbovca (Sl. 12.). U svim godinama od 2011. do 2021. u Gradu Vrbovcu zabilježen je veći broj umrlih od živorođenih osoba te je tako, shodno tome, prirodna promjena u istome razdoblju negativna. Samo gradsko naselje Vrbovec u istom je periodu 2012. i 2013. godine bilježilo prirodni prirast, dok je u svim ostalim godinama prirodno kretanje bilo negativno (*Tablogrami rođeni i umrli po naseljima 1964. – 2021., 2022.*).

Sl. 13. Sastavnice prirodnog kretanja stanovništva Grada Vrbovca 2011. – 2021. godine.
Izvor: *Tablogrami rođeni i umrli po naseljima 1964. – 2021.*, DZS, Zagreb, 2022.

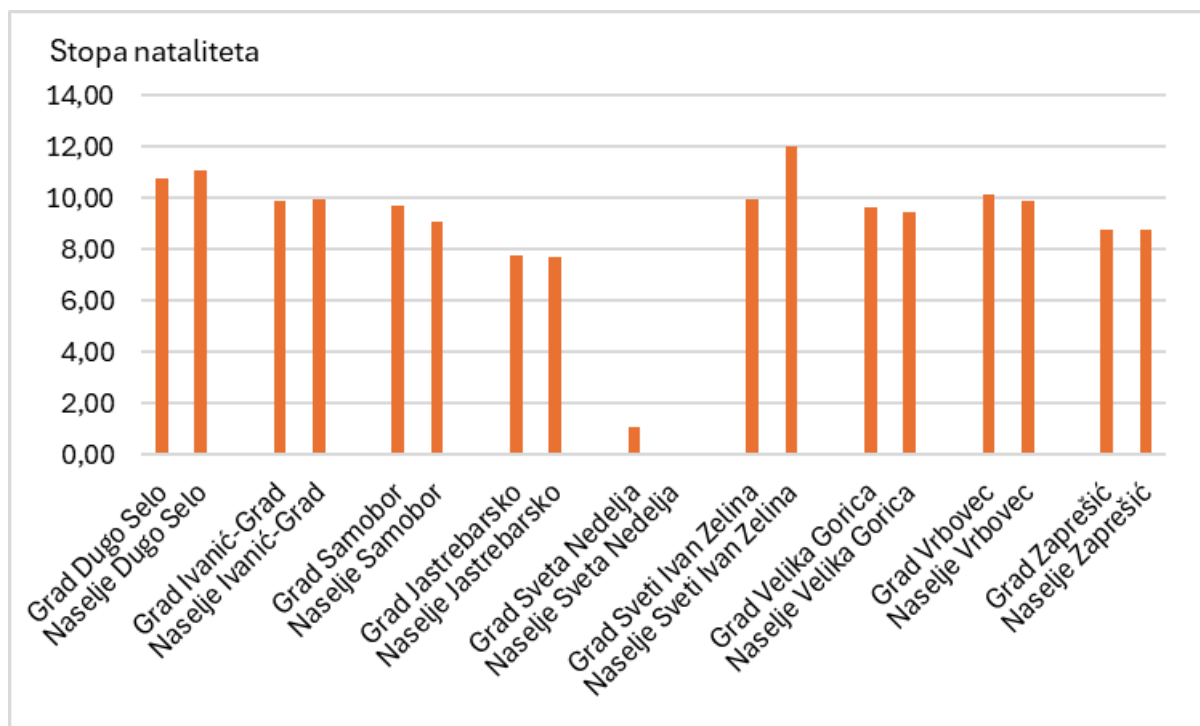
Sl. 14. Indeks (na stalnoj bazi) kretanja rodosti i smrtnosti stanovništva Grada Vrbovca i Hrvatske 2011. - 2021. godine.

Izvor: *Tablogrami rođeni i umrli po naseljima 1964. – 2021.*, DZS, Zagreb, 2022.

Prirodno kretanje stanovništva na razini Hrvatske u posljednjem međupopisnom razdoblju vrlo je slično onome Grada Vrbovca. Hrvatska bilježi prirodni pad stanovništva koji od 2020. godine postaje još izraženiji, a mogao bi se pripisati izbijanju pandemije koronavirusa. Iako je Grad Vrbovec bilježio nešto veće oscilacije indeksa kretanja rodosti i

smrtnosti, od 2011. godine koja je uzeta kao bazna, 2021. godine indeksi smrtnosti bili su gotovo jednaki, dok je indeks rodosti u Gradu Vrbovcu bio nešto viši od onoga na razini Hrvatske (Sl. 14.).

Strategijom razvoja Grada Vrbovca za razdoblje 2021. – 2027. obuhvaćena je PEST analiza koja analizira političko, ekonomsko, socijalno-demografsko i tehnološko okruženje Grada Vrbovca kao jedinice lokalne samouprave, a sve u svrhu provođenja strateškoga planiranja koje je u skladu s razvojnim potrebama. Kod dijela analize socijalno-demografskoga okruženja Grada Vrbovca, visoka stopa nataliteta navedena je kao jedan od najvažnijih elemenata razvojnih predispozicija prostora (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Stoga je u radu za primjer i usporedbu uzeta 2021. godina za koju su izračunate opće stope nataliteta svih Gradova i gradskih naselja u Zagrebačkoj županiji. Grad Vrbovec je kao jedinica lokalne samouprave 2021. godine imao drugu najvišu stopu nataliteta među Gradovima Zagrebačke županije (10,17), odmah iza Grada Dugog Sela. Ako bi se gledala samo gradska naselja Zagrebačke županije, te je godine Vrbovec imao četvrtu najvišu stopu nataliteta koja je iznosila 9,89. U usporedbi s podacima na razini Hrvatske, opća stopa nataliteta i Grada Vrbovca i naselja Vrbovec bila je viša od opće stope nataliteta Hrvatske za 2021. godinu koja je iznosila 9,43. Jedan od načina kojima vlasti konkretno daju podršku i potiču mlade roditelje na ostanak u Gradu te time nastoje zadržati i poboljšati populacijsku bilancu je ostvarivanje prava na naknadu za opremu novorođenoga/posvojenoga djeteta jednokratno u iznosu od 270,00 eura (*Odluka gradonačelnika*, 2023). Unatoč tome, brojni drugi parametri također utječu na kretanje stopa nataliteta kakve su posljednjih godina. Iako se negativnom prirodnom promjenom Grad Vrbovec uklapa u opću sliku Hrvatske, iznadprosječne stope nataliteta na razini Hrvatske, a poglavito Zagrebačke županije, upućuju da se iznimno negativno ukupno kretanje stanovništva Grada Vrbovca, poglavito u posljednjem međupopisnom razdoblju, najvećim dijelom treba pripisati negativnom prostornom kretanju stanovništva kojim će se baviti sljedeće potpoglavlje.

Sl. 15. Opće stope nataliteta Gradova i gradskih naselja Zagrebačke županije 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022; *Tablogrami rođeni i umrli po naseljima 1964. – 2021.*, DZS, Zagreb, 2022.

4.4. Prostorno kretanje stanovništva

Prostorno kretanje stanovništva u posljednjem je međupopisnom razdoblju uvelike utjecalo na sliku ukupnoga kretanja stanovništva Grada Vrbovca, a moguće ga je podijeliti na dvije šire kategorije: migraciju, odnosno sve promjene mjesta stalnoga boravka (Nejašmić, 2005), i cirkulaciju, odnosno različite oblike uglavnom kratkotrajne, učestale ili ciklične pokretljivosti kod koje ne postoji namjera stalne ili dugotrajnije promjene boravišta (Zelinsky, 1971, prema Nejašmić, 2005).

Emigracija stanovništva u države Europske unije i dnevne migracije ključni su procesi koji obilježavaju prostornu pokretljivost na prostoru Grada Vrbovca (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Migracije su odigrale važnu ulogu u naglom padu broja stanovnika, što dokazuje izračun migracijskoga salda dobivenoga oduzimanjem prirodne od ukupne promjene broja stanovnika između 2011. i 2021. godine. U tome razdoblju Grad Vrbovec ukupno je izgubio 1 816 stanovnika, od čega na iseljeno stanovništvo otpada čak 1 338 stanovnika, čineći tako gubitak od 9 % stanovništva Grada. Najveći broj stanovnika emigracijom izgubilo je naselje Vrbovec, njih 289, a zatim slijedi Lonjica s 167 i Celine s gubitkom od 111 stanovnika. Od 42 naselja, svega ih je 8 s pozitivnim migracijskim saldom, dok u 2 naselja on iznosi nula (*Popis stanovništva*, 2013; *Popis stanovništva*, 2022;

Tablogrami 1964. – 2021., 2022). Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, uslijed boljih prilika i većih mogućnosti za rad i život generalno, brojni su svoj put potražili preko granice i to ponajviše u državama kao što su Njemačka, Austrija i Irska (*Provedbeni program Grada Vrbovca, 2021*). Iako točni emigracijski podaci za posljednje međupopisno razdoblje nisu dostupni, smatra se kako su vanjske migracije bile mnogo dominantnije naspram unutarnjih koje su se odvijale unutar države, poglavito ako se u obzir uzme Zagreb kao najvažniji privlačni centar koji zbog blizine i povezanosti potiče cirkulaciju kao dominantniji proces naspram migracije.

Redovita cirkulacija, a poglavito ona na dnevnoj bazi, vrlo je važno obilježje prostornoga kretanja stanovništva Grada Vrbovca. Razvojem prometa, posebice željeznice, intenzitet unutarnje cirkulacije stanovništva na područnoj, unutarregionalnoj, a rjeđe i međuregionalnoj razini postaje sve izraženija karakteristika prostorne pokretljivosti stanovništva Grada. Zagreb je danas najvažnije privlačno odredište dnevnih cirkulacija stanovništva Grada Vrbovca, a na istoj relaciji cirkuliranje stanovništva počinje se javljati već u drugoj polovici 19. st. kada brojni ljudi u Zagrebu i okolici pronalaze posao ili odlaze na školovanje (Prijetelj, 2014). Iako su dnevne cirkulacije prema drugim unutarregionalnim i međuregionalnim središtima sve prisutnije, blizina i povezanost sa Zagrebom koji potiču dnevne cirkulacije postavljaju se kao privlačan faktor života na prostoru Grada Vrbovca. Kao pokazatelj intenziteta dnevnih cirkulacija uzet je podatak iz 2011. godine kojim je od ukupno 5 212 zaposlenih stanovnika Grada Vrbovca, njih čak 3 566, odnosno 68,4 % bilo dnevnih migranata (*Popis stanovništva, 2013*). U ukupnom broju dnevnih migranata zasigurno velik udio otpada na stanovništvo čije je prebivalište unutar Grada Vrbovca te koje cirkulira na razini naselja unutar Grada, a najčešće prema gradskom naselju Vrbovec. Za detaljniji uvid u cirkulaciju stanovništva na relaciji Vrbovec – Zagreb uzeti su podaci ankete provedene u sklopu završnoga rada studenta Igora Mušaka iz 2023. godine, koji se u radu bavio upravo dnevnim migracijama na toj relaciji. Anketa je obuhvatila 109 ispitanika Grada Vrbovca i njegove okolice, a upućuje na to da su razlozi migriranja najvećim dijelom posao (53,2 %), a zatim slijedi obrazovanje (33 %). Ostali udio zauzima razgledavanje, posjete i ostale jednokratne obaveze. Iako značajan dio radnoga kontingenta stanovništva Grada putuje na posao izvan granica Grada, posebice prema Gradu Zagrebu, ne može se reći da je Grad Vrbovec u bilo kakvom smislu riječi „satelitska spavaonica“ Grada Zagreba, kakav je primjerice Grad Dugo Selo. Specifičan razvoj, blizina i prometna povezanost utjecali su na to da se Vrbovec maksimalno približi Zagrebu, ali kao svojevrsno središte širega prostora u koji spadaju i okolne općine (Općina Rakovec, Općina Gradec, Općina Dubrava, Općina Preseka,

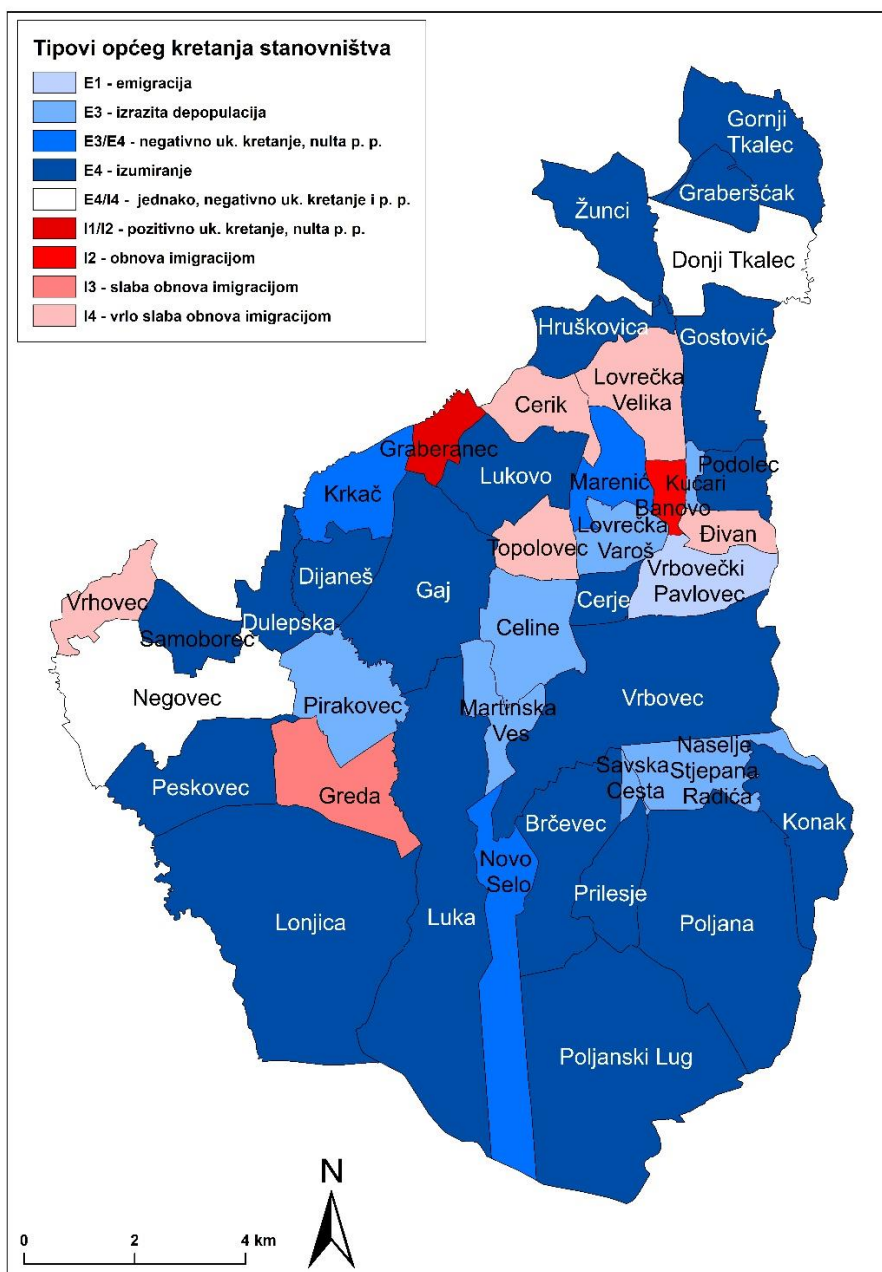

Općina Farkaševac) koje su sačinjavale bivšu Općinu Vrbovec. Svojim funkcijama Grad ipak donekle postiže ravnotežu prostornoga kretanja stanovništva.

4.5. Tipovi općeg kretanja stanovništva

Kako bi se iskazao odnos i utjecaj prirodne promjene i migracije u razdoblju posljednjega međupopisnog razdoblja u Gradu Vrbovcu, sva su naselja svrstana u određeni tip općega kretanja stanovništva. Ukupno postoji osam tipova općega kretanja stanovništva koje je moguće razvrstati prema dvama obilježjima. Ovisno o migracijskoj bilanci, prostor može biti emigracijskoga ili imigracijskoga karaktera. Svako od obilježja dijeli se na četiri tipa općega kretanja ovisno o intenzitetu imigracijskoga (I_1 – porast imigracijom, I_2 – obnova imigracijom, I_3 – slaba obnova imigracijom, I_4 – vrlo slaba obnova imigracijom) ili emigracijskoga (E_1 – emigracija, E_2 – depopulacija, E_3 – izrazita depopulacija, E_4 – izumiranje) obilježja i kretanju prirodne promjene (Nejašmić, 2005).

Prema tipovima općega kretanja stanovništva po naseljima Grada Vrbovca u promatranom periodu čak polovica svih naselja pripada najnepovoljnijem tipu općega kretanja, E_4 tipu izumiranja koji bilježi negativnu prirodnu promjenu, popisom utvrđeno negativno kretanje i stopu negativne prirodne promjene manju od stope popisom utvrđenoga kretanja. Svega je sedam naselja koja imaju imigracijski tip općega kretanja, među kojima se Graberanec nalazi između I_1 i I_2 tipa, zbog nulte prirodne promjene, ali pozitivnoga migracijskog salda te porasta s nijednog 2011. na jednog stanovnika 2021. godine. Specifičnost naselja Graberanec objašnjena je u potpoglavlju 4.2. Naselja Donji Tkalec i Negovec nalaze se na granici između emigracijskoga i imigracijskoga tipa općega kretanja zbog jednake negativne stope prirodne promjene i stope popisom utvrđenoga smanjenja. Vrbovec kao glavno i najveće naselje Grada spada u demografski najnegativniji E_4 – tip općega kretanja.

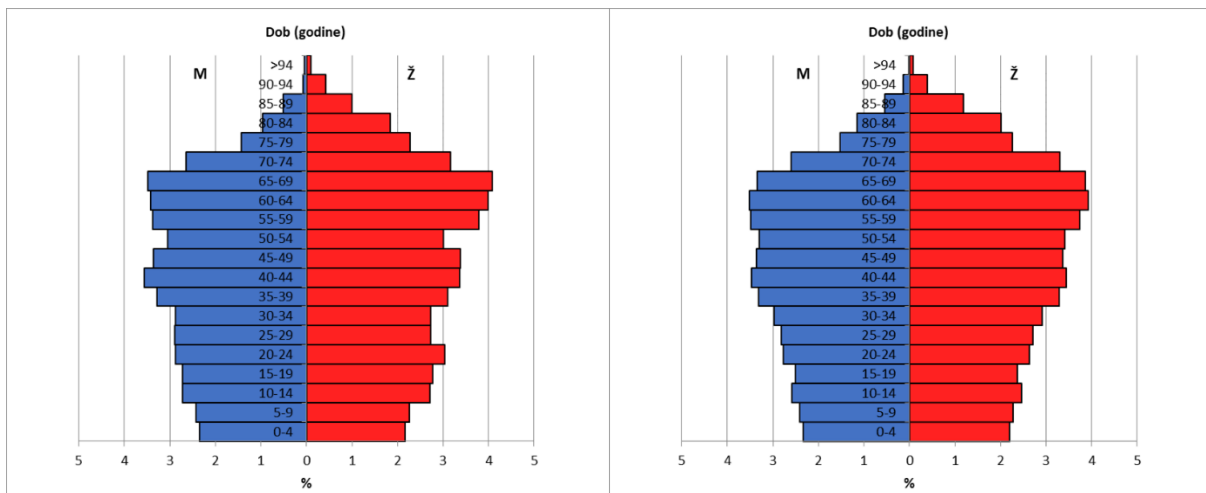
Sl. 16. Tipovi općeg kretanja stanovništva po naseljima Grada Vrbovca 2011. - 2021. godine. Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022; *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2013; *Tablogrami rođeni i umrli po naseljima 1964. – 2021.*, DZS, Zagreb, 2022.

Cjelokupno gledano Grad Vrbovec pripada u najnepovoljniji E4 tip izumiranja koji svojim obilježjima podatke na razini Hrvatske svrstava u isti tip. Takvi pokazatelji trebali bi zabrinjavati planiranje budućega razvoja Grada gdje je većim dijelom za to kriv proces emigracije naspram manje negativnih stopa prirodne promjene. U periodu 2011. – 2021. dogodile su se značajne promjene u demografskoj slici Grada, što predstavlja veliki izazov daljnjega razvitka prostora.

4.6. Biološki sastav stanovništva

Biološki sastav stanovništva podrazumijeva sastav stanovništva prema spolu i dobi, a izravno ga uvjetuje prirodno kretanje stanovništva. Prikazati biološki sastav stanovništva iznimno je važno zbog šire slike koja se održava i na društvene čimbenike (Nejašmić, 2005). Iz biološkoga sastava moguće je iščitati neke od ključnih kontingenata stanovništva, kao što su fertilni kontingent koji je ključan za biološku reprodukciju, ali i primjerice radni kontingent pomoću kojega se formira radna snaga (Wertheimer-Baletić, 1999:336, prema Nejašmić, 2005). U nastavku će naglasak biti stavljen na dobni sastav stanovništva naspram spolnoga.

Stanovništvo Hrvatske karakteriziraju brojni negativni demografski pokazatelji, a među njima između smanjujućega fertiliteta, negativne prirodne promjene, emigracijske i ukupne depopulacije, ističe se i izrazito starenje stanovništva (Wertheimer-Baletić, 2004; Nejašmić, 2008, prema Nejašmić i Toskić, 2013). Proces starenja stanovništva označava povećanje udjela stanovništva koje je staro 60 i više ili 65 i više godina u ukupnom udjelu stanovništva, što usporedno prati smanjivanje udjela mladoga (0-14 ili 0-19 godina) u ukupnom udjelu stanovništva (Wertheimer-Baletić, 1999, prema Nejašmić i Toskić, 2013). Sve su to procesi koji stavljaju veliki uteg na kreiranje politika i smjernica razvoja Hrvatske, a posebice njezinih dijelova koji su izrazito zahvaćeni negativnim demografskim trendovima i starenjem stanovništva koje se počelo javljati 1960-ih godina (Nejašmić i Toskić, 2013).

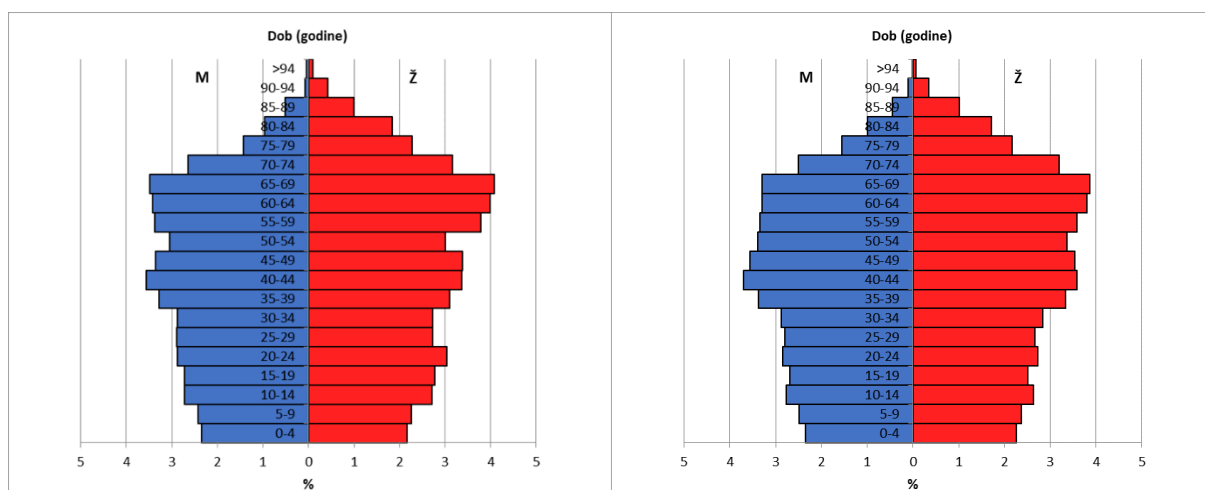
Sl. 17. (lijevo) Dobno – spolna piramida stanovništva Grada Vrbovca 2021. godine.

Sl. 18. (desno) Dobno – spolna piramida stanovništva Hrvatske 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022.

Situacija na području Grada Vrbovca ne razlikuje se bitno od one na nacionalnoj razini te se tako Grad počinje suočavati sa sve intenzivnijim procesom starenja stanovništva. Za

usporedbu su prikazane dobno-spolne piramide Grada Vrbovca i Hrvatske za 2021. godinu (Sl. 17. i Sl. 18.). Obje dobno-spolne piramide poprimaju oblik urne, što je karakteristika staroga, odnosno kontraktivnoga stanovništva, a u ovome slučaju u kojem udio osoba starih 65 i više godina iznosi više od 12 %, riječ je o izrazito starom, odnosno izrazito kontraktivnom stanovništvu i Grada Vrbovca i Hrvatske (Nejašmić, 2005). Jedan od konkretnijih pokazatelja pomoću kojega je moguće usporediti sliku dobnoga sastava stanovništva indeks je starosti koji stavlja u odnos staro i mlado stanovništvo, a označava broj starih 60 i više godina na 100 mladih 0 – 19 godina (Nejašmić, 2005). Indeks starosti za Hrvatsku iznosi 156,2, dok za Grad Vrbovec on iznosi 146,0. Grad Vrbovec tako karakterizira nešto povoljniji dobnii sastav u odnosu na Hrvatsku, ali i nepovoljniji u odnosu na Zagrebačku županiju čiji indeks starosti iznosi 141,5. Navedeni indeksi upućuju na izrazito duboku starost stanovništva koja znatno koči gospodarski razvoj i ekonomski potencijal društva na način da dolazi do stalnoga smanjenja broja radno sposobnoga stanovništva (*Razvojna strategija Grada Vrbovca*, 2015).

Sl. 19. (lijevo) Dobno – spolna piramida stanovništva Grada Vrbovca 2021. godine.

Sl. 20. (desno) Dobno – spolna piramida stanovništva Zagrebačke županije 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, DZS, Zagreb, 2022.

Gospodarski razvoj iznimno je ovisan o demografskim obilježjima s kojima je u korelaciji na način da upravo povoljni demografski pokazatelji predstavljaju najvažniji element u kreiranju dinamike i smjera društveno-ekonomskoga razvoja (*Razvojna strategija Grada Vrbovca*, 2015). Proces starenja stanovništva sa sobom nosi upravo negativne demografske, gospodarske, političke, društvene i ostale posljedice koje utječu na buduće demografske promjene, a samim time i opće razvojne mogućnosti prostora (Chesnais, 2000,

prema Nejašmić i Toskić, 2013). Za budući razvoj Grada Vrbovca iznimno je bitno ublažiti sve te posljedice i razvoj temeljiti na povoljnijim demografskim karakteristikama, osobito na način da se smanji trend starenja stanovništva.

4.7. Društveno-gospodarski sastav stanovništva

4.7.1. Sastav stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti

Za ekonomsku strukturu stanovništva Grada Vrbovca iznimno je bitno prikazati sastav stanovništva prema ekonomskoj aktivnosti upravo zbog činjenice da ekonomski aktivne osobe na bilo koji način pridonose proizvodnji dobara i usluga u određenom vremenu na određenom prostoru, što se onda prelijeva na cjelokupnu ekonomsku i gospodarsku strukturu tog prostora, a posljedično i stupanj razvoja istoga (CROSTAT, 2004: 10, prema Obadić i Smolić, 2007). Ekonomska struktura ukupnoga stanovništva uspostavlja se preko „ekonomske strukture aktivnog stanovništva, jer su neaktivne osobe ovisne i uzdržavane od aktivnih članova njihove obitelji ili kućanstva“ (Wertheimer-Baletić, 1999: 408, prema Nejašmić, 2005: 195).

Tab. 3. Stanovništvo Grada Vrbovca staro 15 i više godina prema ekonomskoj aktivnosti 2021. godine.

	Ukupno	Ekonomski aktivni		Ekonomski neaktivni					Nepoznato
		zaposleni	nezaposleni	učenici ili studenti	osobe koje se bave obavezama u kućanstvu	osobe koje proizvode dobra za vlastitu potrošnju	umirovljenici	ostale neaktivne osobe	
Grad Vrbovec	11.079	5.473	244	704	446	39	3.424	747	2
	Udio (%)	49,40	2,20	6,35	4,03	0,35	30,91	6,74	0,02
Zagrebačka županija	255.380	133.061	5.179	16.453	8.878	734	75.102	15.736	237
	Udio (%)	52,10	2,03	6,44	3,48	0,29	29,41	6,16	0,09
Hrvatska	3.319.417	1.624.713	89.958	202.686	139.724	6.814	1.015.783	235.745	3.994
	Udio (%)	48,95	2,71	6,11	4,21	0,21	30,60	7,10	0,12

Izvor: *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Stanovništvo staro 15 i više godina prema ekonomskoj aktivnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama*, DZS, Zagreb, 2024.

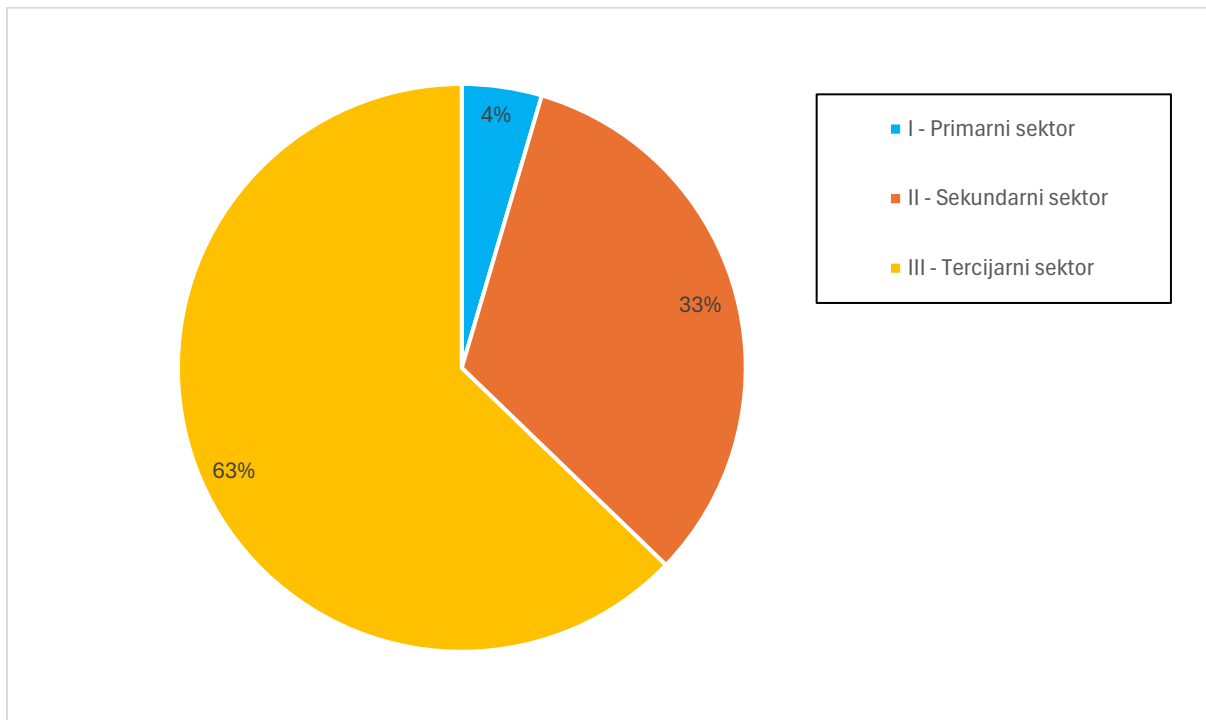
Udio ekonomski aktivnoga stanovništva u ukupnom stanovništvu Grada Vrbovca starijem od 15 godina iznosi 51,6 %, od čega na zaposlene otpada 49,4 %, dok nezaposleni čine udio od 2,2 %. Uspoređujući taj podatak s onim na razini Zagrebačke županije i Hrvatske, Grad Vrbovec ne odskaače previše od ekonomske strukture stanovništva Hrvatske za 2021. godinu u kojoj je dio ekonomsko aktivnih 2021. iznosio 51,66 %. Dakle prema tome udio ekonomsko aktivnih u Gradu Vrbovcu bio je čak i nešto manji od podataka na razini Hrvatske.

Zagrebačka županija bilježi povoljniju ekonomsku strukturu stanovništva te je tako udio ekonomsko aktivnih 2021. u Zagrebačkoj županiji iznosio 54,13 %. S udjelom od 2,2 % nezaposlenih u ukupnom stanovništvu starijem od 15 godina 2021. godine, Grad Vrbovec imao je povoljniju ekonomsku strukturu stanovništva i od Zagrebačke županije (2,03 %) i od Hrvatske (2,71 %), što je bitan pokazatelj sadašnjih trendova u kojima Grad Vrbovec bilježi ispodprosječnu nezaposlenost stanovništva i konstantu padanja broja nezaposlenih od 2013. do 2019. godine u kojoj broj nezaposlenih blago raste i nakon 2020. ponovno opada (Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2021, prema *Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Kod ekonomski neaktivnih osoba svakako naglasak treba staviti na umirovljenike koji stvaraju najveći „pritisak“ na ekonomski aktivno stanovništvo s udjelom od čak 30,91 % u ukupnom stanovništvu Grada Vrbovca starijem od 15 godina, što je više od udjela umirovljenika Zagrebačke županije (29,41 %), ali i Hrvatske (30,6 %) (*Stanovništvo staro 15 i više godina prema ekonomskoj aktivnosti*, 2023). Takav pokazatelj nije neočekivan s obzirom na dobnu strukturu kakva karakterizira stanovništvo Hrvatske. Grad Vrbovec tako karakterizira vrlo „šarolika“ ekonomska struktura stanovništva ako se stavi u usporedbu s pokazateljima Zagrebačke županije i Hrvatske. Ono što pridonosi većem udjelu ekonomski neaktivnoga stanovništva Grada Vrbovca naspram ekonomski neaktivnoga stanovništva Zagrebačke županije i Hrvatske, osim nešto većega udjela umirovljenika, zasigurno je broj osoba koje proizvode dobra za vlastitu potrošnju i broj osoba koje se bave obavezama u kućanstvu. S obzirom na to da osim gradskoga naselja Vrbovec i užega kruga naselja koja su fizički srasla s gradskom strukturom, prostor Grada obilježava ruralni prostor i ruralni karakter naselja, to objašnjava nešto veći udio osoba koje proizvode dobra za vlastitu potrošnju i osoba koje se bave obavezama u kućanstvu koje su nešto karakterističnije za ruralna, poljoprivredna društva.

4.7.2. Sastav stanovništva prema djelatnosti

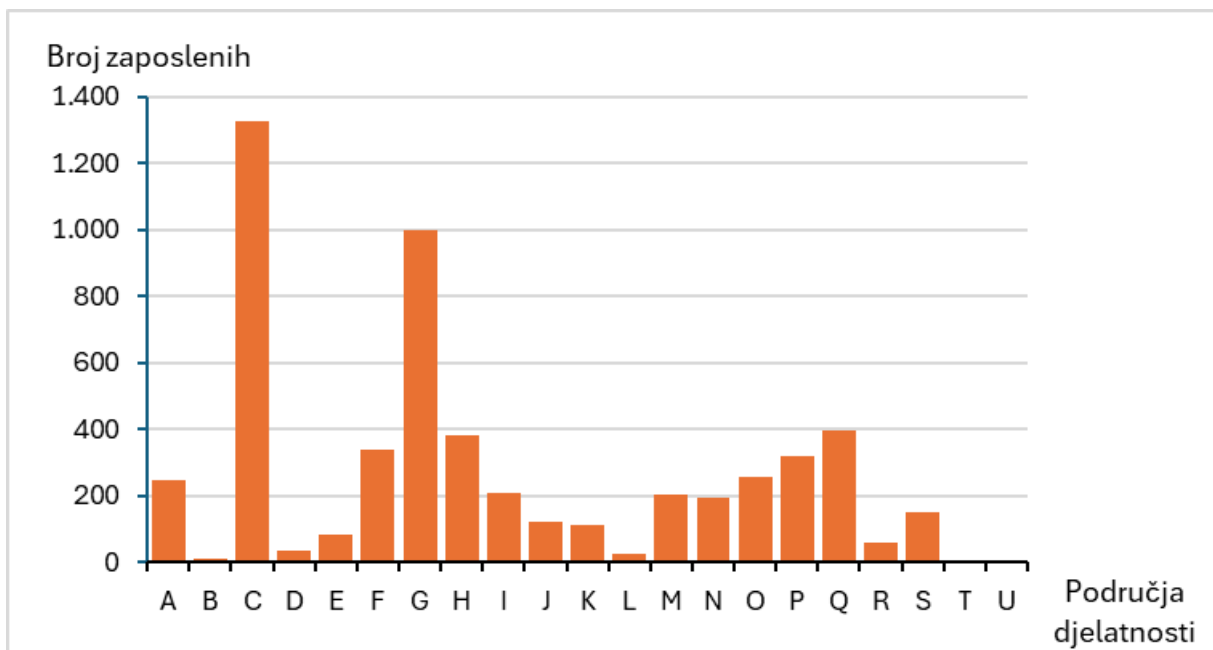
Sastav zaposlenoga stanovništva prema sektorima djelatnosti odražava društveno-gospodarsku razvijenost prostora. Tipovi društava prema dominantnosti sektora djelatnosti mogu biti sljedeći: poljoprivredni tip (I-II-III ili I-III-II), industrijski tip (II-III-I) i uslužni tip (III-II-I) (Nejašmić, 2005). Najrazvijenije države svijeta prošle su prijelaz s poljoprivrednog na industrijski, a potom i uslužni tip s obzirom na prevladavajuće sektore djelatnosti, a među takve države ubraja se i Hrvatska. U sastavu zaposlenoga stanovništva Grada Vrbovca prema sektorima djelatnosti tako očekivano dominira tercijarni sektor. U sekundarnom sektoru zaposlen je iznadprosječan udio stanovništva (32,67 %) naspram udjela na razini Hrvatske

koja bilježi udio od 25,01 % zaposlenog stanovništva u sekundarnom sektoru, što se odražava i na samo 4,55 % zaposlenih u primarnom sektoru (*Zaposleni prema područjima djelatnosti, 2023*).

Sl. 21. Udio zaposlenih Grada Vrbovca prema sektorima djelatnosti 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama*, DZS, Zagreb, 2024.

Sl. 22. Zaposleni Grada Vrbovca prema područjima djelatnosti 2021. godine.

Izvor: *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama*, DZS, Zagreb, 2024.

Tab. 4. Oznake područja djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti.

Oznaka	Područja djelatnosti NKD-a 2007.
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo
B	Rudarstvo i vađenje
C	Prerađivačka industrija
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša
F	Građevinarstvo
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala
H	Prijevoz i skladištenje
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
J	Informacije i komunikacije
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja
L	Poslovanje nekretninama
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje
P	Obrazovanje
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi
R	Umjetnost, zabava i rekreacija
S	Ostale uslužne djelatnosti
T	Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe
U	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela

Izvor: *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama*, DZS, Zagreb, 2024

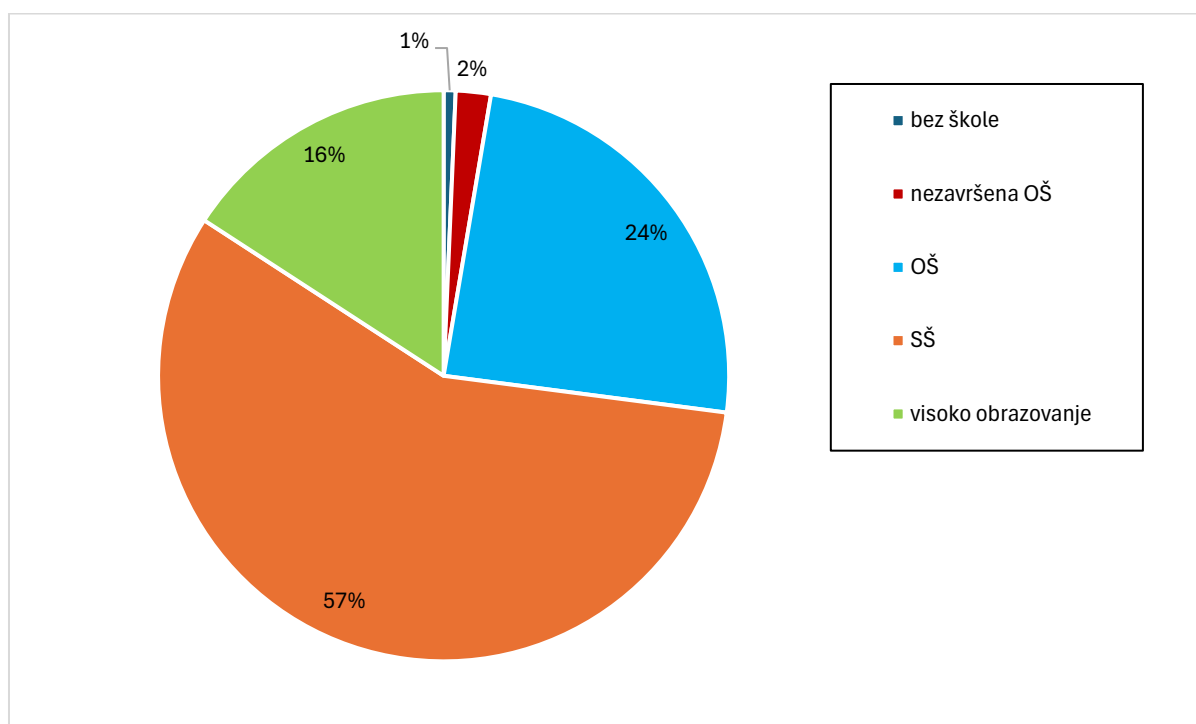
Iz prikaza zaposlenih prema područjima djelatnosti 2021. godine (Sl. 22.) moguće je dobiti detaljniji uvid u strukturu zaposlenosti stanovništva Grada Vrbovca 2021. godine. Oznake područja djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti prikazane su u Tablici 4., a prema području djelatnosti u kojoj je zaposlen najveći broj stanovnika Grada Vrbovca dominira prerađivačka industrija s 1 326 zaposlenih 2021. godine (*Zaposleni prema područjima djelatnosti*, 2023). Upravo to je razlog iznadprosječnoga udjela zaposlenih u sekundarnom sektoru djelatnosti. Najveći udio zaposlenih u prerađivačkoj industriji zasigurno otpada na stanovništvo zaposleno u mesnoj prerađivačkoj industriji PIK Vrbovec, ali i zaposlene u brojnim malim i srednjim poduzećima s obzirom na to da je 2020. godine na području Grada registrirano 65 subjekata koji spadaju u područje prerađivačke industrije (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, 2021, prema *Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Odmah iza prerađivačke industrije slijedi trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala s 998 zaposlenih stanovnika Grada 2021. godine

(Zaposleni prema područjima djelatnosti, 2023). To područje djelatnosti zauzima najveći udio u tercijarnome sektoru djelatnosti, dok mali broj zaposlenih u primarnom sektoru (4,55 %) odražava određene trendove napuštanja sela i poljoprivrede koji su u direktnom odnosu s prilikama zapošljavanja u sekundarnome i tercijarnome sektoru.

4.7.3. Obrazovni sastav stanovništva

Obrazovni sastav uvelike odražava stupanj razvijenosti prostora, a jedno od dva temeljna obrazovna obilježja stanovništva je upravo školska sprema (Nejašmić, 2005), za prostor Grada Vrbovca prikazana na Slici 22.

Sl. 23. Udio (%) stanovništva Grada Vrbovca starog 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi.

Izvor: *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu po gradovima/općinama*, DZS, Zagreb, 2023.

U sastavu stanovništva Grada Vrbovca staroga 15 i više godine prema najvišoj završenoj školi 2021. godine očekivano najveći udio zauzima stanovništvo s najvišom završenom srednjom školom (57,11 %). Potom slijedi stanovništvo sa završenom osnovnom školom (24,40 %), dok je treće po udjelu stanovništvo sa završenim visokim obrazovanjem (stručni studij, sveučilišni studij, doktorat znanosti), kojega je čak 8,57 postotnih bodova manje nego onoga sa završenom osnovnom školom. Do većih razlika u odnosu na stanje kakvo bilježi Hrvatska dolazi u kategoriji stanovništva s najvišom završenom osnovnom školom i visokim

obrazovanjem. Grad Vrbovec prema tome bilježi iznadprosječni udio stanovništva s najvišom završenom samo osnovnom školom koji je za 7,02 postotnih bodova veći od udjela stanovništva s najvišom završenom osnovnom školom na razini Hrvatske, dok je udio stanovništva sa završenim visokim obrazovanjem u Gradu Vrbovcu za 8,24 postotnih bodova manji od udjela stanovništva sa završenim visokim obrazovanjem na razini Hrvatske (*Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi*, 2023). Iz navedenoga bi se moglo zaključiti da obrazovna struktura stanovništva Grada Vrbovca 2021. godine i nije najpovoljnija ako se stavi u usporedbu sa strukturom na razini Hrvatske. Najviše zabrinjava premali udio stanovništva s visokim obrazovanjem, dok je udio stanovništva s najviše završenom osnovnom školom prevelik. Najveći udio stanovništva s najvišom završenom osnovnom školom očituje se u starijim dobnim skupinama i to kod stanovništva starog 75 i više godina. Stanovništva sa završenim visokim obrazovanjem najviše je u dobnim skupinama 25 – 44 godine (48,9 %), što upućuje na to da bi se udio stanovništva sa završenim visokim obrazovanjem u budućnosti trebao samo povećavati, dok će ključno biti isto to stanovništvo zadržati na prostoru Grada kako ne bi emigriralo u druge dijelove Hrvatske, a osobito izvan granica Hrvatske (*Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi*, 2023).

5. GOSPODARSKA STRUKTURA GRADA VRBOVCA

Struktura gospodarstva određenoga područja uvelike uvjetuje razvoj prostora i jedan je od najbitnijih pokazatelja razvijenosti istoga. Jedan od najboljih pokazatelja gospodarske strukture Grada je upravo sastav stanovništva prema zaposlenosti analiziran u potpoglavlju 4.7.2. Broj zaposlenih po područjima djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD) najbolje dočarava koje su gospodarske grane najbitnije u gospodarskoj strukturi Grada Vrbovca. Okosnicu gospodarstva Grada Vrbovca tako predstavljaju sektori prerađivačke industrije i trgovine na malo i veliko (*Razvojna strategija Grada Vrbovca*, 2015), čineći udio od 42,5 % svih zaposlenih Grada Vrbovca 2021. godine (*Zaposleni prema područjima djelatnosti*, 2023). Glavni predstavnik prerađivačke industrije i kompletne industrije Grada Vrbovca je tvrtka PIK Vrbovec Plus d.o.o., mesna industrija koja zapošljava velik dio zajednice, generirajući prihod od 286,48 milijuna eura i zapošljavajući 1741 radnika 2022. godine (Lider, 2022). S takvim prihodom PIK Vrbovec nalazi se na 49. mjestu najvećih tvrtki u Hrvatskoj (Lider, 2022), a osim mesne prerađivačke industrije, u istom području djelatnosti, nekad za Grad Vrbovec mnogo značajnija, ističe se i metaloprerađivačka industrija. Osim u sekundarnome sektoru, velika je važnost poduzeća, pogotovo onih malih i srednjih za

tercijarni sektor, osobito u području djelatnosti trgovine na veliko i na malo i popravka motornih vozila i motocikala (*Strategija razvoja Grada Vrbovca, 2021*).

Godine 2022. donesen je Program potpora za nove investicije u Gradu Vrbovcu za razdoblje 2022. – 2024. godine koji za cilj ima potaknuti: razvoj gospodarstva, ulagače na investiranje, proširenje i jačanje tržišne konkurentnosti gospodarskih kapaciteta, zapošljavanje na prostoru Grada, stvaranje poduzetničke infrastrukture, iskoristivost sredstava iz EU fondova i jačanje stočarstva (*Program potpora za nove investicije u gradu Vrbovcu, 2022*). Program potpora tako kroz navedene ciljeve nastoji ostvariti puno širi utjecaj na prostoru Grada koji će utjecati na cjelokupni razvoj Grada. Osim potporama, razvoj gospodarstva na području Grada nastoji se potaknuti i stvaranjem gospodarskih zona, a na prostoru Grada utvrđeno je 6 aktivnih gospodarskih zona: PIK GRADIP (105 ha), Poduzetnik (116,4 ha), Luka – Jug I (96 ha), Konak Istok (32,76 ha), Luka – Jug II (16,07 ha), Konak Istok II (9,85 ha) (*Strategija razvoja Grada Vrbovca, 2021*). Od navedenih, posljednje otvorena zona Poduzetnik 7. ožujka 2024. dobila je svoju prvu proizvodnu halu i to onu tvrtke koja se bavi proizvodnjom strojeva za pčelarstvo i preradu voća te strojeva za punjenje i pakiranje u prehrambenoj industriji (Zagrebačka županija, 2024).

Poljoprivreda se, predstavljajući primarni sektor na području Grada Vrbovca kao i u ostatku Hrvatske, nalazi u padu, iako je okolica gradskoga naselja tradicionalno poljoprivredni kraj s velikim potencijalom razvoja suvremene, a osobito ekološke poljoprivrede, dok je turizam grana gospodarstva koja sadrži neispunjeni potencijal razvoja s naglaskom na razvitak ruralnoga turizma za koji Grad Vrbovec ima odlične predispozicije.

5.1. Malo i srednje poduzetništvo

Ravnoteža gospodarstva uvelike ovisi o razvoju maloga i srednjega poduzetništva koje je neizostavan dio gospodarskoga razvoja bilo kojega prostora. Osim broja zaposlenih po sektorima i područjima djelatnosti, još jedan od pokazatelja gospodarske strukture Grada upravo su subjekti maloga i srednjega poduzetništva prema područjima djelatnosti NKD-a preuzeti iz Strategije razvoja Grada Vrbovca 2021. – 2027. Prema njoj slijedi kako najveći broj subjekata bilježi trgovina na veliko i malo i popravak motornih vozila i motocikala, zatim slijedi prerađivačka industrija sa 65 subjekata i potom stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti s 41 subjektom. U području građevinarstva zabilježena su 32 subjekta, dok je u svim ostalim područjima djelatnosti manje od 30 subjekata. Od sveukupnih 327 mikro, malih i srednjih poduzeća zabilježenih 2020. godine, njih 286 bilo je mikro, dok ih je 39 bilo malih i 2 srednje velika poduzeća (*Strategija razvoja Grada Vrbovca, 2021*).

Tab. 5. Broj gospodarskih subjekata Grada Vrbovca prema područjima djelatnosti NKD-a 2020. godine.

Oznaka	Područja djelatnosti NKD-a 2007.	Broj subjekata
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	14
B	Rudarstvo i vađenje	0
C	Prerađivačka industrija	65
D	Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	1
E	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	2
F	Građevinarstvo	32
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	94
H	Prijevoz i skladištenje	22
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	20
J	Informacije i komunikacije	12
K	Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0
L	Poslovanje nekretninama	3
M	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	41
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0
P	Obrazovanje	0
Q	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	5
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	4
S	Ostale uslužne djelatnosti	9
T	Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; djelatnosti kućanstava koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0
U	Djelatnosti izvanteritorijalnih organizacija i tijela	0

Izvor: *Strategija razvoja Grada Vrbovca 2021.-2027.*, Grad Vrbovec., 2021.

U gospodarskom razvoju Hrvatske, a time i Grada Vrbovca, važnu ulogu igra razvoj obrtništva (Vicković, 2008). Prema podacima Obrtnog registra u studenom 2021. godine bila su zabilježena 252 obrta (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Prema podacima Obrtnog registra za lipanj 2024. godine, aktivnih obrta sa sjedištem na području Grada Vrbovec zabilježeno je 309, što predstavlja značajan porast u odnosu na 2021. godinu, iako je prema općoj slici obrtništvo u Hrvatskoj posljednjih godina u padu (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Obrtnici Grada Vrbovca, ali i okolnih općina koje su bile dio bivše općine Vrbovec, Dubrave, Farkaševca, Gradeca, Preseke i Rakovca okupljeni su u strukovnoj udruzi pod nazivom Udruženje obrtnika Vrbovec koja sveukupno okuplja preko 300 obrta i obuhvaća aktivnosti poput raznih cjeloživotnih i specijalističkih obrazovanja, organizacije

seminara i zajedničkih nastupa na sajmovima, ulaganja u marketing, savjetovanja kod pokretanja obrta itd. (Udruženje obrtnika Vrbovec, n. d.).

Razvoju poduzetništva na prostoru Grada Vrbovca zasigurno bi mnogo pridonijela izgradnja poduzetničkoga inkubatora koji bi uvelike pomogao u početnim fazama stvaranja poduzeća, ali i u kasnijim fazama razvoja istih. Izgradnja kapaciteta poduzetničke infrastrukture te adekvatniji mehanizmi potpore znatno bi potaknuli razvoj poduzetništva i stvaranje prepoznatljive poduzetničke slike ovoga prostora (*Razvojna strategija Grada Vrbovca*, 2015).

5.2. Poljoprivreda

Grad Vrbovec oduvijek je predstavljao tradicionalno poljoprivredni kraj, što najbolje potvrđuje podatak iz 1971. godine prema kojemu je u tadašnjoj Općini Vrbovec 74,9 % aktivnoga stanovništva bilo zaposleno u primarnome sektoru djelatnosti (Buturac, 1984). Brojni suvremeni trendovi i procesi doveli su do toga da je taj udio, kako se prostor razvijao, sve značajnije opadao te je danas samo 4,55 % zaposlenih Grada Vrbovca unutar primarnoga sektora djelatnosti u kojem se poljoprivreda nameće kao najznačajnija djelatnost (*Zaposleni prema područjima djelatnosti*, 2024). Taj podatak moguće je jednim dijelom prividan zbog činjenice da je nekadašnja Općina Vrbovec obuhvaćala i današnje susjedne općine koje više ne pripadaju pod Grad Vrbovec, a izrazito su ruralnoga karaktera, pa one taj podatak čine još izraženijim, no proces deagrarijacije je zasigurno i bez te činjenice drastično promijenio strukturu kompletnoga gospodarstva ovog prostora. Suvremeni podaci upućuju na to da se negativni trendovi u strukturi poljoprivrede Grada Vrbovca i dalje nastavljaju (Tab 6.). U posljednjih 5 godina broj poljoprivrednih gospodarstva, kao i broj poljoprivrednih parcela na prostoru Grada Vrbovca, bilježi kontinuirani pad, a shodno tome i njihova površina, izuzev 2023. godine kada se površina poljoprivrednih parcela prema ARKOD-u ipak nešto povećala (*Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a*, 2023; *Upisnik poljoprivrednika*, 2023). Iako je usitnjenost poljoprivrednih zemljišta negativno obilježje koje koči razvoj poljoprivrede, kako u čitavoj Hrvatskoj, tako i na prostoru Grada Vrbovca, navedeno povećanje površina poljoprivrednih parcela s obzirom na pad broja parcela može upućivati na pozitivan pomak u vidu okrupnjavanja zemljišta koje predstavlja jedan od ključnih ciljeva i zadataka moderne poljoprivrede. Od tih poljoprivrednih površina 2023. godine, čak su 87,5 % činile oranice, dok su livade zauzimale 9,9 % površine. Voćnjaci su zauzimali svega 1,3 % poljoprivrednih površina, a svih ostalih vrsta uporabe poljoprivrednoga zemljišta bilo je po udjelu manje od 1 %, među koje se ubrajaju pašnjaci,

vinogradi, staklenici na oranici, mješoviti višegodišnji nasadi, ostale vrste uporabe zemljišta i privremeno neodržavane parcele (*Prikaz broja i površina ARKOD-a po naseljima i vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta, 2023*).

Tab. 6. Broj PG-ova, broj parcela i površina parcela na području Grada Vrbovca 2018.-2023. godine.

Godina	Broj PG-a	Broj ARKOD parcela	Površina (ha)
2018.	1092	11423	6566,85
2019.	1110	11411	6755,76
2020.	1106	11171	6687,08
2021.	1066	10947	6656,55
2022.	1050	10699	6413,32
2023.	1038	10551	6555,26

Izvor: *Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a 2018. - 2023.*, APPRRR, Zagreb, 2023.; *Upisnik poljoprivrednika_broj PG-a 2018. – 2023.*, APPRRR, Zagreb, 2023.

Kako je mesna industrija uvelike usmjerila razvoj poljoprivrede ovoga kraja, stočarstvo se nametnulo kao ključna poljoprivredna grana, a prema brojnom stanju stoke svakako se najviše ističu svinjogojstvo, govedarstvo i peradarstvo (Ministarstvo poljoprivrede, prema *Lokalna razvojna strategija LAG-a „PRIGORJE“*, 2023).

Tab. 7. Poljoprivredna gospodarstva na prostoru Grada Vrbovca 2023. godine prema tipu gospodarstva.

Druge pravne osobe	Obiteljsko gospodarstvo	Obrt	Samoopkrbno poljoprivredno gospodarstvo (SOPG)	Trgovačko društvo	Zadruga	UKUPNO
1	931	5	84	17	0	1038

Izvor: *Upisnik_poljoprivrednika_broj_PG-a_31.12.2023.*, APPRRR, Zagreb, 2023.

Prema tipu PG-a na prostoru Grada Vrbovca 2023. godine od ukupno registriranih 1038 PG-ova, njih 931 su bila obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG). Nakon njih slijede samoopkrbna poljoprivredna gospodarstva kojih je bilo svega 84, dok poljoprivrednih zadruga nije bilo (*Upisnik poljoprivrednika, 2023*). Negativno obilježje PG-ova na prostoru Grada zasigurno predstavlja njihov status i organizacijski oblik prema kojemu se i dalje neznan broj njih osim poljoprivrednom djelatnošću bavi i nekom nepoljoprivrednom djelatnošću, kao što je primjerice ruralni turizam (*Strategija razvoja Grada Vrbovca, 2021*). Za daljnji razvoj poljoprivrede upravo će biti ključno osvijestiti vrijednosti koje donose

dodatne djelatnosti u okviru osnovne poljoprivredne djelatnosti kojima se PG-ovi bave. Uz navedeno, poseban naglasak potrebno je staviti i na ekološku poljoprivredu. Upravo ekološka poljoprivreda kao kvalitetna alternativa konvencionalnom tipu poljoprivrede predstavlja koncept održivosti koji se nalazi u fokusu današnjega upravljanja prostorom (Ramov i Slavuj Borčić, 2021). Na prostoru Grada Vrbovca nije iskorišten potencijal razvoja ekološke poljoprivrede, na što upućuje podatak prema kojem je 2023. godine certifikat ekološkoga proizvođača imalo svega 14 subjekata (Europska komisija, 2023). Stoga će u doglednom vremenu vrlo važno biti osvijestiti potencijalne proizvođače o prednostima ekološke poljoprivredne proizvodnje te ulagati u razvoj ekološke poljoprivrede za čijim proizvodima potražnja sve više raste, a tržište postaje sve veće i značajnije (Ramov i Slavuj Borčić, 2021). Ulaskom Hrvatske u Europsku uniju u svrhu provođenja Zajedničke poljoprivredne politike počela je primjena LEADER programa, odnosno pristupa koji predstavlja program sveobuhvatnoga razvoja ruralnih područja. Kroz LEADER program provode se projekti nacionalnoga programa ruralnog razvoja, a direktnu potporu pružaju Lokalne akcijske grupe (LAG-ovi), neprofitne organizacije koje pomoću lokalnih razvojnih strategija omogućuju provedbu gospodarske i socijalne kohezije prostora koji obuhvaćaju (Leader mreža Hrvatske, 2015). Na prostoru Grada Vrbovca djeluje LAG „Prigorje“ koji obuhvaća osam općina i tri grada Zagrebačke i Koprivničko-križevačke županije. Sjedište LAG-a upravo je u Vrbovcu, a osnovni cilj rada LAG-a je unaprjeđenje kvalitete života ruralnoga područja koje LAG obuhvaća i to kroz tri strateška cilja, od kojih svakako treba naglasiti Strateški cilj 2: „Razvoj i daljnje jačanje šumarstva, primarne poljoprivredne proizvodnje i prerade poljoprivrednih proizvoda i ribarstva te naglasak na daljnjoj sinergiji s nepoljoprivrednim djelatnostima kroz promicanje resursne i energetske učinkovitosti“ (LAG Prigorje, 2017). Razvoj poljoprivrede tako dobiva podršku i kroz rad LAG-a koji kao posrednik između poljoprivrednika i države olakšava procese vezane uz bavljenje poljoprivredom na prostoru Grada Vrbovca.

5.3. Turizam

Turizam kao jedna od najvažnijih gospodarskih grana Hrvatske već godinama nije djelatnost ograničena samo na obalni i priobalni prostor Hrvatske koji prati koncept 3S (sun, sea, sand) razvijen u periodu ljetnih mjeseci. Oblici turizma koji se razvijaju u kontinentalnoj Hrvatskoj postaju sve značajniji generatori prihoda i cjelokupnoga razvitka tih prostora. Prema Planu razvoja Zagrebačke županije za period 2021. – 2027. (2022), jedan od četiri posebna cilja usmjeren je na povećanje konkurentnosti i društvene odgovornosti gospodarstva kroz dvije mjere od kojih je jedna usmjerena na razvoj kontinentalnoga turizma. Upravo to

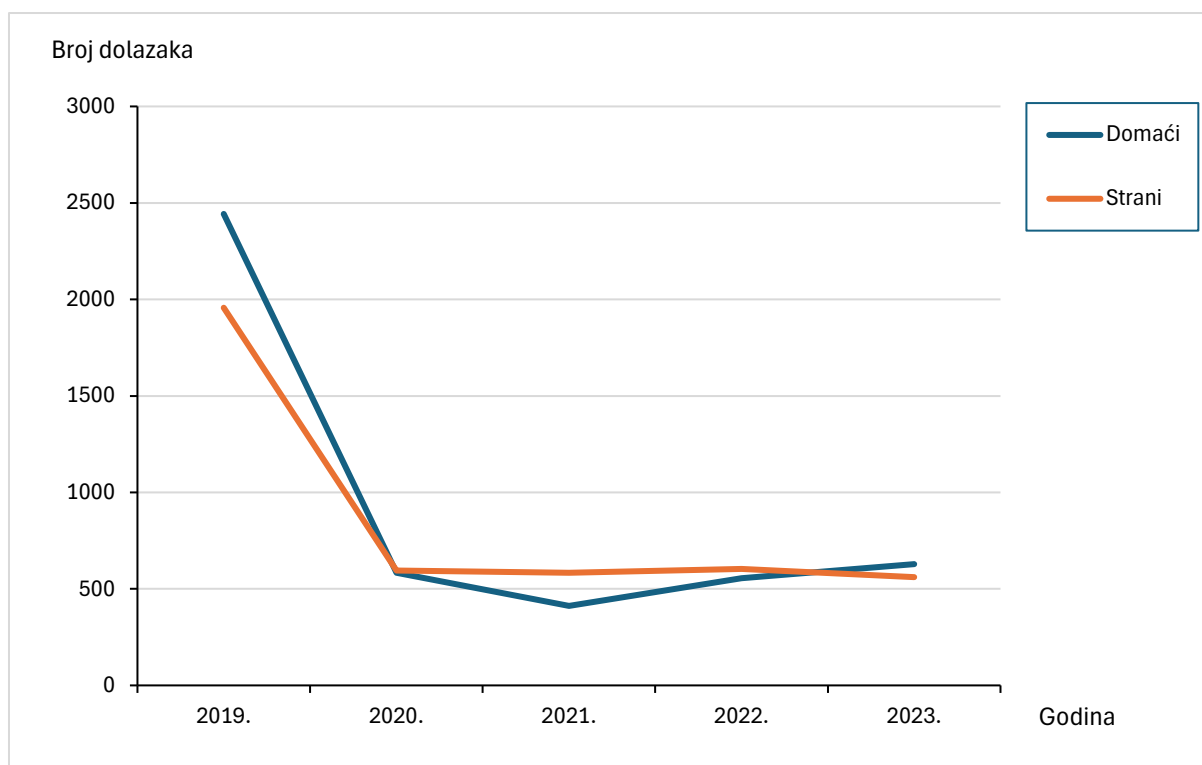
dokazuje koliko se budući razvoj gospodarstva Zagrebačke županije oslanja na razvoj turizma koji nije jednako razvijen u cijeloj županiji. Turizam na prostoru Grada Vrbovca prema brojnim parametrima nedovoljno je razvijen s obzirom na potencijal koji postoji, posebice u vidu očuvanosti prirodnih krajobrazu, bogate kulturne baštine, gastronomske tradicije i iznimno povoljnoga geografskog položaja (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Vrbovec je grad bogatoga materijalnog, a poglavito nematerijalnoga kulturnog nasljeđa na kojemu je potrebno stvarati temelje turističkoga identiteta. U Gradu Vrbovcu rođene su neke od najpoznatijih povijesnih ličnosti, kao što su hrvatski ban Petar Zrinski te hrvatska književnica i novinarka Marija Jurić Zagorka, ali i mnogi drugi. Od materijalne kulturne baštine više je zaštićenih nepokretnih pojedinačnih dobara, među kojima se u užem centru grada Vrbovca svakako ističu kula nekadašnjega kaštela i zgrada suda, odnosno tzv. Kula Petra Zrinskoga i Dvorac obitelji Patačić te Crkva sv. Vida (*Strategija razvoja Grada Vrbovca*, 2021). Nematerijalna kulturna baština vrednuje se kroz folklor i običaje te tradicionalne zanate specifične za prostor na kojemu se Grad razvio. Tijekom godine, Grad obiluje turističkim događanjima i manifestacijama od kojih posebno treba izdvojiti Festival tradicionalne hrane „Kaj su jeli naši stari“ koji jedini uspijeva polučiti značajnija turistička kretanja u Grad. Festival se temelji na promicanju autohtone tradicijske kuhinje vrbovečkoga kraja, čime se pozornost skreće na gastronomsku baštinu koja kroz brendiranje potencijalno postaje jedan od najprivlačnijih faktora dolazaka turista u Grad tijekom cijele godine.

Veliku podršku razvoju turističke djelatnosti na prostoru Grada pruža Turistička zajednica Grada Vrbovca osnovana 1976. godine najprije pod nazivom Turistički savez Vrbovec, a od 1995. godine pod današnjim nazivom (Turistička zajednica Grada Vrbovca, 2024). Turistička zajednica Grada Vrbovca u svome radu vodi se sljedećim općim ciljevima:

- „poticanje i iniciranje razvoja i unapređivanje postojećeg turističkog proizvoda i iniciranje razvoja novih turističkih proizvoda Grada Vrbovca tako da upravlja destinacijom,
- promocija turističkog proizvoda Grada Vrbovca,
- razvijanje svijesti o važnosti i gospodarskim, društvenim i drugim učincima turizma, te potrebi i važnosti očuvanja i unapređenja svih elemenata turističkog proizvoda Grada Vrbovca, a osobito zaštite okoliša te prirodne i kulturne baštine sukladno održivom razvoju“ (Turistička zajednica Grada Vrbovca, 2024).

Najbolji pokazatelj turističke aktivnosti na prostoru Grada podaci su o turističkim dolascima i noćenjima.

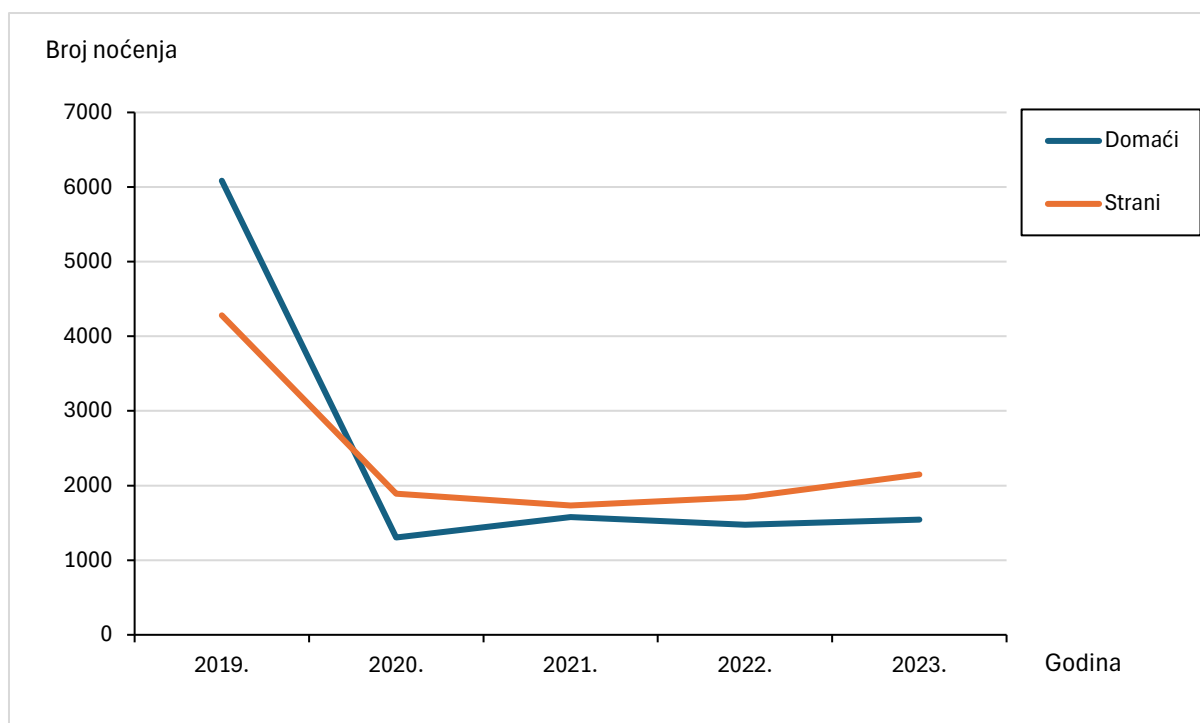

Sl. 24. Broj dolazaka stranih i domaćih turista na prostoru Grada Vrbovca u razdoblju 2019. – 2023. godine.

Izvor: *Izvješće o izvršenju programa rada TZ Grada Vrbovca za 2021. godinu*, TZ Grada Vrbovca, 2022; *Izvješće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Grada Vrbovca za 2023. godinu*, TZ Grada Vrbovca, 2024.

Turistički dolasci i noćenja na prostoru Grada Vrbovca naglo su pali 2020. godine kada je došlo do promjene vlasnika najvećega smještajnog kapaciteta u Vrbovcu (Hotel Bunčić), dok je dio utjecaja zasigurno imala i pandemija koronavirusa. Plan novih vlasnika nekadašnjeg hotela je prenamjena objekta u druge svrhe, iako u međuvremenu hotel pruža smještaj izbjeglicama iz Ukrajine, čime je Grad Vrbovec izgubio značajne smještajne kapacitete koji predstavljaju ogroman problem razvoju turizma u Gradu. Broj dolazaka i noćenja u posljednje četiri godine na iznimno je niskoj razini uz tendenciju blagoga porasta u posljednje tri godine. Kako se radi o malim brojevima, značajnije razlike između dolazaka i noćenja između domaćih i stranih turista nema (eVisitor, 2024, prema *Izvješće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Grada Vrbovca za 2023. godinu*, 2024).

Sl. 25. Broj noćenja stranih i domaćih turista na prostoru Grada Vrbovca u razdoblju 2019. – 2023. godine.

Izvor: Izvješće o izvršenju programa rada TZ Grada Vrbovca za 2021. godinu, TZ Grada Vrbovca, 2022; Izvješće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Grada Vrbovca za 2023. godinu, TZ Grada Vrbovca, 2024.

Prema podacima iz sustava eVisitor, 2023. godine na prostoru Grada zabilježeno je osam smještajnih objekata sa sveukupno 51 krevetom, a radi se većinom o objektima u domaćinstvu i kućama za odmor. Najveći smještajni objekt, prema vrsti prenoćišta, broji 17 ležajeva. Početkom 2024. godine otvorena su još 4 nova smještajna objekta uz tendenciju novih ulaganja u smještaje, čime se nazire pozitivan trend povećanja smještajnih kapaciteta na području Grada (eVisitor, 2024, prema *Izvješće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Grada Vrbovca za 2023. godinu*, 2024). Kuće za odmor postaju sve atraktivniji oblik privlačenja turističkih aktivnosti na području Grada, poglavito zbog blizine Zagreba kao glavnoga emitivnog tržišta, i prirodnih pejzaža kojima Grad obiluje. Takve vrste smještaja, iako potiču turističku djelatnost, generiraju male brojke smještajnih kapaciteta i stoga Gradu nedostaje veći objekt s većim brojem smještajnih jedinica koji će odjednom primiti veći broj turista, što je neophodno za bilo kakav ozbiljniji razvoj turizma u Gradu.

Osim smještajnih kapaciteta, Gradu nedostaju kvalitetni i raznovrsni ugostiteljski objekti koji bi bili nositelji gastro sadržaja kojim se vrbovečki kraj toliko diči. U Vrbovečkoj peri (tradicionalno jelo od dizanog tijesta s nadjevom od svježeg kravljeg sira i vrhnja), proizvodu zaštićenom EU znakom, zajamčeno tradicionalnoga specijaliteta moguće je tražiti temelje

razvoja i brendiranja gastro ponude koja u kombinaciji s nekim drugim oblicima turizma čini ključan privlačni faktor posjeta (Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, 2024). Kvalitetna infrastruktura, uz educirano stanovništvo i potpore turizmu, ključ je razvoja. Turizam u Vrbovcu svodi se na tri dana u godini za vrijeme trajanja Festivala tradicionalne hrane „Kaj su jeli naši stari“ i brojna druga događanja tijekom godine koja ne mogu biti dovoljno jak privlačni faktor turističkih posjeta. Zbog toga je potrebno razvijati trajni, održivi i prepoznatljivi turistički proizvod koji može biti rezultat jedne ili više vrsta turizma, a koji će moći privući dolazak turista te biti poticajni faktor bavljenja turizmom i rasta zaposlenih u turističkome sektoru. Važno je privući dolazak turista uz što više noćenja na prostoru Grada kao bi se generirali što veći prihodi. Izletnički turizam sam po sebi nameće se zbog blizine Zagreba, no težiti bi trebalo što dužem boravku turista u mjestu posjeta. Ruralni turizam svakako predstavlja jedan od smjerova u kojem treba razvijati turizam na prostoru Grada, a poglavito je važno osvijestiti da turizam kao dodatna djelatnost na poljoprivrednim gospodarstvima može pridonijeti razvoju obje djelatnosti. Tako Botko (2021) u svome diplomskome radu istražuje razvoj novoga ruralnog turističkog proizvoda u Gradu Vrbovcu, čime dolazi do zaključka kako su eko-ruralna domaćinstva sa školom u prirodi za djecu upravo taj idealan turistički proizvod koji bi na prostoru Grada trebalo razvijati. Prema svemu navedenom za zaključiti je kako prostora za napredak i razvoj turizma u Gradu Vrbovcu ima mnogo, a u kojem smjeru će se razvijati preostaje za vidjeti.

6. TIPOLOGIJA GOSPODARSKE RAZVIJENOSTI JLS ZAGREBAČKE ŽUPANIJE

Razvijenost prostora najbolje je prikazati pomoć indeksa razvijenosti, kompozitnoga pokazatelja „koji se računa kao prilagođeni prosjek standardiziranih vrijednosti društveno-gospodarskih pokazatelja radi mjerenja stupnja razvijenosti JLP(R)S-a u određenom razdoblju“ (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2024). Za izračun indeksa razvijenosti koristi se šest pokazatelja: prosječni dohodak po stanovniku, prosječni izvorni prihodi po stanovniku, prosječna stopa nezaposlenosti, opće kretanje stanovništva, stupanj obrazovanosti stanovništva i indeks starenja (Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2024). Indeks razvijenosti za 2024. godinu izračunat je na temelju posljednjih dostupnih podataka za sve JLS-ove i JP(R)S-ove iz 2020., 2021. i 2022. godine (*Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2024*, 2024). Prema tim podacima indeks razvijenosti Grada Vrbovca iznosi 102,507, čime se Grad

Vrbovec od ukupnih osam svrstava u “VI. skupinu jedinica lokalne samouprave koje se prema vrijednosti indeksa nalaze u trećoj četvrtini iznadprosječno rangiranih jedinica lokalne samouprave” (Narodne novine, 2024). Za potrebe rada napravljena je tipologija jedinica lokalne samouprave Zagrebačke županije prema gospodarskoj razvijenosti i to uzimajući u obzir svih šest pokazatelja koji se koriste za izračun indeksa razvijenosti te sam indeks razvijenosti.

Tab. 8. Vrijednosti pokazatelja korištenih u izradi tipologije gospodarske razvijenosti JLS-ova Zagrebačke županije.

JLS	Indeks razvijenosti	Prosječni dohodak po stanovniku	Prosječni izvorni prihod po stanovniku	Prosječna stopa nezaposlenosti	Opće kretanje stanovništva 2022/2012	Stupanj obrazovanja (VSS 20-65 2021.)	Indeks starenja 2021.
Bedenica	102,53	39.242,04	2.460,07	0,03	89,59	14,36	134,80
Bistra	105,69	43.234,45	2.791,38	0,03	97,32	18,79	151,00
Brckovljani	100,16	34.450,55	2.470,45	0,06	86,35	14,06	124,20
Brdovec	106,99	46.140,06	2.866,50	0,03	94,49	22,31	144,10
Dubrava	96,06	28.958,53	1.482,16	0,05	86,93	11,44	206,30
Dubravica	100,51	40.376,96	2.375,50	0,04	82,93	15,51	181,60
Dugo Selo	108,39	42.728,95	3.141,21	0,04	99,93	24,68	106,00
Farkaševac	93,49	25.171,83	1.620,85	0,07	81,33	6,84	153,00
Gradec	98,32	32.658,54	1.497,17	0,03	86,49	11,49	156,10
Ivanić-Grad	105,64	43.265,09	4.407,66	0,07	89,43	23,31	142,50
Jakovlje	104,17	40.726,66	2.252,59	0,03	98,82	15,18	145,70
Jastrebarsko	106,77	45.610,61	3.683,78	0,03	92,68	23,15	167,80
Klinča Sela	105,76	42.861,22	2.361,45	0,03	97,25	19,66	141,90
Kloštar Ivanić	101,42	37.032,11	2.927,27	0,08	90,41	15,55	142,90
Krašić	97,48	36.164,06	1.855,62	0,04	85,63	12,85	252,90
Krvarsko	101,41	40.097,10	2.153,68	0,06	93,29	11,60	145,30
Križ	101,51	39.041,56	3.722,49	0,08	88,41	16,11	170,40
Luka	103,61	42.018,08	2.959,38	0,03	91,79	15,48	163,60
Marija Gorica	104,79	42.956,74	2.557,78	0,03	95,45	19,98	181,20
Orle	98,67	33.103,23	1.572,81	0,06	91,25	10,90	155,50
Pisarovina	102,86	38.214,28	2.846,82	0,04	95,54	13,99	153,90
Pokupsko	97,12	34.697,17	1.465,78	0,05	85,68	10,07	195,20
Preseka	95,23	30.473,65	1.100,19	0,04	78,41	9,41	161,40
Pušća	105,44	44.313,30	2.854,34	0,03	93,62	18,78	154,50
Rakovec	99,24	29.456,56	1.130,03	0,04	90,97	16,51	146,40
Rugvica	101,34	37.088,18	2.562,42	0,05	90,93	12,50	135,80
Samobor	113,01	54.777,08	4.964,86	0,04	100,27	30,27	139,90

Stupnik	111,50	44.590,25	6.515,46	0,04	105,92	23,40	133,10
Sveta Nedjelja	113,52	54.658,87	5.063,69	0,03	103,31	27,98	126,30
Sveti Ivan Zelina	104,33	40.890,05	2.477,28	0,03	93,49	18,44	152,20
Velika Gorica	110,08	48.471,75	3.990,58	0,03	96,69	29,78	131,50
Vrbovec	102,51	38.829,04	2.121,58	0,04	88,56	18,65	146,00
Zaprešić	112,02	52.489,36	4.826,62	0,03	94,94	32,71	143,70
Žumberak	78,14	31.098,27	1.711,12	0,04	68,64	8,64	673,90

Izvor: *Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2024*, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2024

Na temelju vrijednosti pokazatelja korištenih u izradi tipologije gospodarske razvijenosti JLS-ova Zagrebačke županije (Tab. 8.), određeni su kriteriji bodovanja svakoga od pokazatelja, raspoređeni u šest razreda, od kojih jedinicama lokalne samouprave može biti dodijeljeno minimalno jedan ili maksimalno šest bodova za svaki od promatranih pokazatelja (Tab. 9.). Osnovom ukupno prikupljenih bodova formirane su kategorije gospodarske razvijenosti na temelju kojih je napravljena tipologija gospodarske razvijenosti jedinica lokalne samouprave Zagrebačke županije (Tab. 10.).

Tab. 9. Kriteriji bodovanja pokazatelja korištenih za izradu tipologije gospodarske razvijenosti JLS-ova Zagrebačke županije.

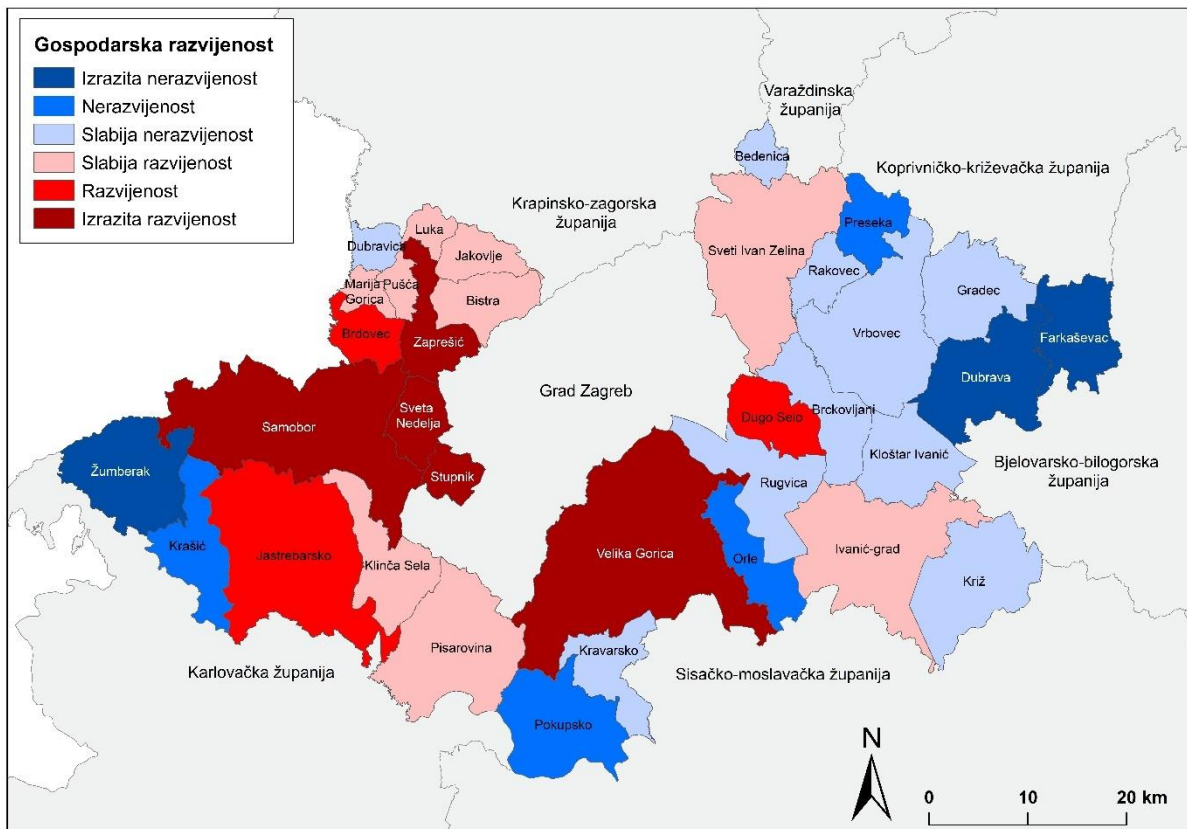
KRITERIJI BODOVANJA						
Obilježje						
Indeks razvijenosti	≤ 90,00	90,00-95,00	95,00-100,00	100,00-105,00	105,00-110,00	> 110,00
Prosječni dohodak po stanovniku	≤ 30 000	30 000-35 000	35 000-40 000	40 000-45 000	45 000- 50 000	> 50 000
Prosječni izvorni prihod po stanovniku	≤ 1 500	1 500 - 2 500	2 500 - 3 500	3 500 - 4 500	4 500 - 5 500	>5 500
Prosječna stopa nezaposlenosti	0,08	0,07	0,06	0,05	0,04	0,03
Opće kretanje stanovništva 2022/2012	≤ 85,00	85,00 - 90,00	90,00 - 95,00	95,00 - 100,00	100,00 - 105,00	> 105,00
Stupanj obrazovanja (VSS 20-65 2021.)	<10,00	10,00 - 15,00	15,00 - 20,00	20,00 - 25,00	25,00 - 30,00	≥ 30,00
Indeks starenja 2021.	> 200,00	180,00 -200,00	160,00 - 180,00	140,00 - 160,00	120,00 - 140,00	≤ 120,00
Bodovi	1	2	3	4	5	6

Izvor: Autor rada, 2024.

Tab. 10. Kategorija gospodarske razvijenosti prema ukupnom bodovanju pokazatelja korištenih za izradu tipologije gospodarske razvijenosti JLS-ova Zagrebačke županije.

Bodovi	Kategorija
< 15	Izrazita gospodarska nerazvijenost
15-20	Gospodarska nerazvijenost
20-25	Manja gospodarska nerazvijenost
25-30	Manja gospodarska razvijenost
30-35	Gospodarska razvijenost
≥ 35	Izrazita gospodarska razvijenost

Izvor: Autor rada, 2024.

Sl. 26. Tipologija JLS-ova Zagrebačke županije prema gospodarskoj razvijenosti.

Izvor: Autor rada, 2024.

Jedinice lokalne samouprave je prema izdvojenim kategorijama razvijenosti relevantno sagledavati međusobno u okviru Zagrebačke županije, ali ne i uspoređivati s ostatkom Hrvatske jer bi za to onda bila potrebna nova, drugačija kategorizacija. Iako su odabrani pokazatelji i kriteriji usmjereni na generalnu razvijenost jedinica lokalne samouprave, ipak je kao relevantna istaknuta gospodarska razvijenost na koju podaci upućuju. Grad Vrbovec se u okviru provedene tipologije nalazi u donjoj polovici stupnja gospodarske razvijenosti, odnosno Grad Vrbovec ima slabije nerazvijeno gospodarstvo. Sve okolne bivše općine Grada Vrbovca također karakterizira slabije nerazvijeno, nerazvijeno ili izrazito nerazvijeno gospodarstvo. Od svih Gradova Zagrebačke županije Grad Vrbovec prema ovoj tipologiji i stupnju razvijenosti gospodarstva stoji najlošije jer su svi ostali svrstani u više kategorije stupnja gospodarske razvijenosti, a Gradu Vrbovcu nedostaju svega dva boda kako bi ga se svrstalo u višu kategoriju. Tipologija tako ukazuje kako Grad Vrbovec gospodarski kaska za ostatkom Gradova u županiji zbog čega će ulaganja u gospodarstvo biti od ključnoga značaja za pozicioniranje Grada Vrbovca kao konkurentnoga gospodarskog središta na istoku Zagrebačke županije. Imajući uvid u prostornu preraspodjelu razvijenosti unutar županije, moguće je pravilno upravljati prostorom i to tako da se što više smanje razlike i postigne

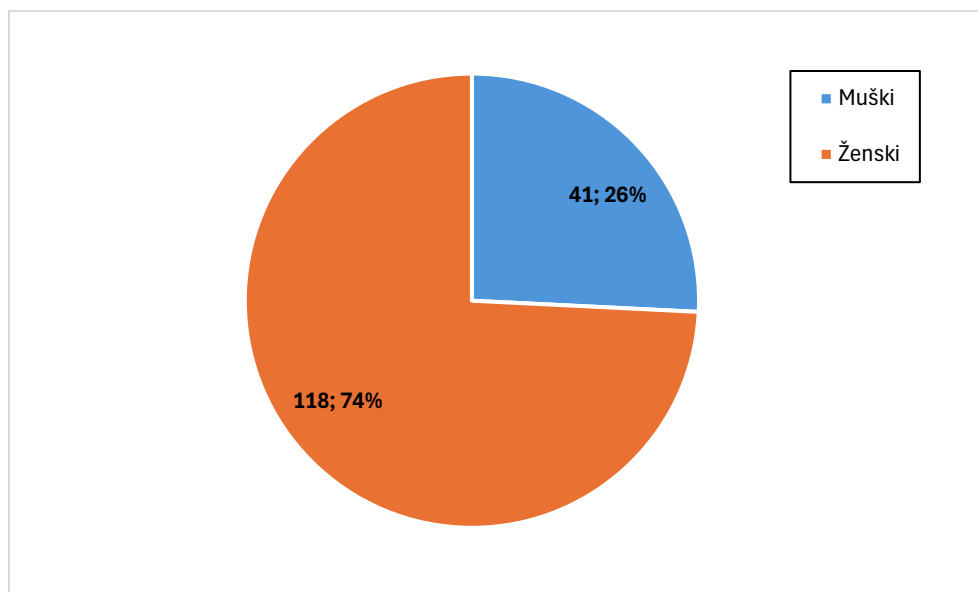
svojevrsna ravnoteža u segmentima koje pokriva prostorno i regionalno planiranje. Osnovni cilj prostornoga, a time i regionalnoga planiranja je optimalan raspored ljudi, dobara i djelatnosti na, u ovom slučaju, prostoru Zagrebačke županije (Marinović-Uzelac, 2001). Stoga je i više nego jasno kako ovakva tipologija gospodarske razvijenosti može predstavljati jednu od osnova za početak planiranja i stvaranja povezano ujednačenoga sustava.

7. ANKETNO ISTRAŽIVANJE

Kako bi se dobio uvid u mišljenje građana o pitanjima vezanima uz trenutno stanje i mogućnosti budućega razvoja Grada Vrbovca, u okviru rada provedeno je anketno istraživanje koje uz prethodno provedenu sociogeografsku analizu služi kao temelj izrade metode scenarija za prostor Grada Vrbovca. Anketu je ispunio 161 ispitanik, a analiza rezultata slijedi u nastavku rada.

7.1. Opća obilježja ispitanika

U anketnom upitniku sudjelovalo je 118 (73,3 %) žena i 41 (26,7 %) muškarac, što upućuje na značajniju prednost ženskoga spola u ispunjavanju ankete (Sl. 27.).

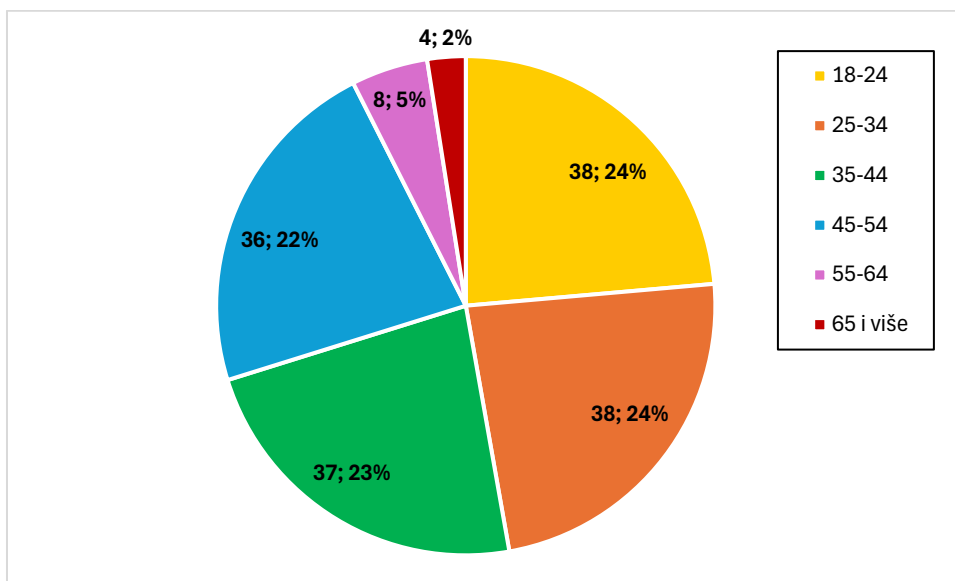

Sl. 27. Broj i udio ispitanika prema spolu.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Dobni sastav ispitanika podijeljen je na šest razreda (Sl. 28.), a najviše ispitanika u dobnim je razredima 18 – 24 godine i 25 – 34 godine i to njih 24 % po dobnom razredu. Zatim slijedi dobní razred 35 – 44 godine s udjelom od 23 % ispitanika te dobní razred 45 –

54 godine s udjelom od 22 % stanovnika. Udio ispitanika u dobnom razredu 55 – 64 godine iznosi 5 %, dok je ispitanika sa 65 i više godina svega 2 %.

Sl. 28. Broj i udio ispitanika prema dobnim razredima.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Prema mjestu prebivališta očekivano dominira naselje Vrbovec sa 78 ispitanika. Od ostalih naselja najzastupljenija je Luka s 13 ispitanika i Celine s 11 ispitanika. Od ukupno 42 naselja prema mjestu prebivališta ispitanika, obuhvaćeno je ukupno 30 naselja Grada Vrbovca (Tab. 11.).

Tab. 11. Broj ispitanika prema mjestu prebivališta.

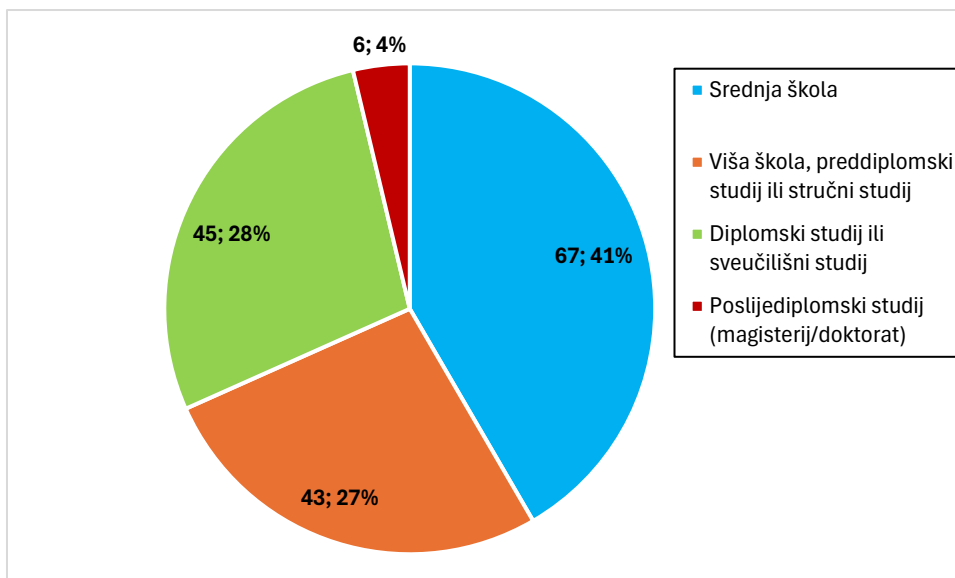
Naselje	Broj ispitanika
Banovo	0
Brčevac	4
Celine	11
Cerik	2
Cerje	4
Dijaneš	1
Donji Tkalec	0
Dulepska	1
Đivan	0
Gaj	2
Gornji Tkalec	0
Gostović	1
Graberanec	0
Graberščak	0
Greda	2

Hruškovica	1
Konak	5
Krkač	0
Kučari	0
Lonjica	3
Lovrečka Varoš	0
Lovrečka Velika	2
Luka	13
Lukovo	1
Marenić	0
Martinska Ves	4
Naselje Stjepana Radića	2
Negovec	1
Novo Selo	2
Peskovec	2
Pirakovec	2
Podolec	1
Poljana	6
Poljanski Lug	1
Prilesje	2
Samoborec	1
Savska Cesta	2
Topolovec	0
Vrbovec	78
Vrbovečki Pavlovec	3
Vrhovec	1
Žunci	0

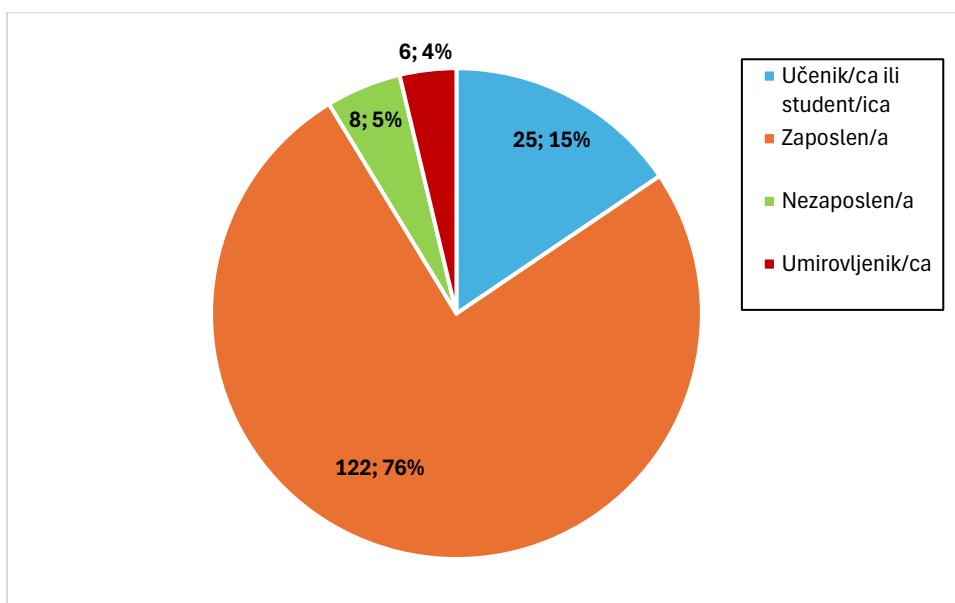
Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Od 161 ispitanika koji je sudjelovao u anketnom istraživanju, niti jedan ispitanik kao najviše završenu razinu obrazovanja nema završenu ili nezavršenu osnovnu školu (Sl. 29.). Očekivano dominira broj ispitanika s najviše završenom srednjom školom i to njih 67 (41 %). U anketi je sudjelovalo čak 27 % ispitanika s najviše završenom višom školom, preddiplomskim studijem ili stručnim studijem te 28 % ispitanika s najviše završenim diplomskim studijem ili sveučilišnim studijem. Udio ispitanika sa završenim poslijediplomskim studijem iznosi 4 %.

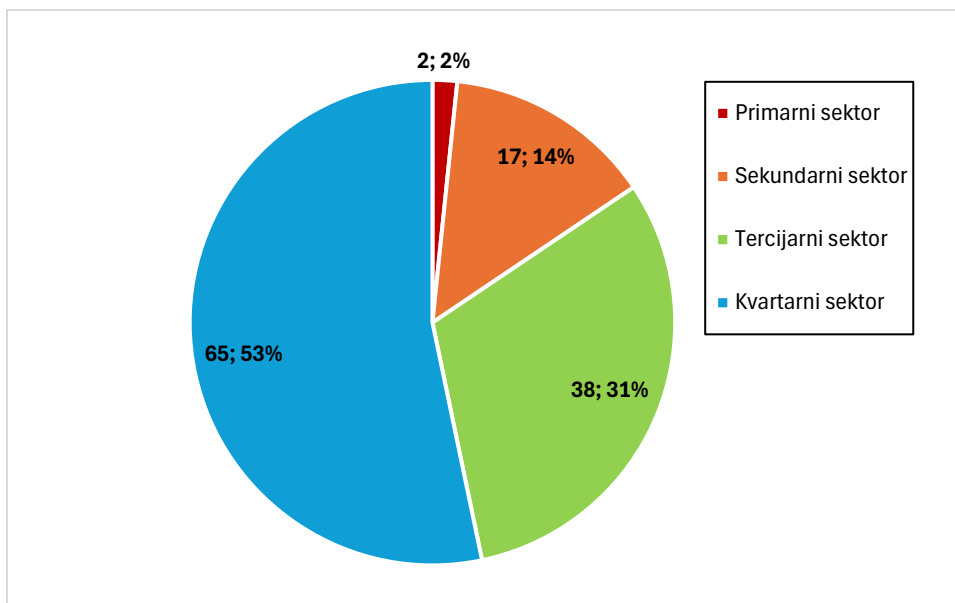
Sl. 29. Broj i udio ispitanika prema najvišoj završenoj razini obrazovanja.
Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Prema radnom statusu ispitanika uvjerljivo je najviše zaposlenih (122; 76 %), nakon čega slijede učenici ili studenti s udjelom od 15 % (Sl. 30.). Najmanje ispitanih su umirovljenici, njih svega šest (4 %), dok je nezaposlenih u ukupnom broju ispitanika osam (5 %).

Sl. 30. Broj i udio ispitanika prema radnom statusu.
Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

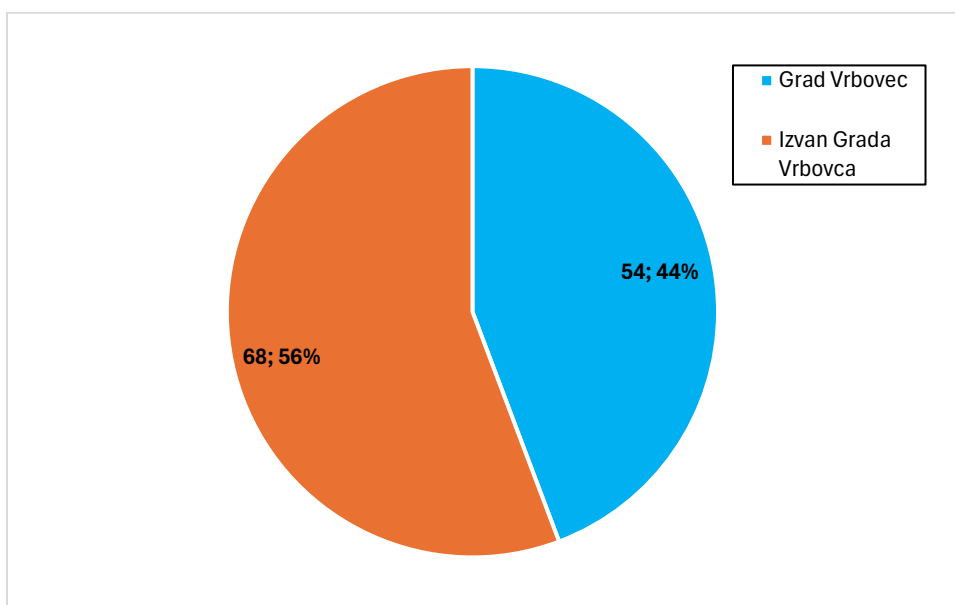
Od ukupnoga broja zaposlenih, 53 % ispitanika zaposleno je u kvartarnom sektoru, 31 % ispitanika zaposlen je u tercijarnom sektoru, dok je 14 % ispitanika zaposleno u sekundarnom sektoru (Sl. 31.). U anketi su sudjelovala svega dva ispitanika zaposlena u primarnom sektoru (2 %).

Sl. 31. Broj i udio zaposlenih prema sektoru djelatnosti.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Prema mjestu rada, od ukupnoga broja zaposlenih, nešto je veći udio ispitanika koji rade izvan Grada Vrbovca (68; 56 %), naspram ispitanika koji rade u Gradu Vrbovcu (54; 44 %) (Sl. 32.).

Sl. 32. Broj i udio zaposlenih prema mjestu rada.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Najveći broj ispitanika koji radi izvan Grada Vrbovca kao mjesto rada naveo je Grad Zagreb, njih 51 (Tab. 12.). Po četiri ispitanika rade u Gradovima Dugo Selo, Križevci i Sveti Ivan Zelina, dok su od ostalih jedinica lokalne samouprave s po jednim ispitanikom zastupljene Općine Dubrava, Brckovljani, Rugvica, Sveti Ivan Žabno i Grad Velika Gorica.

Tab. 12. Broj zaposlenih izvan Grada Vrbovca prema mjestu rada.

Jedinica lokalne samouprave	Broj ispitanika
Grad Zagreb	51
Općina Dubrava	1
Grad Dugo Selo	4
Grad Križevci	4
Općina Brckovljani	1
Općina Rugvica	1
Grad Sveti Ivan Zelina	4
Općina Sveti Ivan Žabno	1
Grad Velika Gorica	1

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

7.2. Stanje i mogućnosti budućega razvoja Grada Vrbovca

Drugi dio anketnoga upitnika sadržavao je pitanja kojima se pokušao dobiti uvid u stavove i mišljenja ispitanika oko razvojnih obilježja i mogućnosti razvoja Grada Vrbovca. Izuzev posljednja tri pitanja koja su bila otvorenoga tipa, ostala pitanja sadržavala su Likertovu skalu od pet stupnjeva. Poseban je naglasak stavljen na kvalitetu života, demografske i gospodarske prilike te opće slabosti, prilike i prijetnje koje su postavke razvoja Grada. Ispitanici su također imali priliku otvoreno se izjasniti o smjeru u kojem će se Grad u sljedećih 10 godina razvijati te u kojem bi se smjeru po njihovom mišljenju trebao razvijati.

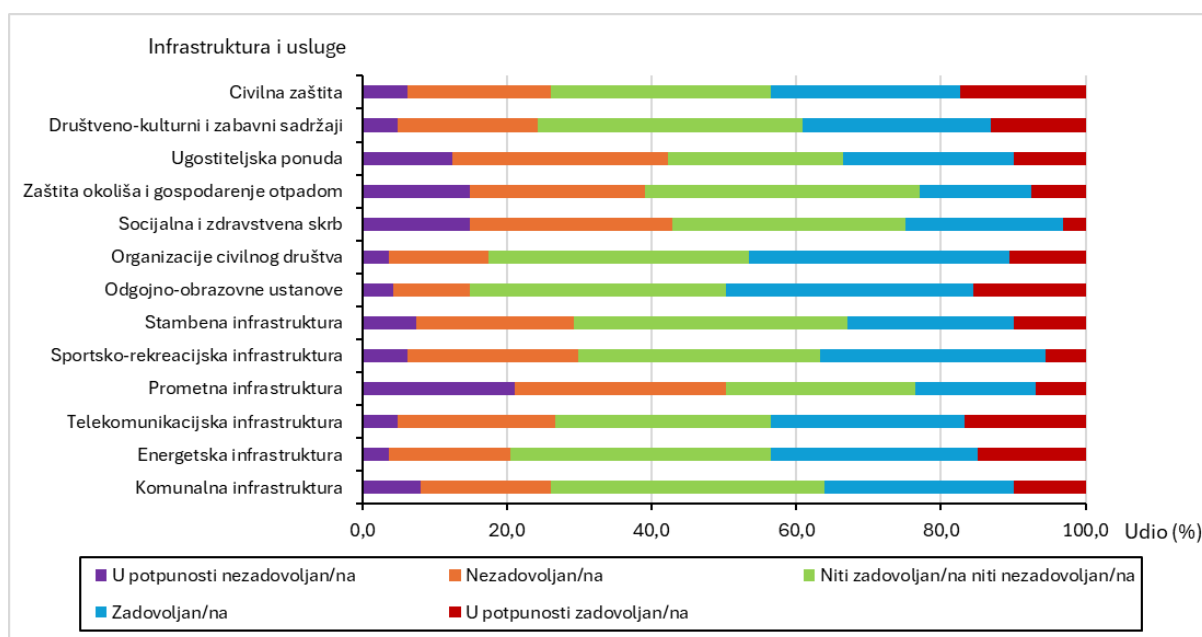
Zadovoljstvo kvalitetom života (1 – u potpunosti nezadovoljan/na, 2 – nezadovoljan/na, 3 – niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na, 4 – zadovoljan/na, 5 – u potpunosti zadovoljan/na) ispitanici su ocijenili prosječnom ocjenom 3,68 (Tab. 13.). Najveći je udio ispitanika koji su zadovoljni kvalitetom života u Gradu Vrbovcu (59,6 %). Zatim slijede ispitanici koji su niti zadovoljni niti nezadovoljni (22,4 %). U potpunosti nezadovoljna su svega dva ispitanika (1,2 %), dok je nezadovoljnih 12 (7,5 %). U potpunosti zadovoljno je 15 ispitanika (9,3 %). Iako je granica između zadovoljstva i niti zadovoljstva niti nezadovoljstva ispitanika vrlo tanka, prosječna ocjena ipak upućuje na generalno zadovoljstvo kvalitetom života u Gradu Vrbovcu prema uzorku ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju.

Tab. 13. Broj i udio ispitanika prema zadovoljstvu kvalitetom života u Gradu Vrbovcu.

Stupanj zadovoljstva	Broj ispitanika	Udio (%)
U potpunosti nezadovoljan/na	2	1,2
Nezadovoljan/na	12	7,5
Niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na	36	22,4
Zadovoljan/na	96	59,6
U potpunosti zadovoljan/na	15	9,3

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Nastavno na pitanje o kvaliteti života ispitanici su trebali ocijeniti (1 – u potpunosti nezadovoljan/na, 2 – nezadovoljan/na, 3 – niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na, 4 – zadovoljan/na, 5 – u potpunosti zadovoljan/na) zadovoljstvo pojedinom infrastrukturom i uslugama u Gradu Vrbovcu (Sl. 33.). Prosječne ocjene za navedenu infrastrukturu i usluge od najviše ocijenjene do najmanje ocijenjene su sljedeće: odgojno-obrazovne ustanove (3,46), organizacije civilnoga društva (3,36), energetska infrastruktura (3,34), telekomunikacijska infrastruktura (3,29), civilna zaštita (3,29), društveno-kulturni i zabavni sadržaji (3,23), komunalna infrastruktura (3,12), sportsko-rekreacijska infrastruktura (3,06), stambena infrastruktura (3,06), ugostiteljska ponuda (2,89), zaštita okoliša i gospodarenje otpadom (2,76), socijalna i zdravstvena skrb (2,70), prometna infrastruktura (2,59). Ispitanici su tako najzadovoljniji odgojno-obrazovnim ustanovama u koje se posljednjih godina dosta ulagalo kroz energetske obnove škola i izgradnju novoga vrtića. Najnižu prosječnu ocjenu zadovoljstva ispitanici su dali prometnoj infrastrukturi u koju se također mnogo ulaže, no zahtjevi stanovništva, kašnjenja radova i razni problemi u provedbi istih utječu na stavove ispitanika.

Sl. 33. Zadovoljstvo ispitanika infrastrukturom i uslugama u Gradu Vrbovcu.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Demografsku sliku Grada Vrbovca ispitanici su ocijenili (1 – izrazito nepovoljna, 2 – nepovoljna, 3 – niti nepovoljna niti povoljna, 4 – povoljna, 5 – izrazito povoljna) prosječnom ocjenom 3,25 (Tab. 14.). Najveći broj ispitanika kod ocjenjivanja demografske slike Grada Vrbovca smatra kako je ona niti nepovoljna niti povoljna (69; 42,9 %), dok odmah iza po broju i udjelu ispitanika slijedi kako je prema njih 56 (34,8 %) ona povoljna.

Tab. 14. Broj i udio ispitanika prema ocjeni demografske slike Grada Vrbovca.

Demografska slika	Broj ispitanika	Udio (%)
Izrazito nepovoljna	4	2,5
Nepovoljna	24	14,9
Niti nepovoljna niti povoljna	69	42,9
Povoljna	56	34,8
Izrazito povoljna	8	5

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Nakon pitanja u kojem su ispitanici trebali ocijeniti demografsku sliku Grada Vrbovca slijedilo je pitanje o utjecaju iste (1 – u potpunosti ne utječe, 2 – ne utječe, 3 – niti utječe niti ne utječe, 4 – utječe, 5 – u potpunosti utječe) na budući razvoj Grada (Tab. 15.). Čak 72 % ispitanika smatra da demografska slika utječe ili u potpunosti utječe na budući razvoj Grada Vrbovca, a prosječna ocjena utjecaja koja iznosi 3,95 upućuje na to kako su ispitanici svjesni toga da je povoljna demografska slika jedan od najbitnijih elemenata za razvoj prostora.

Tab. 15. Broj i udio ispitanika prema procjeni utjecaja sadašnje demografske slike Grada Vrbovca na njegov budući razvoj.

Utjecaj	Broj ispitanika	Udio (%)
U potpunosti ne utječe	1	0,6
Ne utječe	4	2,5
Niti utječe niti ne utječe	40	24,8
Utječe	73	45,3
U potpunosti utječe	43	26,7

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Dio anketnoga upitnika bio je posvećen pitanjima vezanima uz gospodarstvo Grada Vrbovca. Prvo od njih odnosilo se na ocjenu stupnja gospodarske razvijenosti (1 – izrazito nerazvijeno, 2 – nerazvijeno, 3 – niti razvijeno niti nerazvijeno, 4 – razvijeno, 5 – izrazito razvijeno) Grada Vrbovca (Tab. 16.). Najviše ispitanika smatra kako je gospodarstvo Grada Vrbovca niti razvijeno niti nerazvijeno (77; 47,8 %). Broj ispitanika koji smatra da je ono izrazito nerazvijeno i izrazito razvijeno je podjednak (4; 2,5 %), dok je nešto više ispitanika odgovorilo kako je gospodarstvo Grada Vrbovca razvijeno (40; 24,8 %) naspram nerazvijeno (36; 22,4 %). Prosječna ocjena odgovora iznosi 3,02, a ispitanici su kod ovoga pitanja dosta podijeljeni, prema čemu bi se dalo zaključiti kako vlada opće mišljenje da je prema njima gospodarstvo Grada Vrbovca niti razvijeno niti nerazvijeno.

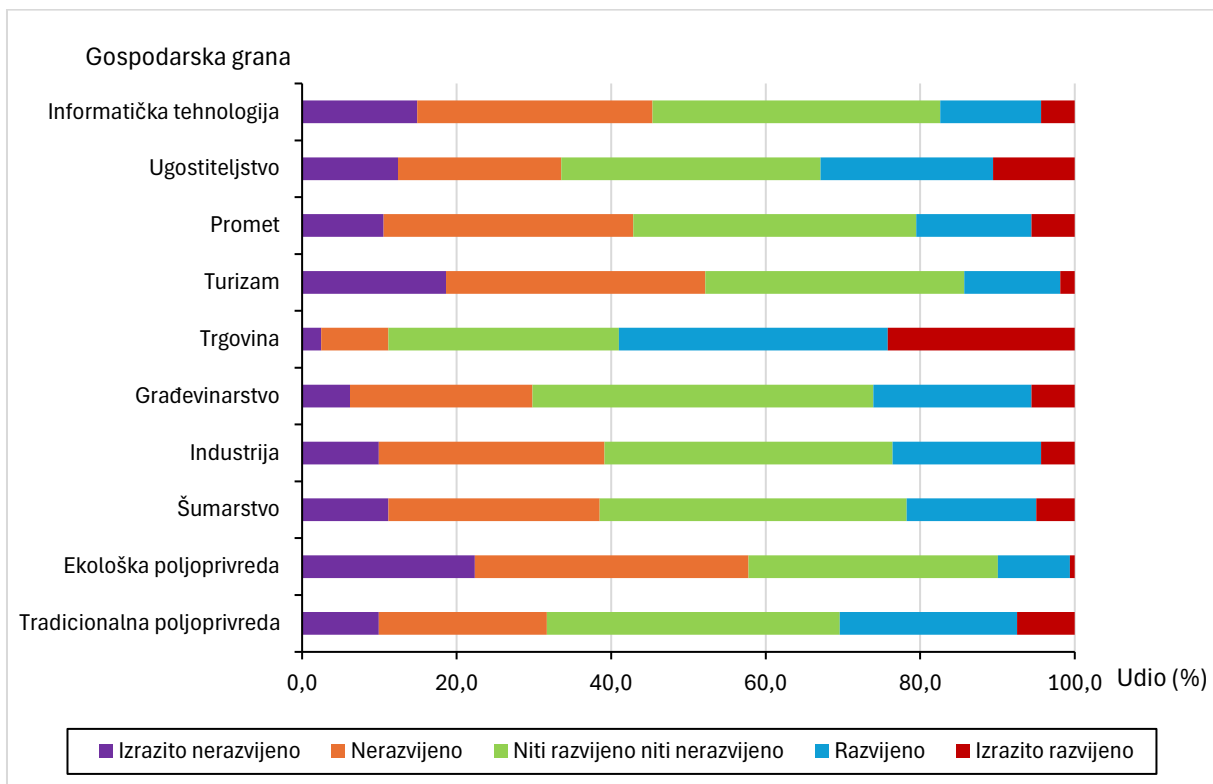
Tab. 16. Broj i udio ispitanika prema ocjeni stupnja gospodarske razvijenosti Grada Vrbovca.

Stupanj gospodarske razvijenosti	Broj ispitanika	Udio (%)
Izrazito nerazvijeno	4	2,5
Nerazvijeno	36	22,4
Niti razvijeno niti nerazvijeno	77	47,8
Razvijeno	40	24,8
Izrazito razvijeno	4	2,5

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Kako bi se dobio uvid u mišljenje ispitanika o razvijenosti pojedinih grana gospodarstva u Gradu Vrbovcu, ispitanici su trebali ocijeniti razvijenost (1 – izrazito nerazvijeno, 2 – nerazvijeno, 3 – niti razvijeno niti nerazvijeno, 4 – razvijeno, 5 – izrazito razvijeno) deset odabranih gospodarskih grana (Sl. 34.). Prosječne ocjene razvijenosti gospodarskih grana od najveće prema najmanjoj su sljedeće: trgovina (3,70), ugostiteljstvo (2,98), građevinarstvo (2,96), tradicionalna poljoprivreda (2,96), industrija (2,79), šumarstvo (2,77), promet (2,73), informatička tehnologija (2,61), turizam (2,45), ekološka poljoprivreda (2,30). Uvjerljivo najviše ocijenjena gospodarska grana je trgovina, što ne začuđuje s obzirom na to da su u

posljednjih nekoliko godina brojni veliki trgovački lanci otvorili svoja vrata i u Vrbovcu, zbog čega vlada generalni osjećaj razvijenosti trgovačke djelatnosti. Iako Vrbovcu nedostaje kvalitetne ugostiteljske ponude u vidu restorana, ispitanici su poglavito zbog velikoga broja kafića ugostiteljskoj ponudi dali drugu najvišu ocjenu. Tradicionalna poljoprivreda kojom se iz godine u godinu bavi sve manji broj stanovnika dobila je zajedno s građevinarstvom treću najvišu ocjenu. Industrija je vrlo važan generator prihoda Grada Vrbovca, a ispitanici smatraju da je manje razvijena od prethodno navedene četiri gospodarske grane. Najmanje su ocijenjene, čime ih se može svrstati u nerazvijene, ekološka poljoprivreda kao najnerazvijenija i turizam kao sljedeća najnerazvijenija gospodarska grana. Upravo te dvije gospodarske grane imaju veliki neiskorišten potencijal razvoja na prostoru Grada Vrbovca i stoga su im posvećena i neka od sljedećih pitanja u anketnom upitniku.

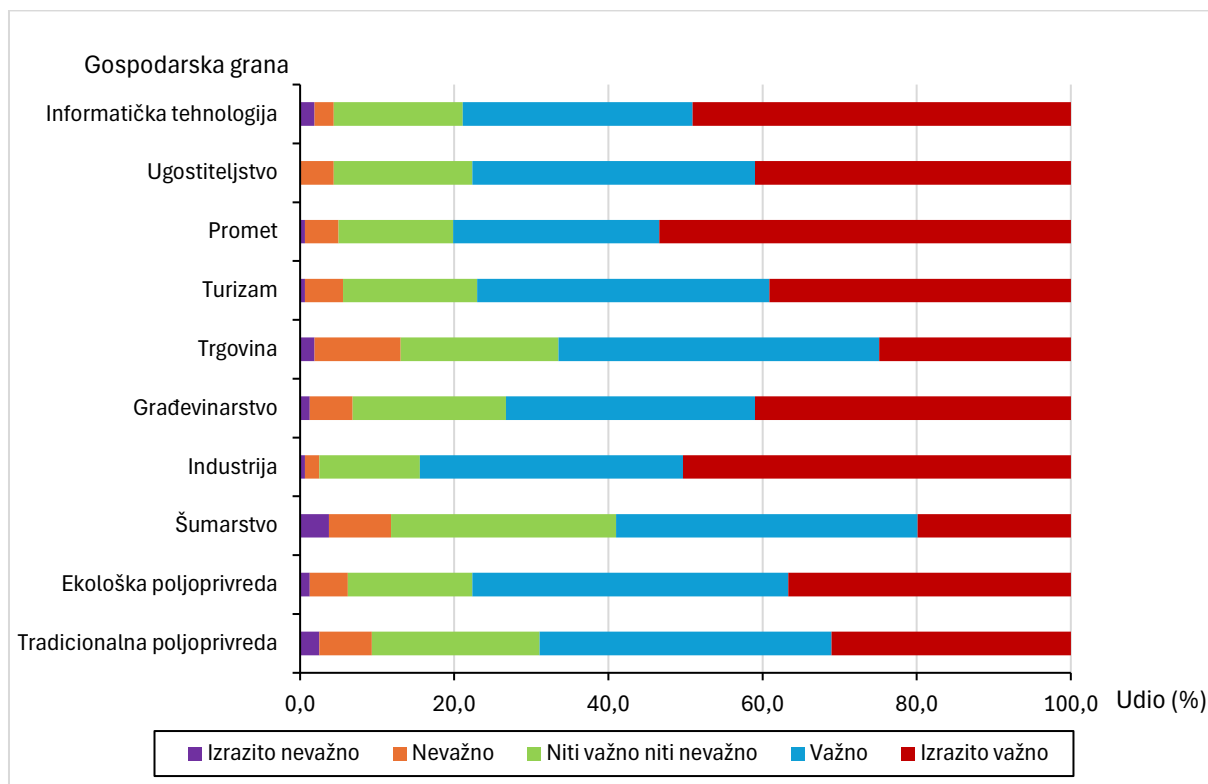

Sl. 34. Stupanj razvijenosti gospodarskih grana u Gradu Vrbovcu.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Nakon ocjene razvijenosti odabranih gospodarskih grana Grada Vrbovca ispitanici su iste te grane trebali ocijeniti prema važnosti (1 – izrazito nevažna, 2 – nevažna, 3 – niti važna niti nevažna, 4 – važna, 5 – izrazito važna) za kreiranje budućega razvoja Grada Vrbovca (Sl. 35.). Ispitanici su od najvažnije prema najmanje važnoj gospodarske grane ocijenili na sljedeći način: industrija (4,32), promet (4,28), informatička tehnologija (4,22), ugostiteljstvo (4,14), turizam (4,10), ekološka poljoprivreda (4,07), građevinarstvo (4,06), tradicionalna poljoprivreda (3,88), trgovina (3,76), šumarstvo (3,63). Tako je prema ispitanicima za budući razvoj Grada Vrbovca najvažnija gospodarska grana industrija. Odmah nakon industrije ispitanici informatičku tehnologiju vide kao granu na kojoj treba temeljiti razvoj Grada. Šumarstvo ispitanici ocjenjuju kao najmanje važnu gospodarsku granu s obzirom na to da na prostoru Grada nema dovoljno velikih šumskih površina na kojim je moguće temeljiti gospodarski razvoj Grada.

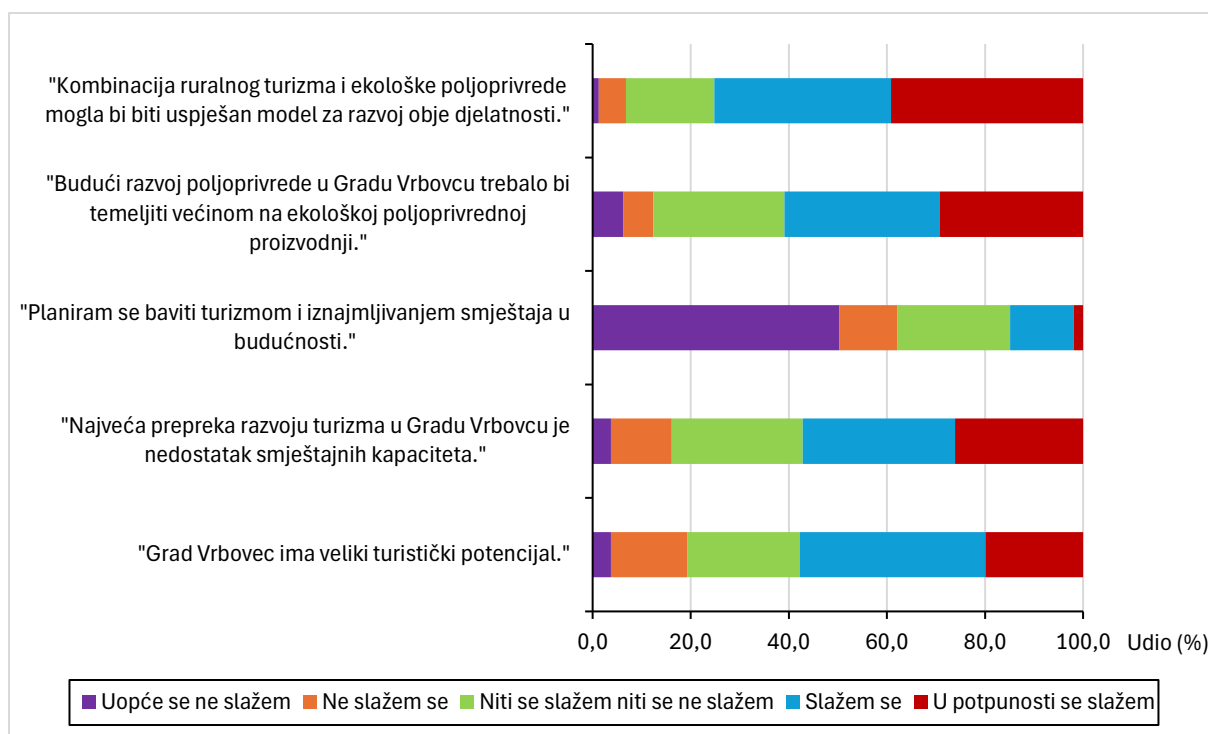

Sl. 35. Važnost pojedine gospodarske grane za kreiranje budućeg razvoja Grada Vrbovca.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Kako bi se dobio uvid u mišljenje ispitanika o pitanjima vezanima uz ekološku poljoprivredu i turizam kao dvije gospodarske grane na koje je u radu stavljen nešto veći naglasak, ispitanici su trebali izraziti svoje slaganje (1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – slažem se, 5 – u potpunosti se slažem) s postavljenim

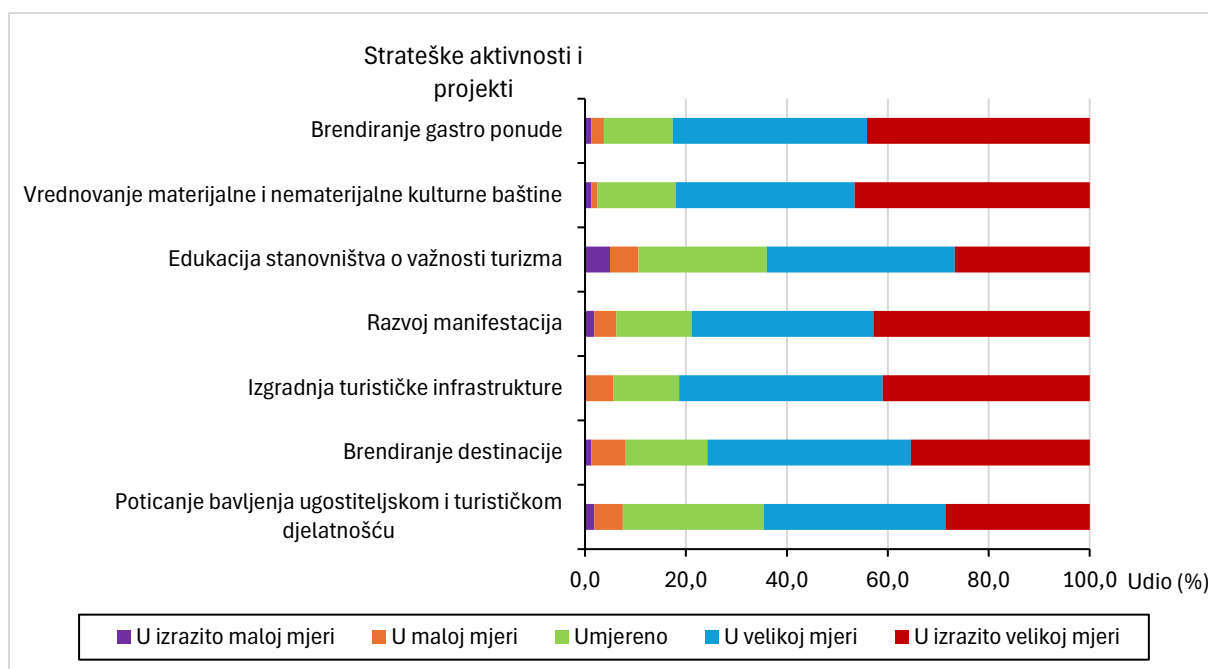
tvrdnjama (Sl. 36.). Tvrdnjom „Grad Vrbovec ima veliki turistički potencijal.“ slaže se 37,9 % posto ispitanika, a 19,9 % ispitanika u potpunosti se slaže. Više od pola ispitanika tako smatra kako Grad Vrbovec ima veliki turistički potencijal. Ispitanika koji se ne mogu opredijeliti, odnosno niti se slažu niti se ne slažu je 23 %, dok se 15,5 % ispitanika s ovom tvrdnjom ne slaže, a 3,7 % uopće ne slaže. „Najveća prepreka razvoju turizma u Gradu Vrbovcu je nedostatak smještajnih kapaciteta.“ tvrdnja je s kojom se najveći udio ispitanika slaže (31,1 %) nakon čega slijedi udio ispitanika koji se niti slažu niti ne slažu (26,7 %) te u potpunosti slažu (26,1 %). Svega 12,4 % ispitanika se ne slaže, odnosno 3,7 % u potpunosti ne slaže s navedenom tvrdnjom. Tvrdnja „Planiram se baviti turizmom i iznajmljivanjem smještaja u budućnosti.“ ukazuje na to da se 62,1 % ispitanika („uopće se ne slažem“ – 50,3 %, „ne slažem se“ – 11,8 %) ne misli baviti turističkom djelatnošću u skorijoj budućnosti. Ispitanika koji se s tvrdnjom niti slažu niti ne slažu je 23 %, dok se 21 osoba (13 %) slaže, a 3 (1,9 %) u potpunosti slažu s navedenom tvrdnjom. U ovom slučaju, na broj ispitanika koji su u anketi sudjelovali, činjenica da se 24 osobe u budućnosti planiraju baviti turističkom djelatnošću iznimno je dobar pokazatelj koji može upućivati na pozitivan pomak razvoja turizma u Gradu Vrbovcu u skorijoj budućnosti. „Budući razvoj poljoprivrede u Gradu Vrbovcu trebalo bi temeljiti većinom na ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji.“ tvrdnja je s kojom se u potpunosti slaže 29,2 % ispitanika te slaže 31,7 % ispitanika. S tvrdnjom se ne slaže (6,2 %) i uopće ne slaže (6,2 %) 12,4 % ispitanika, dok se 26,7 % ispitanika niti slaže niti ne slaže. Tvrdnja „Kombinacija ruralnoga turizma i ekološke poljoprivrede mogla bi biti uspješan model za razvoj obje djelatnosti.“ pokazuje kako ispitanici imaju iznimno potvrdno mišljenje oko kombiniranja ovih dviju djelatnosti s obzirom na to da se čak 39,1 % ispitanika s tvrdnjom u potpunosti slaže, odnosno njih 36 % slaže.

Sl. 36. Udio ispitanika prema slaganju s navedenim tvrdnjama.

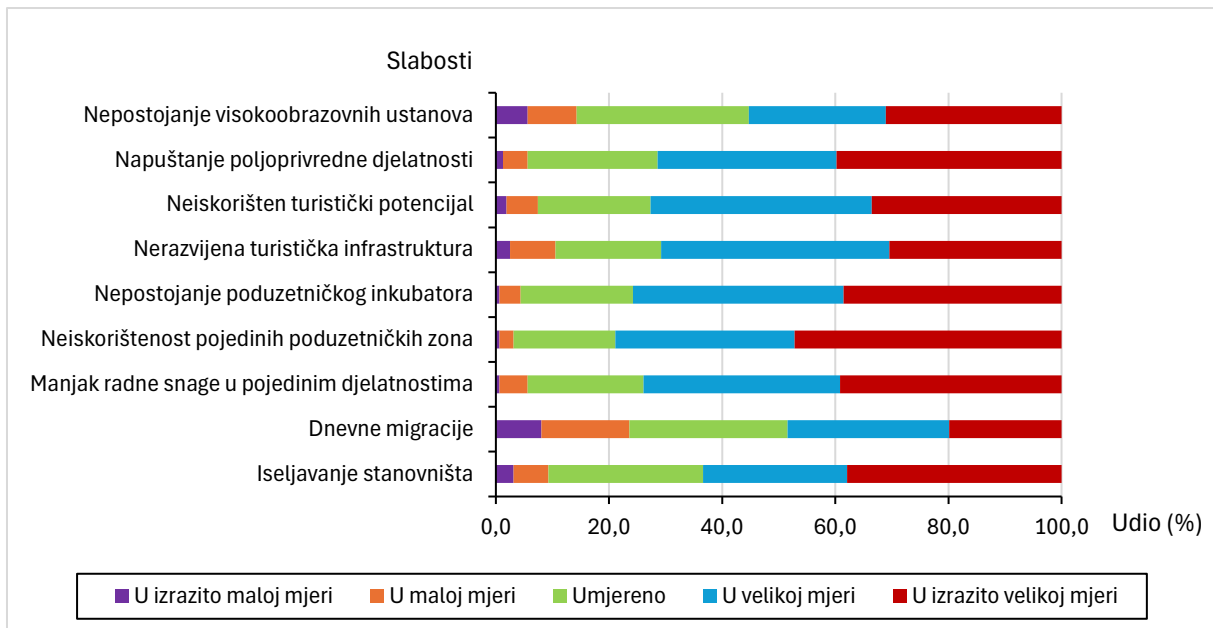
Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

U kojoj bi mjeri pojedine strateške aktivnosti i projekti utjecali na razvoj turizma u Gradu Vrbovcu (1 – u izrazito maloj mjeri, 2 – u maloj mjeri, 3 – umjereno, 4 – u velikoj mjeri, 5 – u izrazito velikoj mjeri) ispitanici su od najvažnije do najmanje važne ocijenili na sljedeći način: vrednovanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine (4,25), brendiranje gastro ponude (4,22), izgradnja turističke infrastrukture (4,17), razvoj manifestacija (4,14), brendiranje destinacije (4,02), poticanje bavljenja ugostiteljskom i turističkom djelatnošću (3,84), edukacija stanovništva o važnosti turizma (3,75). Prema tome, ispitanici vide kako bi vrednovanje materijalne i nematerijalne baštine od svih navedenih strateških projekata i aktivnosti najviše utjecalo na razvoj turizma u Gradu. Brendiranje gastro ponude također bi u velikoj mjeri utjecalo na turistički razvoj s obzirom na to da se Grad turistički prezentira kroz festival tradicionalne hrane „Kaj su jeli naši stari“ koji se temelji na gastronomskoj ponudi. Izgradnja turističke infrastrukture prema ispitanicima bi na razvoj turizma utjecala u manjoj mjeri od vrednovanja materijalne i nematerijalne kulturne baštine i brendiranja gastro ponude, dok bi edukacija stanovništva o važnosti turizma, prema ispitanicima, u najmanjoj mjeri od navedenih strateških aktivnosti i projekata utjecala na razvoj turizma u Gradu Vrbovcu.

Sl. 37. Doprinos navedenih strateških aktivnosti i projekata razvoju turizma u Gradu Vrbovcu. Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

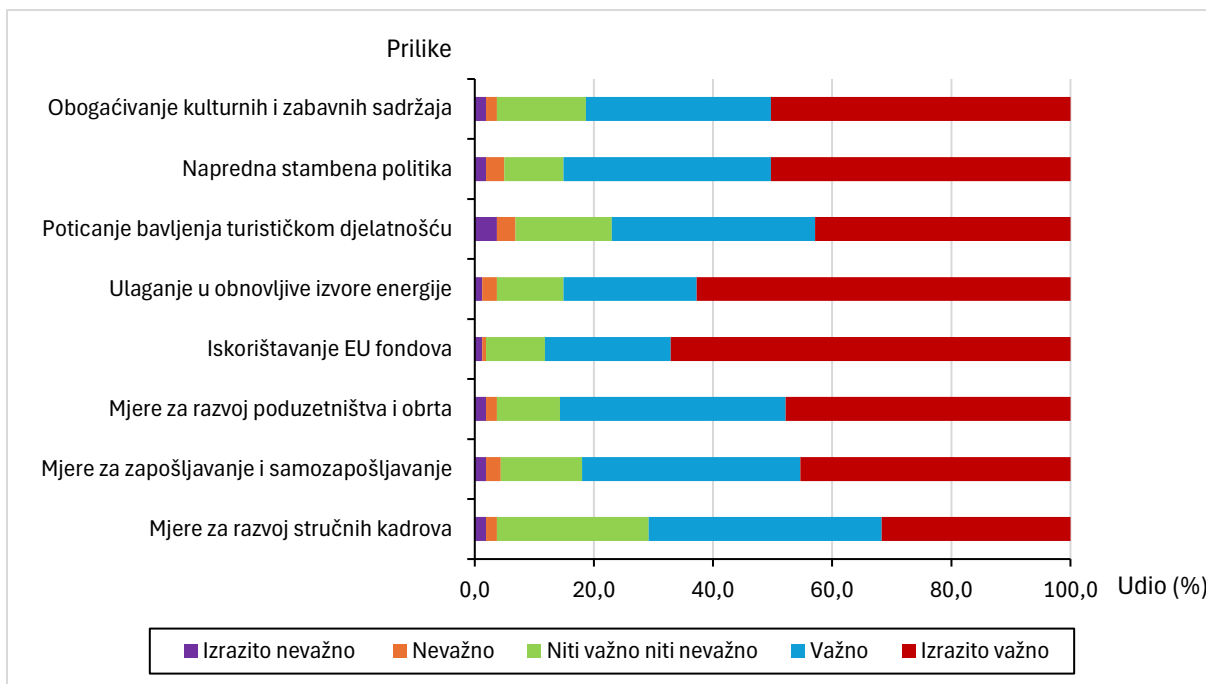
Na temelju podataka iz Strategije razvoja Grada Vrbovca za razdoblje 2021. – 2027., SWOT analize provedene u Strategiji i općeg znanja o situaciji na prostoru Grada, anketa je uključivala pitanje u kojem je postavljeno 9 slabosti za koje su ispitanici trebali odrediti u kojoj mjeri (1 – u izrazito maloj mjeri, 2 – u maloj mjeri, 3 – umjereno, 4 – u velikoj mjeri, 5 – u izrazito velikoj mjeri) one predstavljaju prepreku za daljnji razvoj Grada (Sl. 38.). Ispitanici su utjecaj navedenih slabosti na daljnji razvoj grada od onih koje su najveća prepreka do onih koje su najmanja prepreka daljnjem razvoju Grada ocijenili na sljedeći način: neiskorištenost pojedinih poduzetničkih zona (4,22), nepostojanje poduzetničkog inkubatora (4,09), manjak radne snage u pojedinim djelatnostima (4,07), napuštanje poljoprivredne djelatnosti (4,04), neiskorišten turistički potencijal (3,97), iseljavanje stanovništva (3,89), nerazvijena turistička infrastruktura (3,88), nepostojanje visokoobrazovnih ustanova (3,66), dnevne migracije (3,37). Tako su prema ispitanicima slabosti vezane uz poduzetništvo, odnosno neiskorištenost pojedinih poduzetničkih zona i nepostojanje poduzetničkih inkubatora, slabosti koje najviše koče razvoj Grada. Zanimljivo kako ispitanici dnevne migracije vide kao slabost koja predstavlja najmanju prepreku za budući razvoj Grada Vrbovca, što može biti povezano s činjenicom da više od pola ispitanika radi izvan Grada Vrbovca te dnevno migrira u mjesto rada.

Sl. 38. Stupanj u kojem navedene slabosti Grada Vrbovca predstavljaju prepreku za njegov daljnji razvoj.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

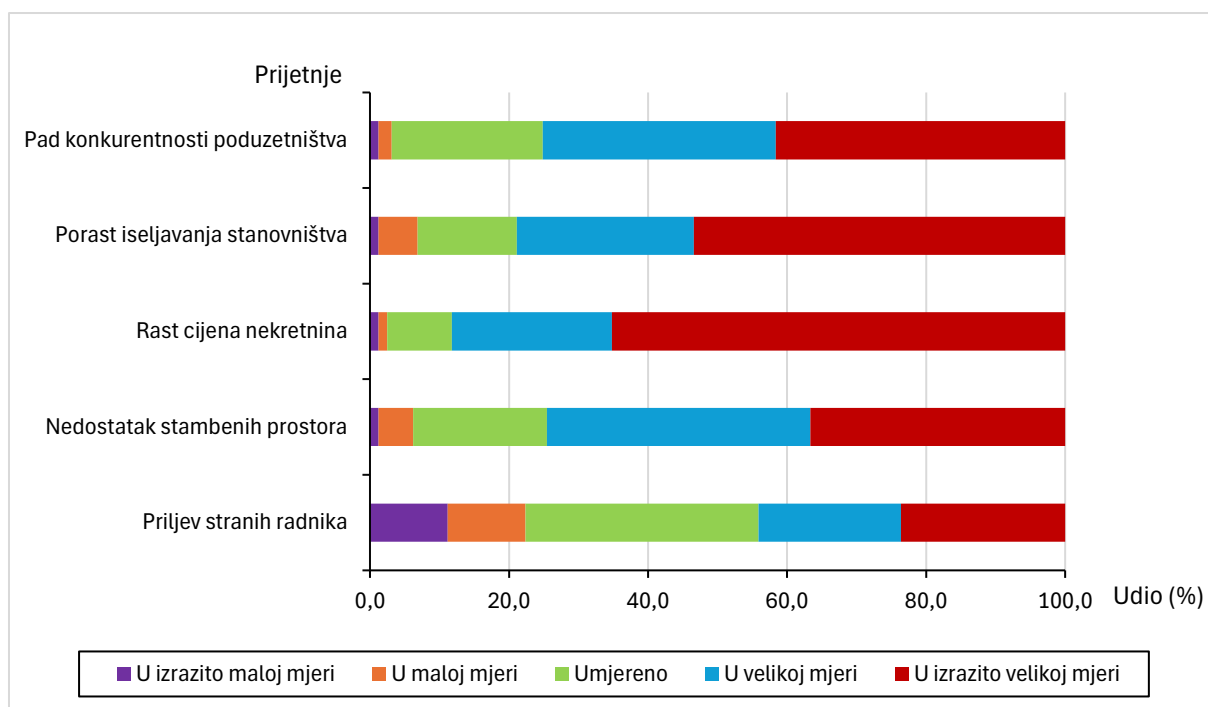
Kod sljedećega pitanja je, na isti način kao i kod pitanja koje je uključivalo slabosti, postavljeno osam prilika koje mogu doprinijeti razvoju Grada, a ispitanici su trebali odrediti koliko su te prilike važne (1 – izrazito nevažno, 2 – nevažno, 3 – niti važno niti nevažno, 4 – važno, 5 – izrazito važno) za budući razvoj Grada Vrbovca (Sl. 39.). Ispitanici su prilike, od najvažnije do najmanje važne za budući razvoj Grada Vrbovca, ocijenili na sljedeći način: iskorištavanje EU fondova (4,52), ulaganje u obnovljive izvore energije (4,43), napredna stambena politika (4,29), mjere za razvoj poduzetništva i obrta (4,28), obogaćivanje kulturnih i zabavnih sadržaja (4,26), mjere za zapošljavanje i samozapošljavanje (4,21), poticanje bavljenja turističkom djelatnošću (4,09), mjere za razvoj stručnih kadrova (3,97). Iako su sve prilike ocijenjene kao važne za budući razvoj Grada, kao najvažnije se prema ispitanicima ističu iskorištavanje EU fondova i ulaganje u obnovljive izvore energije. Iako se više velikih projekata u Gradu Vrbovcu posljednjih godina financiralo iz EU fondova, ispitanici smatraju kako bi još bolje korištenje istih uvelike doprinijelo daljnjem razvoju Grada.

Sl. 39. Stupanj važnosti navedenih prilika za budući razvoj Grada Vrbovca.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Nastavno na prilike postavljeno je 5 prijetnji koje bi ozbiljno mogle ugroziti budući razvoj Grada Vrbovca. Ispitanici su se tako trebali izraziti u kojoj mjeri (1 – u izrazito maloj mjeri, 2 – u maloj mjeri, 3 – umjereno, 4 – u velikoj mjeri, 5 – u izrazito velikoj mjeri) navedene prijetnje mogu ugroziti budući razvoj Grada Vrbovca (Sl. 40.). Rast cijena nekretnina prema ispitanicima je najugrožavajuća prijetnja (4,50). Nakon rasta cijena nekretnina slijede porast iseljavanja stanovništva (4,24), pad konkurentnosti poduzetništva (4,12) te nedostatak stambenih prostora (4,04). Prema ispitanicima bi od navedenih prijetnji u najmanjoj mjeri na budući razvoj Grada utjecao priljev stranih radnika (3,34) koji postaje sve intenzivniji proces na prostoru Grada gdje strani radnici nadomještaju nedostatak domaće radne snage koja iseljava s prostora Grada u potrazi za boljim poslovnim prilikama.

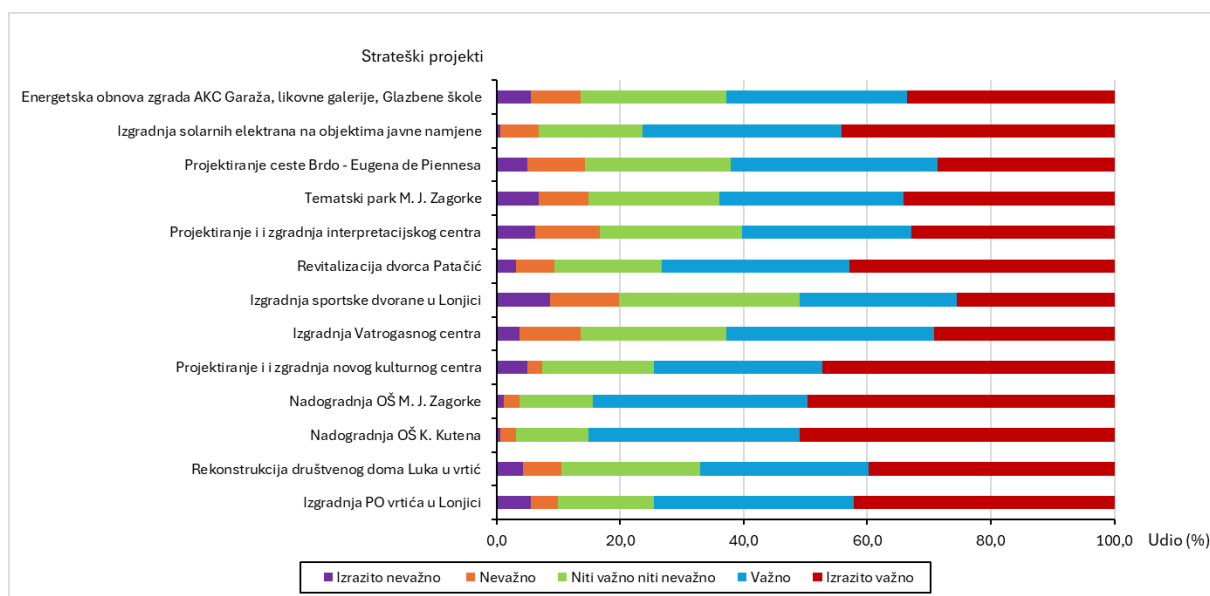

Sl. 40. Stupanj u kojem navedene prijetnje ugrožavaju budući razvoj Grada Vrbovca.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Zbog dobivanja mišljenja o važnosti konkretnih strateških projekata na prostoru Grada, iz Strategije razvoja Grada Vrbovca za razdoblje 2021. – 2027. godine odabrano je 13 pripremljenih strateških projekata čija je provedba planirana ili je već započela, a ispitanici su ocijenili važnost njihove provedbe za budući razvoj Grada Vrbovca (Sl. 41.). Prema prosječnoj ocjeni važnosti projekta od najvažnijega do najmanje važnoga slijedi: nadogradnja OŠ K. Kutena (4,32), nadogradnja OŠ M. J. Zagorke (4,29), izgradnja solarnih elektrana na objektima javne namjene (4,13), projektiranje i izgradnja novoga kulturnog centra (4,09), revitalizacija dvorca Patačić (4,04), izgradnja PO vrtića u Lonjici (4,01), projektiranje i izgradnja interpretacijskoga centra (3,98), rekonstrukcija društvenoga doma Luka u vrtić (3,92), energetska obnova zgrade AKC Garaža, zgrade likovne galerije, zgrade Glazbene škole (3,77), tematski park M. J. Zagorke (3,76), izgradnja Vatrogasnoga centra (3,75), projektiranje ceste Brdo – Eugena de Piennesa (3,71), izgradnja sportske dvorane u Lonjici (3,48). Ispitanici važnost odgojno-obrazovnih ustanova, kao i kod pitanja o zadovoljstvu kvalitetom infrastrukture i uslugama u Gradu Vrbovcu, stavljaju na prvo mjesto. Tako su projekti nadogradnje dviju osnovnih škola u Gradu Vrbovcu prema odgovorima ispitanika prioritet budućega razvoja Grada. Nakon nadogradnje dviju škola po važnosti slijedi projekt izgradnje solarnih elektrana na objektima javne namjene, a nakon njega i izgradnja novoga kulturnog centra. Revitalizacija dvorca Patačić koji je dom Radio Vrbovca, folklornoga ansambla HKUD-a Petar Zrinski, Limene glazbe i mažoretkinja Vrbovec te Muzeja Grada

Vrbovca ocijenjena je prema važnosti srednjom ocjenom 4,04, a na projekt se nadovezuje izgradnja kulturnoga centra koji bi bio mnogo adekvatniji prostor za kulturne udruge u Gradu, dok bi dvorac mogao dobiti druge namjene. Izgradnja područnoga odjela vrtića u naselju Lonjica, trećem najvećem naselju Grada Vrbovca, dobila je nešto višu prosječnu ocjenu od rekonstrukcije društvenoga doma Luka u vrtić koja je već započela. Projekte koji bi direktno doprinijeli razvoju turizma na prostoru grada (izgradnja interpretacijskoga centra i tematski park M. J. Zagorke) ispitanici ne vide kao prioritetne, dok su izgradnju Vatrogasnoga centra, prometni projekt projektiranja nove ceste i izgradnju sportske dvorane u naselju Lonjica ispitanici ocijenili kao najmanje važne projekte za budući razvoj Grada.

Sl. 41. Stupanj važnosti navedenih strateških projekata za budući razvoj Grada Vrbovca.
Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Kakva je Grad Vrbovec sredina za život ispitanici su se izrazili pomoću slaganja s tvrdnjom (1 – uopće se ne slažem, 2 – ne slažem se, 3 – niti se slažem niti se ne slažem, 4 – slažem se, 5 – u potpunosti se slažem): „Vrbovec - mjesto ugodno za život“ (Tab. 17.). Gotovo pola ispitanika (49,7 %) slaže se s tvrdnjom, dok se njih 31,7 % u potpunosti slaže. Njih 12,4 % niti se slaže niti ne slaže, dok se 4,3 % ispitanika ne slaže, odnosno 1,9 % uopće se ne slaže s navedenom tvrdnjom. Prema priloženim rezultatima može se zaključiti kako među ispitanicima većinom vlada pozitivno mišljenje te većina njih smatra kako je Grad Vrbovec zaista mjesto ugodno za život.

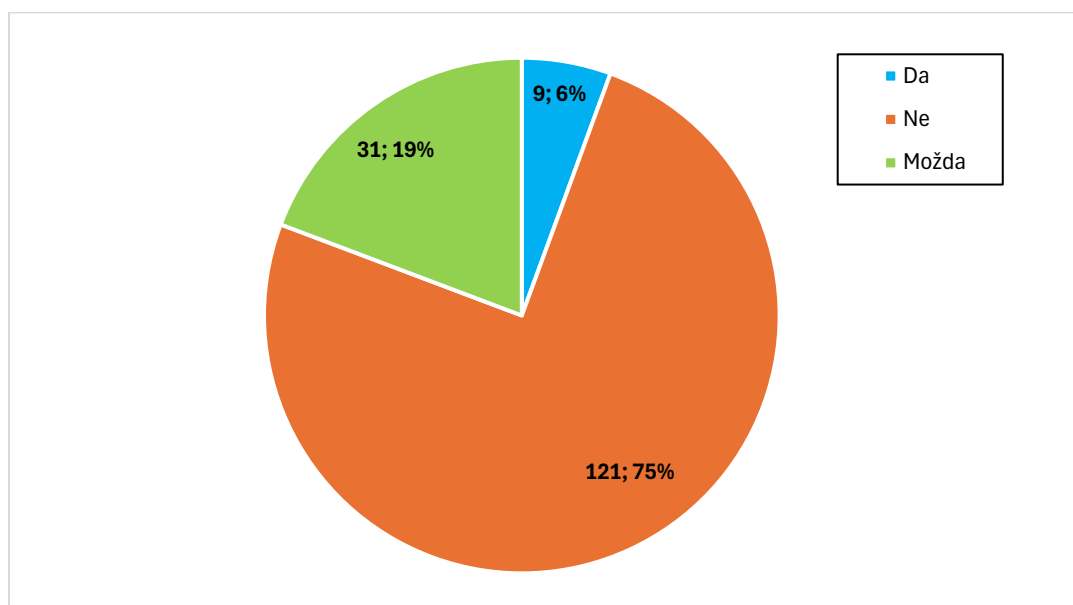

Tab. 17. Broj i udio ispitanika prema slaganju s tvrdnjom: "Vrbovec - mjesto ugodno za život".

Slaganje s tvrdnjom	Broj ispitanika	Udio (%)
Uopće se ne slažem	3	1,9
Ne slažem se	7	4,3
Niti se slažem niti se ne slažem	20	12,4
Slažem se	80	49,7
U potpunosti se slažem	51	31,7

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Kako dio ispitanika nije zadovoljan kvalitetom života u Gradu Vrbovcu, pitanjem o namjeri iseljavanja željelo se dobiti uvid o strukturi budućih kretanja (Sl. 42.). Udio od 75 % stanovnika tako ne namjerava u skorije vrijeme iseliti iz Grada Vrbovca, dok 19 % možda namjerava, a njih 6 % ima namjeru u skorije vrijeme iseliti.

Sl. 42. Broj i udio ispitanika prema namjeri iseljavanja iz Grada Vrbovca.

Izvor: Anketno istraživanje, 2024.

Nakon pitanja o namjeri iseljavanja iz Grada Vrbovca uslijedilo je otvoreno pitanje u kojem se od ispitanika koji namjeravaju iseliti iz Grada Vrbovca u skorije vrijeme tražilo da navedu razlog istoga. Iako je pitanje glasilo: „Ako ste na prethodno pitanje odgovorili s "Da", navedite razlog zbog kojeg namjeravate iseliti.“, na njega je odgovorilo 17 ispitanika, pa je pretpostavka da je dio ispitanika koji je u prethodnom pitanju o namjeri iseljavanja odgovorio s „možda“, odgovorio i na pitanje o razlogu iseljavanja. Kao najučestaliji razlog namjere iseljavanja ističe se posao („posao“, „više poslovnih prilika u većem gradu“, „životne okolnosti poput obitelji i posla“), ali i obrazovanje („fakultet“, „školovanje“). Neki ispitanici

kao razlog ističu loše uređen javni prijevoz, poglavito na relaciji Vrbovec – Zagreb („Namjeravam iseliti zbog izrazito loše uređenog javnog prijevoza do grada Zagreba“, „slaba povezanost vlaka sa Zagrebom“), dok dva odgovora uključuju nezadovoljstvo stambenim pitanjima („manjak stambenog prostora“, „preskupi stanovi i kuće“). Valja izdvojiti i problematiku koja se pojavljuje u sektoru socijalne i zdravstvene skrbi koju jedan od odgovora uključuje („nema pedijatra“) te općenitu želju života na drugom mjestu („želja života na moru“).

Posljednjim dvama pitanjima u anketi željelo se dobiti uvid u konkretno mišljenje ispitanika o smjeru razvoja Grada i željenom smjeru razvoja Grada. Pitanja su bila otvorenoga tipa, a na pitanje: „U kojem će se smjeru prema Vašem mišljenju razvijati Grad Vrbovec u idućih deset godina?“ odgovorilo je 100 ispitanika. Od 100 odgovora izdvojeno je njih 67 koji odgovaraju na postavljeno pitanje, a od tih 67 odgovora njih 22 upućuje na pozitivan smjer razvoja, 28 na stagnaciju, odnosno uključuju i negativne i pozitivne aspekte razvoja, dok njih 17 upućuje na negativan smjer razvoja Grada. Među odgovorima koji upućuju na pozitivan smjer razvoja ispitanici navode poboljšanje demografske strukture Grada u vidu imigracijskih kretanja koja prema njihovom mišljenju postaju sve intenzivnija („Pozitivnom, ljudi se polako vraćaju iz inozemstva“, „u dobrom jer se puno ljudi doseljava“, „demografski rast i razvoj gospodarstva“). Nekolicina naglašava važnost prometne infrastrukture, odnosno željezničku povezanost Grada Vrbovca poglavito s Gradom Zagrebom („poboljšanje prometne infrastrukture“, „s izgrađenim drugim kolosijekom očekujem priljev mladih obitelji kojima će biti jeftinije i ugodnije živjeti ovdje nego u Zagrebu.“, „Vjerojatno će postati zanimljiva destinacija za stanovanje zbog brze veze sa Zagrebom (željeznica 2 smjera)“, „bolja povezanost HŽ-a sa Zagrebom“). Više je ispitanika stavilo naglasak i na gospodarsku strukturu („razvoj turizma, bolja turistička ponuda, grad će biti aktivniji u turizmu, razvijat će se najviše u području turizma“, „otvaranje obrta“, razvoj industrije i proizvodnje“, „razvoj ekološke poljoprivrede“), dok neki ističu i kulturno-zabavne sadržaje („Smatram da se polako počinje organizirati sve više zabavnog sadržaja za građane/ manifestacija“) te podređenost obiteljima s djecom i ulaganja u predškolski odgoj („Sve za obitelji sa djecom. Naglasak na djecu vrtićke dobi“, „povećat će se broj vrtića“). Dio ispitanika koji je stava da će Grad Vrbovec u idućih 10 godina stagnirati, odnosno čiji odgovori uključuju i negativne i pozitivne aspekte razvoja, u najvećem dijelu ističu politički aspekt razvoja Grada („ovisi tko će biti na vlasti, koja stranka“, „sve ovisi o političkim snagama Grada Vrbovca i na koji način će „vladajući“ raditi na napretku“, „ovisi o izborima“, „Jako puno ovisi o vladajućoj strukturi koja će kroz te godine biti na vlasti“, „Ovisno o lokalnoj politici“, „Razvijati će se u smjeru

koji politika odredi“). Određen broj ispitanika svojim odgovorima direktno smatra kako će razvoj Grada stagnirati („ostat će isto“, „Stagnacija“). Kod odgovora koji upućuju na negativan smjer razvoja Grada kao najučestaliji razlog ističe se činjenica kako Vrbovec postaje samo „spavaonica“ Grada Zagreba s obzirom na broj ljudi koji dnevno migrira prema njemu („spavaonica grada Zagreba“, „spavaonica“) te priljev stranih radnika kao proces koji znatno narušava zakonitosti na tržištu rada („priljev stranih radnika koji će ugroziti radna mjesta domaćeg stanovništva“, „U negativnom smjeru zbog velikog priljeva stranih radnika“). Uz navedeno, neki od ispitanika ističu negativnost otvaranja trgovačkih lanaca („Previše trgovina“, ne vidim neki veći razvoj grada s otvaranjem trgovačkih prodajnih lanaca“), dok jedan odgovor daje zanimljivu konstataciju razvoja turizma u Gradu („bilo bi mi drago da se Vrbovec posveti sam sebi, a ne razvoju infrastrukture i ponude za turiste. Smatram da Vrbovec samo silom može postati turistička destinacija, jer nema dovoljno privlačnih faktora“).

U posljednjem pitanju anketnoga upitnika ispitanici su se trebali izjasniti u kojem smjeru bi oni željeli da se Grad Vrbovec u budućnosti razvija. Sveukupno je na pitanje odgovorilo 106 ispitanika, a među odgovorima veliki dio ispitanika kod željenoga smjera razvoja naglasak stavlja na pojedine gospodarske sektore koji su prema njima ključ razvoja Grada. Ako bi se odgovore kvantificiralo prema značenju gospodarskih grana kojima ispitanici daju najveći značaj u budućem razvoju Grada, onda prema njima svakako turizam zauzima najvažniju ulogu jer je 18 ispitanika u svojem odgovoru spomenulo turistički razvoj. Nakon turizma ispitanici najveći značaj daju poljoprivredi (13 odgovora) unutar koje četiri ispitanika izdvajaju ekološku poljoprivredu. U 11 odgovora naglasak je stavljen na poduzetništvo, dok devet ispitanika industriju smatra važnim pokretačem budućeg razvoja Grada. Značenje poljoprivrede i turizma na koje ispitanici stavljaju naglasak moglo bi se povezati i s prethodnim anketnim pitanjima u kojima je ispitanici stav ispitanika o razvoju poljoprivredne i turističke djelatnosti te njihovoj kombinaciji (ruralni turizam i ekološka poljoprivreda). Tako su neki od odgovora: „Poljoprivredno – turistički“, „Naglasak bi bio na turizmu i održivoj poljoprivredi“, „Viša osviještenost ekološke poljoprivrede ujedinjeno sa seoskim turizmom“, „Želio bi da Grad Vrbovec više potiče razvoj malih turističkih destinacija u smislu etno sela te razvoj poljoprivrede, a posebno eko-poljoprivrede“, „U smjeru turizma“, „Turistički potencijal je ogroman, a neiskorišteno“, „u razvoj poljoprivrede, osobito ekološke, eko i gastro turizma“, „Bilo bi mi drago da Vrbovec postane grad poznat po poljoprivredi“, „Htjela bih da se razvija u smjeru u kojemu će Vrbovec kao grad privlačiti veći broj turista“, „više smještajnog kapaciteta koji jača turizam“, „Razvoj turizma“, „Unapređenje na većini

područja, turizam, poljoprivreda“, „Smatram da bi trebalo uložiti u razvoj sektora turizma“, „Poraditi na poljoprivrednim potencijalima (velik potencijal za etno i eko turizam, seoski turizam)“, „U smjeru prepoznatljivog turističkog mjesta u Zagrebačkoj županiji“. Uz poljoprivredu i turizam neki ispitanici industriju vide kao ključnu gospodarsku granu koja će utjecati na daljnji razvoj grada („Nadam se nastavku razvoja u različitim segmentima, s naglaskom na malo poduzetništvo i industriju“, „Čista industrija i pomoć malim poduzetnicima“, „Razvoj industrije“, „Jačanje industrije“, „Mesna industrija bazirana na samodostatnosti“). Mnogi se ispitanici u svojim odgovorima oslanjaju na važnost poduzetništva kao generatora gospodarskoga razvoja („Grad treba učiniti pogodnim za kreativce i poduzetnike“, „Poduzetničko središte“, „razvoj poduzetničke zone“, „U smjeru privlačenja poduzetnika u poduzetničke zone te s tim povezana izgradnja poduzetničkog inkubatora“, „pomoć malim poduzetnicima“, „Prvenstveno u poboljšavanju poduzetničke klime, te privlačenju investicija“, „izgradnje poduzetničkog inkubatora“, „Razvoj malog poduzetništva“, „Smatram da bi trebalo poticati razvoj poduzetništva“). Pitanje stanogradnje jedno je od najaktualnijih na razini čitave države, a rast cijena nekretnina uvelike određuje zakonitosti na tržištu nekretnina. Tako se dio ispitanika referirao i na stambenu infrastrukturu („Da se u gradu radi na povećanju stambenih prostora“, „Ono što je bitno, da ljudi imaju gdje živjeti (stambeni objekti)“, „grad u kojem možeš pronaći stambeni prostor“, „više stambenog prostora“, „izgradnja stanova“, „kontrolirane stanogradnje“, „izgradnja novih stanova koji su izrazito potrebni“). Mnogi ispitanici ističu kako razvoj Grada mora biti što više prilagođen mladom stanovništvu i mladim obiteljima, poglavito onima s djecom, a neki od odgovora koji na to upućuju su sljedeći: „Što više događaja u gradu kako bi zadržalo mlade“, „Nadam se da će Vrbovec postati kohezivna zajednica sa mnoštvom mogućnosti za mlade“, „u smjeru zadržavanja mladih u gradu“, „više sadržaja za mlade ljeti“, „grad koji živi za mlade“, „Da se doseljavaju mlade obitelji“, „da se potiče ostanak mladog stanovništva u gradu“, „Da bude izgrađen i razvijen za mlade obitelji“, „Dolazak mladih obitelji“, „ulaganje u poticaje za mlade“). Mnogi ispitanici stavljaju naglasak na radna mjesta („otvaranje novih radnih mjesta“, „otvaranje radnih mjesta u proizvodnji“, „više radnih mjesta“), dok dio njih spominje kulturu i kulturne sadržaja kao vrlo bitan okidač razvoja prostora („kulturni napredak“, „Grad bi trebao na suvremen način zadržati kulturnu autentičnost“, „Da ima više kulturnih sadržaja“, „Više objekata zabavnog i kulturnog karaktera“, „Kulturno modernom kombinacijom“, „više mjesta za druženje-kulturni centar“, „Da se izdvaja više za kulturu“, „Sport i kultura kao dio svakodnevnice“, „Kulturno bogaćenje društva i grada“, „Intenzivnije podrška kulturnim programima“, „popratni razvoj kulturoloških, sportskih sadržaja i parkova

koji podižu kvalitetu života“). Ispitanici tako prema dobivenim odgovorima imaju razna mišljenja i stavove o željenom smjeru razvoja Grada, a prethodno su istaknuti samo neki od njih koji su se kao odgovor najčešće pojavljivali. Sveobuhvatno naglasak je stavljen na stanovništvo kao osnovni element na kojemu treba temeljiti razvoj prostora, a osobito na mlado stanovništvo i pozitivne demografske pokazatelje i kretanja. Odgovori se najviše referiraju na gospodarski razvoj i željeni smjer kretanja unutar gospodarstva spominjući tako gospodarske grane i konkretne djelatnosti, a odgovorima na pitanje dobiven je dobar okvir širokog mišljenja stanovništva o smjeru u kojem bi se razvoj Grada trebao u budućnosti odvijati.

8. METODA SCENARIJA

8.1. Teorijski okvir

Uz provedbu anketnoga istraživanja kao kvantitativne istraživačke metode, metoda scenarija prepoznata je kao vrlo korisna kvalitativna metoda kojom je moguće dobiti uvid u objekt istraživanja rada i ponuditi vizije razvojnih smjernica na kojima će se temeljiti razvoj Grada u odabranom vremenu. Analiza scenarija predstavlja jednu od ključnih metodologija u istraživanju varijanti budućega razvoja prostora te postavljanju ključnih čimbenika koji oblikuju razvoj i utječu na usmjerivanje procesa (Raskin, 2005, prema Radeljak Kaufmann, 2016). U posljednjih 50-ak godina ova metoda doživjela je nagli razvoj, a primjena metode našla je mjesto u mnogim znanostima i djelatnostima (Radeljak Kaufmann, 2016). Posebno treba istaknuti korisnost i važnost metode kod procesa prostornoga planiranja koji označava optimalni raspored ljudi, dobara i djelatnosti na određenom prostoru radi njegove optimalne upotrebe (Marinović-Uzelac, 2001). Metoda scenarija uključuje analizu razvojnih procesa koji karakteriziraju promatrani prostor te promišljanje mogućih budućih smjerova razvoja i određivanje postavki na temelju kojih je moguće donositi odluke, a sve s ciljem postizanja postavljenih planerskih ciljeva (Radeljak Kaufmann, 2016). Naglasak kod provođenja metode scenarija nije samo na budućim kretanjima, već i sadašnjim obilježjima prostora pomoću kojih je moguće kreirati potrebne smjernice za planiranje budućega razvoja (Rotmans i dr., 2000, prema Radeljak Kaufmann, 2016). Nekoliko je osnovnih tipova scenarija koji se koriste u stručnoj literaturi, a to su: eksplorativni, deskriptivni, prognozirajući-normativni, anticipativni, retrognozirajući scenariji, kvalitativni-kvantitativni, stručni-participativni, osnovni-upravljački scenariji i ostali tipovi scenarija (Radeljak Kaufmann, 2016). Rezultat izrade scenarija najčešće je dobiven kombinacijom više navedenih tipova scenarija (Radeljak

Kaufmann, 2014). Provedba metode scenarija temelji se na integralnom pristupu razvoja prostora koje je potrebno staviti u kontekst specifičnosti prostora za koji se metoda provodi, a sve u cilju dobivanja smjernica za izradu strategija, mjera i planova upravljanja prostorom (Radeljak Kaufmann, 2016).

8.2. Scenariji razvoja Grada Vrbovca

Na temelju provedene analize, dostupne literature i izvora te anketnoga istraživanja izrađena su tri scenarija razvoja Grada Vrbovca do 2034. godine. Za svaki scenarij određene su ključne stavke na temelju kojih je opisan mogući razvoj Grada u desetogodišnjem razdoblju. Prvi scenarij opisuje Grad Vrbovec kroz razvojno nazadovanje, drugi scenarij opisuje ga kroz razvojno stagniranje, dok treći opisuje razvojni napredak Grada. U izradi scenarija osobito su pridonijela posljednja dva pitanja anketnoga upitnika koja su bila otvorenoga tipa, a ispitanici su u njima izrazili svoje mišljenja o mogućim smjerovima razvoja Grada u idućih deset godina te o željenom smjeru razvoja Grada Vrbovca.

8.2.1. „Grad bez plana“

- Starenje stanovništva
- Pojačana emigracija stanovništva (poglavito u inozemstvo)
- Rast dnevnih migracija kao posljedica zapošljavanja u Gradu Zagrebu
- Nedostatak stručnih kadrova
- Nekonkurentnost poduzetništva
- Napuštanje poljoprivredne djelatnosti
- Zanemareni turistički potencijal
- Zatvaranje industrijskih pogona
- Doseljavanje stranih radnika koji istiskuju domaće radništvo
- Nezadovoljstvo stanovništva komunalnom i prometnom infrastrukturom
- Nedostatak stambenih prostora
- Nedostatak kulturnih i zabavnih sadržaja
- Nepostojanje političke i institucionalne suradnje
- Potkapacitiranost ustanova predškolskoga odgoja

Najgori scenarij razvoja Grada do 2034. godine, odnosno njegovo razvojno nazadovanje, karakteriziraju mnoga negativna obilježja. Demografski pokazatelji jedan su od najbitnijih čimbenika razvoja, a u najgorem scenariju dolazi do daljnjega, intenzivnijeg starenja

stanovništva koje je posljedica emigracije mladoga stanovništva, osobito u inozemstvo zbog potrage za boljim poslovnim prilikama. Dnevne migracije posljedica su zapošljavanja stanovništva u Gradu Zagrebu koje s jedne strane ne mora nužno biti loše, dok se s druge strane Grad Vrbovec počinje pretvarati u „spavaonicu“ Grada Zagreba i time počinje gubiti obilježja grada. Gospodarstvo prati pad konkurentnosti, pad zaposlenih i zatvaranje poduzeća. Deagrarizacija postaje sve intenzivnija zbog neisplativosti bavljenja poljoprivredom i manjkom interesa mladih ljudi za bavljenje istom, dok turizam u Gradu Vrbovcu nije prepoznat kao djelatnost koja može generirati veće financijske prihode, pa shodno tome, ne postoje ulaganja u turističku infrastrukturu niti ikakve potpore za bavljenje iznajmljivanjem smještaja. Dolazi do zatvaranja i ono malo industrijskih pogona koji su svojevrsna tradicija i prepoznatljivost Grada. Mesna industrija PIK Vrbovec intenzivno zamjenjuje domaću radnu snagu stranim radnicima uz nepostojanje suradnje s lokalnim poljoprivrednicima zbog jeftinijega uvoza mesa. Kašnjenje izgradnje drugoga kolosijeka na relaciji Vrbovec – Dugo Selo značajno otežava putovanje željeznicom, dok su mnogi stanovnici nezadovoljni sanacijom lokalnih prometnica, ali i komunalne infrastrukture na području pojedinih naselja. Nedostatak stambenih prostora velika je prepreka za doseljavanje mladih ili osamostaljivanje i osnutak obitelji, poglavito ako se u obzir uzme strmoglav rast cijena nekretnina. Mlado stanovništvo također može biti nezadovoljno nedostatkom kulturnih i zabavnih sadržaja, dok se u vrtićima konstantno traži mjesto više. Najnegativnijem scenariju uvelike pridonosi i slaba suradnja na institucionalnoj i političkoj razini, bez koje je bilo kakav napredak vrlo teško postići.

8.2.2. „Grad koji se traži“

- Iznadprosječna stopa nataliteta ublažuje proces starenja stanovništva
- Daljnji pad ukupnoga broja stanovnika
- Pad broja zaposlenih u primarnom i sekundarnom sektoru djelatnosti
- Otvaranje poduzetničkih zona
- Otvaranje novih radnih mjesta u sektoru trgovine
- Ulaganje u modernizaciju industrijskih pogona
- Stipendiranje deficitarnih djelatnosti
- Pokretanje novih srednjoškolskih obrazovnih smjerova
- Rast broja privatnih iznajmljivača
- Kašnjenje prometnih i komunalnih infrastrukturnih projekata

- Loša stambena politika
- Nekvalitetna ugostiteljska ponuda

Scenarij „Grad koji se traži“ kombinacija je pozitivnih i negativnih obilježja koja zajedno označavaju razvojnu stagnaciju Grada do 2034. godine. Grad iznadprosječnom stopom nataliteta na razini Hrvatske, ali i Zagrebačke županije ublažuje proces starenja na koji velikim dijelom utječe i emigracija mladoga stanovništva. Negativna prirodna promjena u kombinaciji s mehaničkim kretanjem stanovništva utječe na pad ukupnoga broja stanovnika s kojim se suočava veliki dio Hrvatske. Pad broja zaposlenih u poljoprivredi i industriji izravni je krivac pada broja zaposlenih u primarnom i sekundarnom sektoru djelatnosti, a radni kontingent koji napušta iste, bolje poslovne i životne prilike traži većinom u inozemstvu. Otvaranjem poduzetničkih zona nastoji se privući ulagače u pokretanje poduzetničkih aktivnosti na prostoru Grada. Sve više poznatih trgovačkih lanaca otvara svoja vrata u Gradu, što s jedne strane znači nova radna mjesta, dok s druge strane istiskuje male trgovce i obrtnike te ne doprinosi gospodarskome razvoju Grada čiji je broj stanovnika premalen za tolike trgovine. Kako bi postojeća industrija opstala u konkurenciji sa svjetskim proizvođačima, što je iznimno bitno zbog značajnog izvoza proizvoda, potrebno je ulagati u modernizaciju bez koje opstanak nije održiv. Bitno je krenuti od samoga obrazovanja stanovništva koje mora biti u skladu s potrebama Grada, stoga su adekvatni srednjoškolski smjerovi, ali i stipendiranje deficitarnih zanimanja ključ napretka gospodarstva i razvoja Grada u cjelini. Iako turizam na prostoru Grada nije prepoznat kao djelatnost od većega značaja, porast broja privatnih iznajmljivača, poglavito kuća za odmor može upućivati na promjenu stava stanovništva i sve veće prepoznavanje turističkoga potencijala. Brojne poteškoće u izvedbi prometnih i komunalnih infrastrukturnih projekata u velikoj mjeri zaustavljaju razvoj Grada, dok loša stambena politika koči ulaganja u izgradnju stanova čiji nedostatak razvoj Grada drži u mjestu. Iako je ugostiteljska ponuda brojna, problem je što se ona bazira uglavnom na kafićima, dok kvalitetnih restorana u opisanom scenariju svakako nedostaje kako bi Grad po tom pitanju prešao iz stagnacijskoga u napredni tip razvoja.

8.2.3. „Grad s jasnom vizijom“

- Povratak iseljenoga stanovništva iz inozemstva
- Doseljavanje mladih obitelji
- Smanjenje dnevnih migracija
- Iskorištene poduzetničke zone
- Procvat maloga i srednjega poduzetništva

- Zaustavljanje procesa deagrarizacije
- Porast poljoprivrednih površina pod ekološkom proizvodnjom
- Otvaranje industrijskih pogona
- Ulaganje u turističku infrastrukturu
- Zadovoljavajuća komunalna infrastruktura na području cijelog Grada
- Proširenje kapaciteta odgojno-obrazovnih ustanova
- Visoko funkcionalni objekti socijalne i zdravstvene skrbi
- Izgradnja stambenih prostora
- Financiranje projekata iz EU fondova
- Obogaćivanje kulturnih i zabavnih sadržaja

Kod najsvjetlije scenarija razvoja Grada Vrbovca do 2034. godine dogodit će se demografski procvat i to imigracijom stanovništva koje je prethodno emigriralo u inozemstvo. U Grad se počinju doseljavati mlade obitelji koje uočavaju razne pogodnosti života u Gradu poput Vrbovca, dok se dnevne migracije prema Zagrebu smanjuju kao posljedica otvaranja brojnih radnih mjesta na prostoru Grada. Otvorene poduzetničke zone popunjavaju se raznim poduzećima u kojima radno mjesto pronalazi brojno domaće stanovništvo i stručni kadrovi, a osobito visokoobrazovano stanovništvo bez kojega je napredak kompletne zajednice iznimno težak. Poljoprivreda nije djelatnost od koje treba bježati, a osobito je prepoznata ekološka poljoprivreda koja može biti izvrsna alternativa konvencionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Otvaranje novih industrijskih pogona i nadogradnja postojećih rezultat je izvrsnoga poslovanja prerađivačke, osobito mesne i metaloprerađivačke industrije, a domaćoj radnoj snazi omogućeni su zadovoljavajući uvjeti rada i prednost nad stranim radnicima. Ulaže se u turističku infrastrukturu te dolazi do provedbe projekata kao što su interpretacijski centar i tematski park Marije Jurić Zagorke. Grad potiče stanovništvo na otvaranje smještajnih i ugostiteljskih objekata te radi na brendiranju Grada kao destinacije. Sva naselja Grada priključena su na vodovodni i kanalizacijski sustav. Izgradnjom i proširenjem vrtića riješen je problem potkapacitiranosti, dok je u osnovnim i srednjoj školi dvosmjenski rad proširenjem kapaciteta zamijenjen jednosmjenskim. Dom zdravlja iznimno je dobro opremljen te nudi mnoge zdravstvene usluge za koje nije potrebno posjećivati veće kliničke centre i bolnice u Zagrebu. U Gradu se otvaraju novi stambeni prostori za kojima postoji velika potreba osobito u situaciji doseljavanja stanovništva u Grad. Za provedbu raznih planiranih projekata koji imaju izravan doprinos razvoju prostora koriste se EU fondovi, dok život u Gradu pruža brojne pogodnosti poput raznovrsnih kulturnih i zabavnih, ali i sportsko-rekreacijskih sadržaja te brojnih organizacija civilnoga društva u vidu raznih udruga, sportskih klubova i sl. Sva

spomenuta obilježja ovoga scenarija doprinose tome da Grad Vrbovec bude mjesto poželjno za život u kojem će mladi na koje je stavljen najveći naglasak stvarati svoju budućnost, a time i budućnost samoga Vrbovca.

9. RASPRAVA

Grad Vrbovec administrativno obuhvaća jedan iznimno dinamičan ruralno-urbani prostor obilježen raznim sociogeografskim procesima koji usmjeravaju njegov razvoj. Vrlo je važno razlikovati što označava grad, a što njegovu ruralnu okolicu, poglavito u slučaju poimanja grada koji može označavati urbanu cjelinu i administrativnu jedinicu. Grad Vrbovec kao administrativna jedinica tako obuhvaća samo naselje Vrbovec i okolna fizički sraštena naselja koja čine urbanu cjelinu te sav okolni ruralni prostor koji Grad administrativno obuhvaća. U tom složenom odnosu postoje brojni sociogeografski procesi koji su se kroz povijest mijenjali oblikujući današnje konture i funkcionalno značenje Grada za šire područje.

U prvom redu naglasak je potrebno staviti na demografske procese i gospodarsku strukturu o kojima ponajviše ovise razvojne predispozicije Grada Vrbovca. Provedenim anketnim upitnikom dobilo se mnogo odgovora na neka ključna pitanja vezana uz sadašnja i buduća obilježja koja utječu na razvoj Grada, odnosno na mišljenje stanovništva Grada o istim tim pitanjima. Na temelju prigodnog uzorka ispitanika koji su sudjelovali u anketnom istraživanju, moglo bi se zaključiti kako je stanovništvo Grada Vrbovca generalno zadovoljno kvalitetom života u Gradu, s naravno manjim i većim odstupanjima gdje je svatko nešto zadovoljniji ili nezadovoljniji pojedinom uslugom ili infrastrukturom kojima je djelomično moguće mjeriti kvalitetu života. Tako su ispitanici, čija su opća obilježja iznesena u rezultatima ankete, primjerice najzadovoljniji odgojno-obrazovnim ustanovama, što je rezultat toga da su trenutno ključni infrastrukturni projekti usmjereni upravo na objekte predškolskoga odgoja, dok kapacitet osnovnih i srednje škole trenutno zadovoljavaju potrebe stanovništva. Suprotno odgojno-obrazovnim ustanovama, ispitanici su najnezadovoljniji prometnom infrastrukturom, što je pomalo očekivano s obzirom na to da je stanovništvo, neovisno o prostoru, najsklonije kritiziranju prometa, dok su k tome brojna kašnjenja infrastrukturnih projekata posljednjih godina očito negativno utjecala na mišljenje stanovništva. Nastavno na kvalitetu života, trenutna demografska slika Grada Vrbovca ocijenjena je kao niti nepovoljna niti povoljna, dok stanovnici prepoznaju važnost utjecaja demografske slike na njegove buduće razvojne procese. Kod demografske slike Grada Vrbovca zasigurno treba istaknuti znatan pad broja stanovnika u posljednjem međupopisnom razdoblju, i to ponajviše kao

posljedica trenda iseljavanja stanovništva u inozemstvo. Stopa nataliteta kao sastavnica prirodne promjene u Gradu Vrbovcu iznimno je povoljna u odnosu na ostale jedinice lokalne samouprave Zagrebačke županije, što je izrazito pozitivan pokazatelj naspram ukupnoga kretanja stanovništva koje je trenutno dosta zabrinjavajuće i sveobuhvatno predstavlja prepreku značajnijega razvojnog impulsa Grada. Kod gospodarske razvijenosti Grada Vrbovca, mišljenja su ispitanika podijeljena, dok najrazvijenijom gospodarskom granom smatraju trgovinu. Trgovina se posljednjih nekoliko godina počela podosta isticati, što je posljedica otvaranja većih trgovačkih lanaca koji su omogućili zapošljavanje, ali nemaju značajniji utjecaj na razvoj gospodarstva Grada i generalni razvoj Grada. S time se slažu i ispitanici smatrajući da takav oblik trgovine ne može nositi gospodarski rast jednoga Grada kao što je Vrbovec. Od izdvojenih gospodarskih grana, stanovnici Grada kao dvije najnerazvijenije navode turizam i ekološku poljoprivredu. Upravo su te dvije djelatnosti u fokusu nekih anketnih pitanja, a razlog ovakvih odgovora prema brojnim parametrima opravdan je upravo zbog toga što je ekološka proizvodnja zaista u maloj mjeri zastupljena u poljoprivrednoj proizvodnji koju generira Grad Vrbovec, dok razvoj turizma prvenstveno priječi nerazvijena infrastruktura, ponajviše nedostatak smještajnih kapaciteta. Grad Vrbovec posjeduje odlične predispozicije za razvoj ruralnoga turizma i ekološke poljoprivrede, a njihova kombinacija prepoznata je kao dobar model koji može potaknuti razvoj ove dvije djelatnosti. Turistički potencijal koji Grad Vrbovec posjeduje velik je, što jednim dijelom potvrđuje i rezultat istraživanja prema kojemu se u uzorku od 161 ispitanika njih čak 24 namjerava baviti turističkom djelatnošću u Gradu Vrbovcu. Ispitanici smatraju kako bi razvoju turizma najviše doprinijelo vrednovanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine te brendiranje gastro ponude. Pod materijalnom kulturnom baštinom podrazumijevaju se kulturne znamenitosti kao što su Kula Petra Zrinskog, Dvorac Patačić, Crkva sv. Vida, Crkva sv. Lovre, Mauzolej Eugena de Piennesa i dr., dok nematerijalna kulturna baština uključuje folklor i narodne običaje te tradicionalne zanate i dr. Brendiranje gastro ponude ponajviše se oslanja na Festival tradicionalne hrane „Kaj su jeli naši stari“ kojim se prezentira važan dio gastro baštine Grada Vrbovca. Brendiranjem grada kao gastro destinacije potaknula bi se turistička djelatnost kroz cijelu godinu, dok problem ipak leži u nedostatku adekvatnih ugostiteljskih objekata, odnosno restorana koji bi istu tu gastronomsku baštinu prenosili na posjetitelje.

Kod razvojnih nedostataka Grada Vrbovca naglasak je potrebno staviti na poduzetničke aktivnosti. Poduzetničke zone u gradu Vrbovcu trebale bi biti velika prednost razvoju poduzetničkih aktivnosti, no njihova neiskorištenost upućuje na to da postoji razlog zbog

kojega one nisu dovoljno atraktivne da privuku ulagače u otvaranje svojih pogona. Veliki je nedostatak i nepostojanje poduzetničkoga inkubatora koji bi uvelike pridonio jačanju poduzetništva u Gradu, ponajviše otvaranjem start up tvrtki i mogućega pokretanja IT sektora. Inicijative za izgradnju inkubatora su postojale, no do realizacije projekta nikad nije došlo. Iskorištavanjem EU fondova Vrbovec ima priliku realizirati brojne projekte koji su u pripremi ili čekaju svoj početak, dok su se brojni projekti već financirali iz istoimenih fondova. Treba istaknuti kako ulaganjem u obnovljive izvore energije Grad radi na svojoj samoodrživosti potičući razvoj pametnoga samodostatnog grada koji naglasak stavlja na zaštitu okoliša. Radeći na tome da Grad Vrbovec bude mjesto po mjeri mladih, napredna stambena politika igra ključnu ulogu u izgradnji i ponudi prijeko potrebnih stanova na prostoru Grada. Rast cijena nekretnina, osim nedostatka istih, mogao bi uvelike otežati kupnju prve nekretnine i mogućnost za osamostaljivanjem i doseljavanjem u Grad, dok bi daljnje emigracije u inozemstvo uvelike spriječile razvitak Grada. Buduća migracijska kretanja ovisit će o brojnim čimbenicima, dok se prema provedenom anketnom istraživanju 6 % ispitanika namjerava iseliti iz Grada Vrbovca, a 19 % možda namjerava iseliti iz Grada Vrbovca u skorije vrijeme. Unatoč tim podacima, vrlo važna činjenica je da među ispitanicima anketnog upitnika vlada opće mišljenje kako je Vrbovec mjesto ugodno za život.

Tri moguća scenarija razvoja Grada Vrbovca u idućih 10 godina su: „Grad bez plana“, „Grad koji se traži“ i „Grad s jasnom vizijom“. Prvi od njih označava razvojno nazadovanje Grada, drugi stagnaciju, a treći razvojni napredak Grada. Među tri stupnja budućega razvoja kao najizgledniji i najvjerojatniji scenariji nameće se scenarij „Grad koji se traži“, odnosno stupanj razvojne stagnacije. Svaki od scenarija karakteriziraju određena razvojna obilježja prema kojima je sam scenarij i izrađen. Budući scenarij razvoja Grada teško je odrediti, pa su stoga moguće i razne kombinacije razvojnih obilježja iz više scenarija odjednom. U otvorenom pitanju u kojem su ispitanici anketnoga upitnika trebali izraziti mišljenje o smjeru razvoja Grada u idućih deset godina najviše je odgovora koji upućuju na stagnaciju kao najvjerojatniji scenarij razvoja. Na stvarni scenarij razvoja utjecat će brojni čimbenici i procesi koje je teško predvidjeti, ali zasigurno će se bar jednim dijelom poklapati sa smjericama nekoga od ova tri ponuđena scenarija.

10. ZAKLJUČAK

Nakon cjelokupno provedenoga istraživanja koje se temeljilo na analizi dostupne literature i izvora te anketnom upitniku i metodi scenarija, moguće je potvrditi ili odbaciti šest hipoteza postavljenih u uvodnom poglavlju rada.

Prva hipoteza (H1) prema kojoj Grad Vrbovec u posljednjem međupopisnom razdoblju bilježi pad broja stanovnika što se negativno odražava na njegov budući razvoj je potvrđena. Stanovništvo je najvažniji kotačić svakoga sistema jer je ono i osnovni pokretač svih procesa u njemu, a svaki sustav podređen je upravo ljudima. Prema tome, gdje nema ljudi, nema niti napretka. U Gradu Vrbovcu nisu svi demogeografski pokazatelji negativni, no onaj koji se na kraju prvi uzima u obzir, odnosno ukupno kretanje stanovništva, u posljednjem međupopisnom razdoblju upućuje na ozbiljan pad stanovništva, i to poglavito mladih koji emigriraju u inozemstvo. Pad broja od 1.816 stanovnika (*Popis stanovništva, 2022; Popis stanovništva, 2013*) izrazito je zabrinjavajući pokazatelj kada je u pitanju Grad veličine Vrbovca, a posljedično s time dolazi do nepovoljne dobne strukture, odnosno porasta udjela staroga stanovništva. Upravo ta činjenica izrazito pogoršava demografsku sliku Grada koja onda postaje prepreka njegova razvoja. Anketnim upitnikom prema strukturi odgovora potvrđeno je kako i ispitanici misle da je trenutna demografska slika grada nepovoljna te priječi njegov budući razvoj.

Druga hipoteza (H2) prema kojoj Grad Vrbovec, iako tradicionalno važan poljoprivredni kraj, u posljednjih pet godina nastavlja bilježiti negativne trendove u broju poljoprivrednih gospodarstva i broju poljoprivrednih parcela je potvrđena. Na temelju prikupljenih podataka (Tab. 6.) jasno je vidljivo kako poljoprivreda polako gubi svoje značenje na prostoru Grada Vrbovca. Broj PG-ova i broj poljoprivrednih parcela u posljednjem petogodišnjem razdoblju konstantno opada što upućuje na to da stanovništvo napušta poljoprivrednu djelatnost, dok je sve manje onih (poglavito mladih) koji se odlučuju na poljoprivredu kao primarnu djelatnost kojom će ostvarivati svoje prihode za život.

Hipoteza (H3): „Stanovništvo Grada Vrbovca industriju smatra najvažnijom gospodarskom granom na kojoj treba temeljiti budući razvoj Grada“ potvrđena je jer su upravo industriju ispitanici u anketnom istraživanju među navedenim gospodarskim granama istaknuli kao najvažniju za budući razvoj Grada (Sl. 34.). Očito je kako je industrijska tradicija u Gradu, što je poglavito vezano uz mesnu industriju PIK Vrbovec, vrlo važan čimbenik kreiranja mišljenja stanovništva koje smatra kako bi se jačanjem industrije potaknulo jačanje ekonomske strukture, a time i razvoj Grada.

Prema četvrtoj hipotezi (H4) turizam i ekološka poljoprivreda prepoznati su kao gospodarske djelatnosti na kojima bi mogao počivati budući razvoj Grada Vrbovca. Ta je hipoteza odbačena jer ispitanici ekološku poljoprivredu i turizam prema važnosti za budući razvoj Grada među ponuđenim gospodarskim djelatnostima smještaju u sredinu (Sl. 34.). Slabosti Grada koje su vezane uz turistički sektor ispitanici su ocijenili kao nešto manju prepreku razvoju Grada u budućnosti (Sl. 36.). Konkretni projekti na prostoru Grada usko povezani uz razvijanje turističke infrastrukture nisu označeni kao najvažniji, no niti kao najmanje važni (Sl. 39.). Ispitanici se najvećim dijelom ili slažu ili u potpunosti slažu s time da bi poljoprivrednu proizvodnju na prostoru Grada većinom trebalo temeljiti na ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji, što dokazuje da dobar dio stanovništva misli kako je ekološka poljoprivreda djelatnost čiji razvoj treba poticati kako bi postala mnogo značajnija gospodarska grana (Sl. 35.). Mišljenja su tako podijeljena, dok jedni misle kako bi djelatnosti značajno pridonijele razvoju Grada, drugi smatraju da je potrebno previše ulagati kako bi one postale konkurentne, što automatski postaje neisplativo i koči čitavu zajednicu.

Peta hipoteza (H5): „Priljev stranih radnika stanovništvo Grad Vrbovca vidi kao najveću prijetnju njegovom budućem razvoju“ nije potvrđena, odnosno opovrgnuta je. Od pet ponuđenih prijetnji priljev stranih radnika ispitanici ankete smatraju najmanje ugrožavajućim procesom za budući razvoj Grada Vrbovca (Sl. 38.). Objašnjenje vrlo vjerojatno leži u tome što su ostale navedene prijetnje prema ispitanicima jednostavno mnogo značajnije s obzirom na trenutni smjer u kojemu se Grad razvija, a i strani radnici ne ugrožavaju toliko radna mjesta domicilnoga stanovništva s obzirom na to da rade na manje plaćenim poslovima koje domaće stanovništvo ne želi raditi.

Šesta (posljednja) hipoteza (H6), prema kojoj su ključan razlog iseljavanja stanovništva iz Grada Vrbovca bolje poslovne prilike, potvrđena je. Na otvoreno pitanje u kojem su se ispitanici izjašnjavali koji je ključan razlog njihove namjere za odseljavanjem nameće se posao kao razlog koji se pojavio u najviše odgovora. Želja za radom u drugačijem sistemu mnoge potiče da posao potraže u inozemstvu, dok se manjak radnih mjesta u pojedinim djelatnostima odražava na traženje posla izvan Grada. Nedostatak ulaganja ponajprije u turizam, a zatim i u poljoprivredu, poduzetništvo i industriju stvaraju ključnu prepreku razvoja Grada koji će poticati stanovništvo na ostanak. Iako se sve više ljudi vraća iz inozemstva, i dalje je mnogo onih koji će bolji život potražiti izvan Hrvatske, dok Vrbovec mora raditi na osiguravanju radnih mjesta koja mogu ponuditi kvalitetne radne uvjete i time zadržati kvalitetne kadrove na prostoru Grada.

Vrlo je izgledno da će se razvoj Grada Vrbovca u idućih deset godina odvijati po sastavnicama jednoga od tri ponuđena scenarija razvoja. Potvrđene ili opovrgnute hipoteze u kombinaciji s provedenom analizom dokaz su činjeničnoga stanja koje se iz godine u godinu može mijenjati ovisno o brojnim čimbenicima, poglavito sociogeografskim čija će analiza uvijek imati ključnu ulogu u proučavanju razvojnoga puta prostora. Za budući razvoj Grada najvažnije će biti slijediti postavljenu viziju i misiju, ali i djelovati konkretnim mjerama i projektima koji će Grad usmjeriti na najbolji put čineći ga mjestom poželjnim za život.

LITERATURA

1. Botko, D., 2021: Razvoj novog ruralnog turističkog proizvoda u Gradu Vrbovcu, Diplomski rad, Zagreb: Prirodoslovno – matematički fakultet.
2. Buturac, J., 1984: *Vrbovec i okolica 1134 – 1984*, Hrvatsko književno društvo Sv. Ćirila i Metoda, Zagreb.
3. Crljenko, I., 2012: Utjecaj nekih sociogeografskih čimbenika na morfogenezu zagrebačke Dubrave, *Hrvatski geografski glasnik*, 74 (1), 111-139.
4. Čuka, A., Magaš, D., 2003: Socio-geographic Transformation of Ist Island, Croatia, *Geoadria*, 8 (2), 67-86.
5. Đukić, A., Jerković, S., 2008: Neki suvremeni sociogeografski procesi u povijesnoj jezgri grada Dubrovnika, *Geoadria*, 13 (2), 207-225.
6. Klempić Bogadi, S., Podgorelec, S., 2011: Sociogeografske promjene u malim otočnim zajednicama – primjer otoka Zlarina, *Geoadria*, 16 (2), 189-209.
7. Lajnert, S., 2021: Ustroj i djelovanje Dioničarskog društva vicinalne željeznice Szt. Lörincz-Slatina-Našice, *Scrinia Slavonica*, (21), 275-321.
8. Lukić, A., 2012: *Mozaik izvan grada: tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske*, Meridijani, Samobor.
9. Magaš, D., 2013: *Geografija Hrvatske*, Meridijani, Samobor.
10. Marinović-Uzelac, A., 2001: *Prostorno planiranje*, Dom i svijet, Zagreb.
11. Miličević, M., 2009: Socio-geografska preobrazba Mostarskog blata, *Geoadria*, 14 (1), 27-59.
12. Mušak, I., 2023: Dnevne migracije na relaciji Vrbovec-Zagreb, Završni rad, Zagreb: Prirodoslovno – matematički fakultet.
13. Nejašmić, I., 2005: *Demogeografija: Stanovništvo u prostornim odnosima i procesima*, Školska knjiga, Zagreb.
14. Nejašmić, I., Bašić, K., i Toskić, A., 2008: Prostorne značajke nataliteta u Hrvatskoj, *Hrvatski geografski glasnik*, 70 (2), 91-112.
15. Nejašmić, I., Toskić, A., 2013: Starenje stanovništva u Hrvatskoj – sadašnje stanje i perspektive, *Hrvatski geografski glasnik*, 75 (1), 89-110.
16. Obadić, A., i Smolić, Š., 2007: Analiza radnog kontingenta i ekonomska aktivnost stanovništva Hrvatske, *EFZG working paper series*, (11), 1-15.
17. Pacione, M., 2009: *Urban geography: A global perspective*, Routledge, London, New York.

18. Pajur, F., 2009: Kako je Vrbovec postao središnje mjesto okolice, *Kaj: časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, 42 (6), 61-76.
19. Prijatelj, S., 2014: *Vrbovec – 770 godina*, Tiskara Zelina, Sveti Ivan Zelina.
20. Radeljak Kaufmann, P., 2014: Metoda scenarija u prostornom planiranju: primjer Južnoga hrvatskoga primorja, Doktorska disertacija, Zagreb: Prirodoslovno - matematički fakultet.
21. Radeljak Kaufmann, P., 2016: Metoda scenarija u istraživanju i planiranju prostora, *Hrvatski geografski glasnik*, 78 (1), 45-71.
22. Ramov, N., Slavuj Borčić, L., 2021: Ekološka poljoprivreda u Hrvatskoj – analiza razvoja i stavovi mladih o ekološkim poljoprivrednim proizvodima, *Geografski horizont*, 67 (2), 23-36.
23. Sić, M., 2012: Paneuropski prometni koridori i razvoj Osječke regije, *Hrvatski geografski glasnik*, 74 (2), 53-67.
24. Šegota, T., Filipčić, A., 1996: *Klimatologija za geografije*, Školska knjiga, Zagreb.
25. Vicković, D., 2008: *Vrbovečki obrti*, Tiskara Varteks, Varaždin.
26. Vrančić, T., 2020: Geoprometna analiza Podravsko-bilogorskog ipsilona, Završni rad, Zagreb: Fakultet prometnih znanosti.
27. Vresk, M., 2008: Gradska i ostala naselja u Hrvatskoj - model izdvajanja 2001., *Geografski horizont* 54 (2), 53-57.
28. Vresk, M., 2002: *Grad i urbanizacija: osnove urbane geografije*, Školska knjiga, Zagreb.
29. Vukosav, B., 2006: Prostorna diferencijacija vrgoračkog područja na temelju krških prirodno-geografskih i društveno-geografskih obilježja, *Geoadria*, 11 (2), 241-281.
30. Zupanc, I., 2008: Gradska naselja Hrvatske u Popisima stanovništva 1961.-2001., *Geografski horizont*, 54(2), 43-52.

IZVORI

1. Državni hidrometeorološki zavod, n.d.: Opće značajke klime Hrvatske, https://meteo.hr/klima.php?section=klima_hrvatska&param=k1 (23.4.2024.)
2. Europska komisija, 2023: Certifikat ekološkog proizvođača, <https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/directory/publication/organic-operator/index#!?sort=->

- [issuedOn&countryCode=HR&regionIds=16657&cityIds=2830535&showAdvancedSearch](#) (1.7.2024.).
3. Grad Vrbovec, 2020: O Gradu Vrbovcu, <https://vrbovec.hr/kategorija/informacije/o-gradu-vrbovcu/> (12.4.2024.)
  4. Grad Vrbovec, 2020: Périers – Francuska, <https://vrbovec.hr/2017/01/18/periers-francuska/> (25.4.2024.)
  5. Hrvatske ceste, 2024: Geoportal javnih cesta RH, <https://geoportal.hrvatske-cesta.hr/gis> (29.4.2024.)
  6. HŽ Infrastruktura, n. d.: Rekonstrukcija postojećeg i izgradnja drugog kolosijeka željezničke pruge na dionici Dugo Selo – Križevci, <https://www.hzinfra.hr/rekonstrukcija-postojeceg-i-izgradnja-drugog-kolosijeka-zeljeznicke-pruge-na-dionici-dugo-selo-krizevci-opkk/> (2.5.2024.)
  7. *Izvešće o izvršenju programa rada Turističke zajednice Grada Vrbovca za 2023. godinu*, Turistička zajednica Grada Vrbovca, 2024, <https://tz-vrbovec.hr/wp-content/uploads/2024/06/Izvjescje-o-izvršenju-program-rada-TZ-Grada-Vrbovca-za-2023.pdf> (18.7.2024.).
  8. *Izvešće o izvršenju programa rada TZ Grada Vrbovca za 2021. godinu*, Turistička zajednica Grada Vrbovca, 2022, <https://tz-vrbovec.hr/wp-content/uploads/2023/03/Izvjescje-o-izvršenju-program-rada-TZ-Vrbovec-za-2021.-final.pdf> (18.7.2024.).
  9. LAG Prigorje, 2017: O nama, <https://www.lag-prigorje.hr/o-nama/> (12.7.2024.).
  10. LEADER mreža Hrvatske, 2015: LEADER, <https://www.lmh.hr/leader-clld/leader> (7.7.2024.).
  11. Lider, 2022: 1000 najvećih, <https://lidermedia.hr/1000-najvecih> (26.6.2024.)
  12. *Lokalna razvojna strategija LAG-a „PRIGORJE“ za razdoblje 2023. – 2027.*, LAG Prigorje, 2023., <https://www.lag-prigorje.hr/wp-content/uploads/2024/03/LOKALNA-RAZVOJNA-STRATEGIJA-LAG-a-PRIGORJE-2023.-2027..pdf> (6.7.2024.).
  13. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, 2024: Pretraživanje baze podataka Obrtnog registra, <https://pretrazivac-obrta.gov.hr/pretraga> (27.6.2024.)
  14. Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, 2024: Vrbovečka pera postala 49. hrvatski proizvod zaštićenog naziva u Europskoj uniji, <https://poljoprivreda.gov.hr/vijesti/vrbovecka-pera-postala-49-hrvatski-proizvod-zasticenog-naziva-u-europskoj-uniji/6955> (20.7.2024.)

15. Ministarstvo pravosuđa i uprave, 2024: Sustav lokalne i područne (regionalne) samouprave, <https://mpu.gov.hr/sustav-lokalne-i-podrucne-regionalne-samouprave/22979> (2.4.2024.)
16. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2024: Indeks razvijenosti, <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/112> (25.7.2024.)
17. *Model diferencijacije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u RH: Metodološke upute 67*, Državni zavod za statistiku, 2011, https://podaci.dzs.hr/media/st2d33m1/metod_67.pdf (5.4.2024.)
18. Narodne novine, 2024: Odluka o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2024_01_3_60.html (26.7.2024.)
19. *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2005 (2.5.2024.)
20. *Odluka gradonačelnika o visini naknade za opremu novorođenog djeteta za 2023.*, Grad Vrbovec, 2023, <https://vrbovec.hr/wp-content/uploads/2023/01/Odluka-gradonacelnika-o-visini-naknade-za-opremu-novorodenog-djeteta-za-2023..pdf> (3.6.2024.)
21. *Plan razvoja Zagrebačke županije za period 2021.-2027.*, Zagrebačka županija, 2022, https://www.zagrebacka-zupanija.hr/media/filer_public/ae/cd/aecd1f89-7a9c-4aae-b37f-e97422d3b54d/11_privitak_-_plan_razvoja_zagrebacke_zupanije_za_period_2021-2027.pdf (17.7.2024.)
22. *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, starosti i spolu po gradovima/općinama*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2023 (14.6.2024.)
23. *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Stanovništvo staro 15 i više godina prema ekonomskoj aktivnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2024. (7.6.2024.)
24. *Popis stanovništva kućanstva i stanova 2021.: Zaposleni prema područjima djelatnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2024. (10.6.2024.)
25. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021.: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2022 (20.4.2024.)

26. *Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011. godine: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2013 (2.5.2024.).
27. *Prikaz broja i površina ARKOD-a po naseljima i vrsti uporabe poljoprivrednog zemljišta 31.12.2023.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2023 (27.6.2024.).
28. *Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a za 31.12.2018.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2018 (27.6.2024.).
29. *Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a 31.12.2019.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2019 (27.6.2024.).
30. *Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a 31.12.2020.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2020 (27.6.2024.).
31. *Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a 31.12.2021.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2021 (27.6.2024.).
32. *Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a 31.12.2022.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2022 (27.6.2024.).
33. *Prikaz broja, površine ARKOD-a i broja PG-a s obzirom na veličinu i sjedište PG-a 31.12.2023.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2023 (27.6.2024.).
34. *Program potpora za nove investicije u gradu Vrbovcu za razdoblje 2022. – 2024. godine*, Grad Vrbovec, 2022, <https://vrbovec.hr/wp-content/uploads/2023/01/Program-potpورا-za-nove-investicije-u-gradu-Vrbovcu-za-razdoblje-2022.-%E2%80%93-2024.-godine.pdf> (26.6.2024.)
35. *Provedbeni program Grada Vrbovca za razdoblje 2021. – 2025. godine*, Grad Vrbovec, 2021, <https://vrbovec.hr/wp-content/uploads/2022/02/Provedbeni-program-Grada-Vrbovca-2021-2025.pdf> (4.6.2024.)
36. *Razvojna strategija Grada Vrbovca za razdoblje 2015.-2020.*, Grad Vrbovec, 2015, https://vrbovec.hr/wp-content/uploads/2016/10/www.vrbovec.hr_razno_Razvojna_strategija_Grada_Vrbovca_za_razdoblje_2015._-2020.pdf (11.6.2024.)

37. *Strategija razvoja Grada Vrbovca 2021.-2027.*, Grad Vrbovec., 2021, <https://vrbovec.hr/wp-content/uploads/2022/05/3STRATEGIJA-RAZVOJA-GRADA-VRBOVCA-2021-2027.-1.pdf> (8.1.2024.)
38. *Strategija zelene urbane obnove Grada Vrbovca 2023. – 2033.*, Grad Vrbovec, 2023, <https://vrbovec.hr/wp-content/uploads/2023/10/Strategija-zelene-urbane-obnove-Grada-Vrbovca-za-radoblje-2023.-2033.pdf> (12.4.2024.)
39. *Tablogrami rođeni i umrli po naseljima 1964. – 2021.*, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2022 (15.5.2024.).
40. Turistička zajednica Grada Vrbovca, 2024: O nama, <https://tz-vrbovec.hr/o-nama/> (17.7.2024.).
41. Udruženje obrtnika Vrbovec, n. d.: O udruženju, <https://www.obrtnici-vrbovec.hr/> (27.6.2024.)
42. *Upisnik poljoprivrednika_broj PG-a 2018_31.12.2018.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2018 (30.6.2024.).
43. *Upisnik poljoprivrednika_broj PG-a 2019_31.12.2019.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2019 (30.6.2024.).
44. *Upisnik poljoprivrednika_broj PG-a 2020_31.12.2020.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2020 (30.6.2024.).
45. *Upisnik poljoprivrednika_broj PG-a_31.12.2021.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2021 (30.6.2024.).
46. *Upisnik poljoprivrednika_broj PG-a_31.12.2022.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2022 (30.6.2024.).
47. *Upisnik poljoprivrednika_broj PG-a_31.12.2023.*, Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, Zagreb, 2023 (30.6.2024.).
48. *Vrijednost indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2024*, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije, 2024, <https://razvoj.gov.hr/UserDocsImages/O%20ministarstvu/Regionalni%20razvoj/indeks%20razvijenosti/Vrijednosti%20indeksa%20razvijenosti%20i%20pokazatelja%20za%20izrac%CC%8Cun%20indeksa%20razvijenosti.pdf> (26.7.2024.).
49. Zagrebačka županija, 2024: Otvoren proizvodni pogon tvrtke Apital, <https://www.zagrebacka-zupanija.hr/vijesti/7574/otvoren-proizvodni-pogon-tvrtke-apital> (26.6.2024.)

PRILOZI

POPIS SLIKA

- Sl. 1. Prikaz mogućih odnosa veličina formalnog i administrativnog grada.
- Sl. 2. Geografski položaj Grada Vrbovca unutar Zagrebačke županije.
- Sl. 3. Administrativno - teritorijalna podjela Grada Vrbovca.
- Sl. 4. Cestovna prometna mreža Grada Vrbovca.
- Sl. 5. Uvjetno homogena regionalizacija zapadnog peripanonskog prostora Hrvatske.
- Sl. 6. Hipsometrijska karta Grada Vrbovca.
- Sl. 7. Gradovi Zagrebačke županije prema broju stanovnika 2021. godine.
- Sl. 8. Naselja Grada Vrbovca prema broju stanovnika 2021. godine.
- Sl. 9. Gustoća naseljenosti Zagrebačke županije po jedinicama lokalne samouprave 2021. godine.
- Sl. 10. Gustoća naseljenosti Grada Vrbovca po naseljima 2021. godine.
- Sl. 11. Kretanje ukupnog broja stanovnika Grada Vrbovca od 1857. do 2021. godine.
- Sl. 12. Indeks promjene broja stanovnika naselja Grada Vrbovca 2011. - 2021. godine.
- Sl. 13. Sastavnice prirodnog kretanja stanovništva Grada Vrbovca 2011. – 2021. godine.
- Sl. 14. Indeks (na stalnoj bazi) kretanja rodности i smrtnosti stanovništva Grada Vrbovca i Hrvatske 2011. - 2021. godine.
- Sl. 15. Opće stope nataliteta Gradova i gradskih naselja Zagrebačke županije 2021. godine.
- Sl. 16. Tipovi općeg kretanja stanovništva po naseljima Grada Vrbovca 2011. - 2021. godine.
- Sl. 17. (lijevo) Dobno – spolna piramida stanovništva Grada Vrbovca 2021. godine.
- Sl. 18. (desno) Dobno – spolna piramida stanovništva Hrvatske 2021. godine.
- Sl. 19. (lijevo) Dobno – spolna piramida stanovništva Grada Vrbovca 2021. godine.
- Sl. 20. (desno) Dobno – spolna piramida stanovništva Zagrebačke županije 2021. godine.
- Sl. 21. Udio zaposlenih Grada Vrbovca prema sektorima djelatnosti 2021. godine.
- Sl. 22. Zaposleni Grada Vrbovca prema područjima djelatnosti 2021. godine.
- Sl. 23. Udio (%) stanovništva Grada Vrbovca starog 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi.
- Sl. 24. Broj dolazaka stranih i domaćih turista na prostoru Grada Vrbovca u razdoblju 2019. – 2023. godine.
- Sl. 25. Broj noćenja stranih i domaćih turista na prostoru Grada Vrbovca u razdoblju 2019. – 2023. godine.
- Sl. 26. Tipologija JLS-ova Zagrebačke županije prema gospodarskoj razvijenosti.

- Sl. 27. Broj i udio ispitanika prema spolu.
- Sl. 28. Broj i udio ispitanika prema dobnim razredima.
- Sl. 29. Broj i udio ispitanika prema najvišoj završenoj razini obrazovanja.
- Sl. 30. Broj i udio ispitanika prema radnom statusu.
- Sl. 31. Broj i udio zaposlenih prema sektoru djelatnosti.
- Sl. 32. Broj i udio zaposlenih prema mjestu rada.
- Sl. 33. Zadovoljstvo ispitanika infrastrukturom i uslugama u Gradu Vrbovcu.
- Sl. 34. Stupanj razvijenosti gospodarskih grana u Gradu Vrbovcu.
- Sl. 35. Važnost pojedine gospodarske grane za kreiranje budućeg razvoja Grada Vrbovca.
- Sl. 36. Udio ispitanika prema slaganju s navedenim tvrdnjama.
- Sl. 37. Doprinos navedenih strateških aktivnosti i projekata razvoju turizma u Gradu Vrbovcu.
- Sl. 38. Stupanj u kojem navedene slabosti Grada Vrbovca predstavljaju prepreku za njegov daljnji razvoj.
- Sl. 39. Stupanj važnosti navedenih prilika za budući razvoj Grada Vrbovca.
- Sl. 40. Stupanj u kojem navedene prijetnje ugrožavaju budući razvoj Grada Vrbovca.
- Sl. 41. Stupanj važnosti navedenih strateških projekata za budući razvoj Grada Vrbovca.
- Sl. 42. Broj i udio ispitanika prema namjeri iseljavanja iz Grada Vrbovca.

POPIS TABLICA

- Tab. 1. Naselja Grada Vrbovca prema broju stanovniku 2021. godine.
- Tab. 2. Ukupno kretanje broja stanovnika Grada Vrbovca prema popisima stanovništva 1857. – 2021. godine.
- Tab. 3. Stanovništvo Grada Vrbovca staro 15 i više godina prema ekonomskoj aktivnosti 2021. godine.
- Tab. 4. Oznake područja djelatnosti prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti.
- Tab. 5. Broj gospodarskih subjekata Grada Vrbovca prema područjima djelatnosti NKD-a 2020. godine.
- Tab. 6. Broj PG-ova, broj parcela i površina parcela na području Grada Vrbovca 2018.-2023. godine.
- Tab. 7. Poljoprivredna gospodarstva na prostoru Grada Vrbovca 2023. godine prema tipu gospodarstva.
- Tab. 8. Vrijednosti pokazatelja korištenih u izradi tipologije gospodarske razvijenosti JLS-ova Zagrebačke županije.

Tab. 9. Kriteriji bodovanja pokazatelja korištenih za izradu topologije gospodarske razvijenosti JLS-ova Zagrebačke županije.

Tab. 10. Kategorija gospodarske razvijenosti prema ukupnom bodovanju pokazatelja korištenih za izradu topologije gospodarske razvijenosti JLS-ova Zagrebačke županije.

Tab. 11. Broj ispitanika prema mjestu prebivališta.

Tab. 12. Broj zaposlenih izvan Grada Vrbovca prema mjestu rada.

Tab. 13. Broj i udio ispitanika prema zadovoljstvu kvalitetom života u Gradu Vrbovcu.

Tab. 14. Broj i udio ispitanika prema ocjeni demografske slike Grada Vrbovca.

Tab. 15. Broj i udio ispitanika prema procjeni utjecaja sadašnje demografske slike Grada Vrbovca na njegov budući razvoj.

Tab. 16. Broj i udio ispitanika prema ocjeni stupnja gospodarske razvijenosti Grada Vrbovca.

Tab. 17. Broj i udio ispitanika prema slaganju s tvrdnjom: "Vrbovec - mjesto ugodno za život".

ANKETNI UPITNIK

Poštovani građani Grada Vrbovca,

pred vama se nalazi anketni upitnik za potrebe pisanja diplomskoga rada pod nazivom "Sociogeografska obilježja i mogućnosti razvoja Grada Vrbovca" u okviru diplomskoga istraživačkog studija geografije (smjer: Prostorno planiranje i regionalni razvoj) na Geografskom odsjeku Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta u Zagrebu.

Anketni upitnik namijenjen je svim punoljetnim osobama s prebivalištem na prostoru Grada Vrbovca (jedinica lokalne samouprave sa svim pripadajućim naseljima).

Cilj ankete dobiti je uvid u mišljenje građana o pitanjima vezanima uz trenutno stanje i mogućnosti budućega razvoja Grada Vrbovca.

Anketni upitnik je anonimn, a vaši odgovori koristit će se samo u svrhu pisanja ovoga rada.

Za ispunjavanje upitnika potrebno vam je najviše 10 minuta.

Unaprijed zahvaljujem na odvojenom vremenu!

Nikola Ramov, student 2. godine diplomskoga istraživačkog studija geografije; smjer: Prostorno planiranje i regionalni razvoj

1. Spol:

a) M

b) Ž

2. Dob:

- a) 18 - 24
- b) 25 - 34
- c) 35 - 44
- d) 45 - 54
- e) 55 - 64
- f) 65 i više

3. Naselje u kojem živite:

- a) Banovo
- b) Brčevac
- c) Celine
- d) Cerik
- e) Cerje
- f) Dijaneš
- g) Donji Tkalec
- h) Dulepska
- i) Đivan
- j) Gaj
- k) Gornji Tkalec
- l) Gostović
- m) Graberanec
- n) Grabersćak
- o) Greda
- p) Hruškovica
- q) Konak
- r) Krkač
- s) Kućari
- t) Lonjica
- u) Lovrečka Varoš
- v) Lovrečka Velika
- w) Luka

- x) Lukovo
- y) Marenic
- z) Martinska Ves
- aa) Naselje Stjepana Radića
- bb) Negovec
- cc) Novo Selo
- dd) Peskovec
- ee) Pirakovec
- ff) Podolec
- gg) Poljana
- hh) Poljanski Lug
- ii) Prilesje
- jj) Samoborec
- kk) Savska Cesta
- ll) Topolovec
- mm) Vrbovec
- nn) Vrbovečki Pavlovec
- oo) Vrhovec
- pp) Žunci

4. Najviša završena razina obrazovanja:

- a) nezavršena osnovna škola/osnovna škola
- b) srednja škola
- c) viša škola, preddiplomski studij ili stručni studij
- d) diplomski studij ili sveučilišni studij
- e) poslijediplomski studij (magisterij/doktorat)

5. Radni status:

- a) učenik/ica ili student/ica
- b) zaposlen/a
- c) nezaposlen/a
- d) umirovljenik/ica

6. U slučaju da ste na prethodno pitanje odgovorili sa "zaposlen/a", odaberite sektor djelatnosti u kojem ste zaposleni:

- a) primarni sektor (poljoprivreda, šumarstvo, lov, ribarstvo...)
- b) sekundarni sektor (industrija, rudarstvo, građevinarstvo, energetika...)
- c) tercijarni sektor (promet, trgovina, turizam, ugostiteljstvo, bankarstvo...)
- d) kvartarni sektor (školstvo, zdravstvo, uprava, sudstvo, policija, vojska, kultura, znanost, sport, IT...)

7. Ukoliko ste zaposleni, radite li u:

- a) Gradu Vrbovcu (jedinica lokalne samouprave s pripadajućim naseljima)
- b) izvan Grada Vrbovca

8. Ukoliko ste zaposleni izvan Grada Vrbovca, navedite jedinicu lokalne samouprave (grad ili općinu) u kojoj radite:

---

9. Koliko ste zadovoljni kvalitetom života u Gradu Vrbovcu?

- 1 – u potpunosti nezadovoljan/na
- 2 – nezadovoljan/na
- 3 – niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na
- 4 – zadovoljan/na
- 5 – u potpunosti zadovoljan/na

10. Koliko ste zadovoljni navedenom infrastrukturom i uslugama u Gradu Vrbovcu od 1 do 5?

1 - u potpunosti nezadovoljan/na, 2 - nezadovoljan/na, 3 - niti zadovoljan/na niti nezadovoljan/na, 4 - zadovoljan/na, 5 - u potpunosti zadovoljan/na.

Komunalna infrastruktura	1	2	3	4	5
Energetska infrastruktura	1	2	3	4	5
Telekomunikacijska infrastruktura	1	2	3	4	5
Prometna infrastruktura	1	2	3	4	5
Sportsko-rekreacijska infrastruktura	1	2	3	4	5
Stambena infrastruktura	1	2	3	4	5

Odgojno-obrazovne ustanove	1	2	3	4	5
Organizacije civilnog društva (udruge, sportski klubovi...)	1	2	3	4	5
Socijalna i zdravstvena skrb	1	2	3	4	5
Zaštita okoliša i gospodarenje otpadom	1	2	3	4	5
Ugostiteljska ponuda	1	2	3	4	5
Društveno-kulturni i zabavni sadržaji	1	2	3	4	5
Civilna zaštita (vatrogastvo, policija, hitna pomoć...)	1	2	3	4	5

11. Kako biste ocijenili demografsku sliku Grada Vrbovca?

- 1 – izrazito nepovoljna
- 2 – nepovoljna
- 3 – niti nepovoljna niti povoljna
- 4 – povoljna
- 5 – izrazito povoljna

12. U kojoj mjeri sadašnja demografska slika Grada Vrbovca utječe na njegov budući razvoj?

- 1 – u potpunosti ne utječe
- 2 – ne utječe
- 3 – niti utječe niti ne utječe
- 4 – utječe
- 5 – u potpunosti utječe

13. Kako biste ocijenili stupanj gospodarske razvijenosti Grada Vrbovca?

- 1 – izrazito nerazvijeno
- 2 – nerazvijeno
- 3 – niti razvijeno niti nerazvijeno
- 4 – razvijeno
- 5 – izrazito razvijeno

14. Kako biste ocijenili stupanj razvijenosti sljedećih grana gospodarstva u Gradu Vrbovcu?

1 - izrazito nerazvijeno, 2 - nerazvijeno, 3 - niti razvijeno niti nerazvijeno, 4 - razvijeno, 5 - izrazito razvijeno.

Tradicionalna poljoprivreda	1	2	3	4	5
Ekološka poljoprivreda	1	2	3	4	5
Šumarstvo	1	2	3	4	5
Industrija	1	2	3	4	5
Građevinarstvo	1	2	3	4	5
Trgovina	1	2	3	4	5
Turizam	1	2	3	4	5
Promet	1	2	3	4	5
Ugostiteljstvo	1	2	3	4	5
Informatička tehnologija (IT)	1	2	3	4	5

15. Koliko su sljedeće grane gospodarstva važne za kreiranje budućeg razvoja Grada Vrbovca?

1 - izrazito nevažna, 2 - nevažna, 3 - niti važna niti nevažna, 4 - važna, 5 - izrazito važna.

Tradicionalna poljoprivreda	1	2	3	4	5
Ekološka poljoprivreda	1	2	3	4	5
Šumarstvo	1	2	3	4	5
Industrija	1	2	3	4	5
Građevinarstvo	1	2	3	4	5
Trgovina	1	2	3	4	5
Turizam	1	2	3	4	5
Promet	1	2	3	4	5
Ugostiteljstvo	1	2	3	4	5
Informatička tehnologija (IT)	1	2	3	4	5

16. Molim Vas navedite koliko se slažete s navedenim tvrdnjama.

1 - uopće se ne slažem, 2 - ne slažem se, 3 - niti se slažem niti se ne slažem, 4 - slažem se, 5 - u potpunosti se slažem.

Grad Vrbovec ima veliki turistički potencijal.	1	2	3	4	5
Najveća prepreka razvoju turizma u Gradu Vrbovcu je nedostatak smještajnih kapaciteta.	1	2	3	4	5
Planiram se baviti turizmom i iznajmljivanjem smještaja u budućnosti.	1	2	3	4	5
Budući razvoj poljoprivrede u Gradu Vrbovcu trebalo bi temeljiti većinom na ekološkoj poljoprivrednoj proizvodnji.	1	2	3	4	5
Kombinacija ruralnog turizma i ekološke poljoprivrede mogla bi biti uspješan model za razvoj obje djelatnosti.	1	2	3	4	5

17. U kojoj bi mjeri sljedeće strateške aktivnosti i projekti doprinijeli razvoju turizma u Gradu Vrbovcu?

1 - u izrazito maloj mjeri, 2 - u maloj mjeri, 3 - umjereno, 4 - u velikoj mjeri, 5 - u izrazito velikoj mjeri.

Poticanje bavljenja ugostiteljskom i turističkom djelatnošću	1	2	3	4	5
Brendiranje destinacije	1	2	3	4	5
Izgradnja turističke infrastrukture	1	2	3	4	5
Razvoj manifestacija	1	2	3	4	5
Edukacija stanovništva o važnosti turizma	1	2	3	4	5
Vrednovanje materijalne i nematerijalne kulturne baštine	1	2	3	4	5
Brendiranje gastro ponude	1	2	3	4	5

18. U kojoj mjeri sljedeće slabosti Grada Vrbovca predstavljaju prepreku za njegov budući razvoj?

1 - u izrazito maloj mjeri, 2 - u maloj mjeri, 3 - umjereno, 4 - u velikoj mjeri, 5 - u izrazito velikoj mjeri.

Iseljavanje stanovništva	1	2	3	4	5
Dnevne migracije	1	2	3	4	5
Manjak radne snage u pojedinim djelatnostima	1	2	3	4	5
Neiskorištenost pojedinih poduzetničkih zona	1	2	3	4	5
Nepostojanje poduzetničkog inkubatora	1	2	3	4	5
Nerazvijena turistička infrastruktura	1	2	3	4	5
Neiskorišten turistički potencijal	1	2	3	4	5
Napuštanje poljoprivredne djelatnosti	1	2	3	4	5
Nepostojanje visokoobrazovnih ustanova	1	2	3	4	5

19. Koliko su sljedeće prilike važne za budući razvoj Grada Vrbovca?

1 - izrazito nevažno, 2 - nevažno, 3 - niti važno niti nevažno, 4 - važno, 5 - izrazito važno.

Mjere za razvoj stručnih kadrova	1	2	3	4	5
Mjere za zapošljavanje i samozapošljavanje	1	2	3	4	5
Mjere za razvoj poduzetništva i obrta	1	2	3	4	5
Iskorištavanje EU fondova	1	2	3	4	5
Ulaganje u obnovljive izvore energije	1	2	3	4	5
Poticanje bavljenja turističkom djelatnosti	1	2	3	4	5
Napredna stambena politika	1	2	3	4	5
Obogaćivanje kulturnih i zabavnih sadržaja	1	2	3	4	5

20. U kojoj mjeri sljedeće prijetnje mogu ugroziti budući razvoj Grada Vrbovca?

1 - u izrazito maloj mjeri, 2 - u maloj mjeri, 3 - umjereno, 4 - u velikoj mjeri, 5 - u izrazito velikoj mjeri.

Priljev stranih radnika	1	2	3	4	5
Nedostatak stambenih prostora	1	2	3	4	5
Rast cijena nekretnina	1	2	3	4	5
Porast iseljavanja stanovništva	1	2	3	4	5
Pad konkurentnosti poduzetništva	1	2	3	4	5

21. Koliko važnima smatrate provedbu sljedećih strateških projekata?

1 - izrazito nevažno, 2 - nevažno, 3 - niti važno niti nevažno, 4 - važno, 5 - izrazito važno.

Izgradnja PO vrtića u Lonjici	1	2	3	4	5
Rekonstrukcija društvenog doma Luka u vrtić	1	2	3	4	5
Nadogradnja OŠ K. Kutena	1	2	3	4	5
Nadogradnja OŠ M. J. Zagorke	1	2	3	4	5
Projektiranje i izgradnja novog kulturnog centra	1	2	3	4	5
Izgradnja Vatrogasnog centra	1	2	3	4	5
Izgradnja sportske dvorane u Lonjici	1	2	3	4	5
Revitalizacija dvorca Patačić	1	2	3	4	5
Projektiranje i izgradnja interpretacijskog centra	1	2	3	4	5
Tematski park M. J. Zagorke	1	2	3	4	5
Projektiranje ceste Brdo - Eugena de Piennesa	1	2	3	4	5
Izgradnja solarnih elektrana na objektima javne namjene	1	2	3	4	5
Energetska obnova zgrade AKC Garaža, zgrade likovne galerije, zgrade Glazbene škole	1	2	3	4	5

22. Izrazite stupanj slaganja sa sljedećom tvrdnjom: "Vrbovec - mjesto ugodno za život."

1 – uopće se ne slažem

2 – ne slažem se

3 – niti se slažem niti se ne slažem

4 – slažem se

5 – u potpunosti se slažem

23. Imate li u planu u skorije vrijeme iseliti iz Grada Vrbovca?

a) Da

b) Ne

c) Možda

24. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili s "Da", navedite razlog zbog kojeg namjeravate iseliti.

---

25. U kojem će se smjeru prema Vašem mišljenju razvijati Grad Vrbovec u idućih deset godina?

---

26. U kojem biste smjeru Vi željeli da se Grad Vrbovec razvija?
